

**Мейірімділік сабақтары. Сынып
сағаттарының әдістемелік әзірлемелер
жинағы.**

**Сборник методических разработок классных
часов – Уроков доброты.**

Мазмұны
Содержание

Кіріспе.....	6
Введение.....	6
Балабақша тәрбиеленушілеріне арналған сабақтар	
Жақсылық сыйла.....	11
Біздің айналамыздағы әлем.....	14
Уроки для воспитанников детских садов	
Дари Добро.....	17
Мир вокруг нас.....	20
1-4 сынып оқушыларына арналған сабақтар	
Дос болайық	22
Төзімділік сабағы.....	26
Уроки для учащихся 1-4 классов	
Давай дружить	32
Урок толерантности	38
5-7 сынып оқушыларына арналған сабақтар	
Төзімділік-бейбітшілікке апаратын жол.....	44
Жақсылық жолымен.....	49
Уроки для учащихся 5-7 классов	
Толерантность – дорога к миру.....	53
Дорогою добра.....	58
8-9 сынып оқушыларына арналған сабақтар	
Біз әртүрліміз, бірақ біз бәріміз тең	62
Біз біргеміз.....	65
Уроки для учащихся 8-9 классов	
Мы все разные, но мы равные.....	68
Мы вместе.....	72
10-11 сынып оқушыларына арналған сабақтар	
Мейірімділік әлемді құтқарады.....	75
Төзімділік әлемі.....	80
Уроки для учащихся 10-11 классов	
Доброта спасет мир.....	84
Планета толерантности.....	87

Кіріспе

"Біз инклюзивті қоғам жасауымыз керек"

Қ. Ж. Тоқаев

Құрметті әріптестер!

2015 жылғы 20 ақпанда Қазақстан мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияны ратификациялады. Бұл мүгедектердің құқықтарын сақтаудың отандық тәжірибесінің халықаралық тәжірибеге көшуін білдіреді.

Бүгінде мемлекет пен қоғамның алдында мүгедектігі бар қазақстандықтар үшін тең мүмкіндіктер, әлеуметтік және экономикалық құқықтарды қамтамасыз ету, қорғау және дамыту кепілдіктерін жасауға, оларды елдің қоғамдық өміріне ықпалдастыруға бағытталған міндеттер тұр.

Қазақстан Республикасында шамамен 700000 мүгедек тұрады. Қостанай облысында 28000-нан астам адам, оның ішінде 18 жасқа дейінгі 10% - ға жуығы. Өкінішке орай, мүгедектігі бар балалардың саны, олардың экономикалық даму деңгейіне қарамастан, әлемнің барлық елдерінде тұрақты өсуде. Бұл инклюзивті орта мен инклюзивті мәдениеттің негізін құрайтын инклюзивті қоғам құру проблемасын өзекті етеді.

Инклюзивті мәдениет-бұл адамдардың қарым-қатынасы мен өзара әрекеттесуіндегі қағидаттар мен құндылықтар жүйесі, олардың психологиялық қауіпсіздігі мен психологиялық әл-ауқатын, сонымен қатар жайлылық пен денсаулықты сақтауды қамтамасыз етеді.

Инклюзивті мәдениет-бұл қоғамның (және әр ұжымның) даму деңгейі, ол адамдардың бір-біріне адамгершілік, психологиялық тұрғыдан қауіпсіз қарым-қатынасында көрінеді және адамның қадір-қасиеті мен өзін-өзі бағалау қаупінен қорғауды қамтамасыз етеді, ал әр адамның құндылығы жалпы жетістіктердің негізі болып табылады.

Қоғам дамуының осындай деңгейіне қол жеткізуге балабақшалар мен мектептерден бастап, мемлекеттік қызметшілер мен депутаттарды, сондай-ақ үкіметтік емес ұйымдар өкілдерін қоса алғанда, барлық жастағы және мәртебелі адамдардың назарын аудару қажет. Олардың әрқайсысының инклюзивті мәдениетті қабылдауы және ашық, кедергісіз инклюзивті қоғамның артықшылықтарын түсінуі маңызды.

Сондықтан да бүкіл әлемде, тіпті ең дамыған елдерде 40 жыл бойы мүгедектігі бар адамдардың әлеуметтік бейімделуіне және олардың қоғамға кедергісіз кірігуіне байланысты өзекті проблемаларды шешу үшін барлық қолда бар ресурстарды жұмылдыруға бағытталған хабардарлық күні өткізіліп келеді. Канадада мүгедектігі бар адамдар үшін қолайлы орта қалыптасқан, жыл сайын ақпан айының ішінде халық үшін хабардарлық күндері өткізіледі.

2020 жылы бұл тәжірибе біздің облыста А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің "денсаулық мүмкіндіктері шектеулі адамдарға арналған қызметтерді дамыту"DECIDE Эрасмус+ халықаралық жобасын іске асыру шеңберінде қолдау тапты. Бұл жобаны іске асыруға ҚР Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару Академиясы және оның Қостанай ФИЛИАЛЫ, Қазақстанның басқа да жоғары оқу орындары, сондай - ақ Тәжікстан, Өзбекстан және Еуропа елдері-Ұлыбритания, Германия, Греция, Румыния жоғары оқу орындары қатысады.

Халықаралық дәстүрлерді негізге ала отырып, Қостанай облысында 2020 жылдың 5-16 қазан аралығында А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Психология кафедрасының ұйымдастыруымен, жоғарыда аталған халықаралық DECIDE Эрасмус+жобасын әзірлеген, "инклюзивтік қоғамға зерделеу күнінен бастап" хабардарлықтың алғашқы онкүндігі өткізілді. Қостанай қаласы әкімдігінің білім бөлімі; "Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы" ММ сияқты ұйымдар тарапынан белсенді қолдаудың арқасында; Қостанай облысы әкімдігінің ішкі саясат басқармасы "ММ "Қоғамдық келісім" КММ; Қостанай облысы ҚХА Аналар кеңесі; Л. Толстой атындағы Қостанай облыстық ғылыми кітапханасы; Н.Островский атындағы Қостанай қалалық кітапханасы. Жобаға ДДУ тәрбиеленушілері, мектеп оқушылары, колледждер мен жоғары оқу орындарының студенттері, сондай-ақ Аудандық кітапханалардың қызметкерлері мен ҰЕҰ өкілдері қатысты. Онкүндікке қатысушылар мүгедек адамдардың құқықтарын қорғауға және өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған Қазақстан Республикасының заңнамалық базасымен танысты; олар өздерінің күш-жігерін көрсетіп, өздерін жүзеге асырып, өмірде жетістікке жеткен адамдармен сөйлесуге мүмкіндік алды.

Онкүндік барысында өткізілген барлық іс-шаралар барысында бейне сюжеттер, инвалидті адамдар үшін қажетті қолжетімді кедергісіз орта мәнмәтінімен презентациялар көрсетілді; қатысушылар интерактивті жаттығулар орындаған тренингтер өткізілді. Мұның бәрі іс-шараларға қатысушылардың қызығушылығын тудырды және эмоционалды жауап берді, сондықтан олардың көпшілігі хабардарлық онкүндігінің өзектілігін және болашақта осындай іс-шараларды өткізу қажеттілігін атап өтті.

Сондықтан 2021 жылғы 7-17 қазан аралығында ұйымдастырушылар Қостанай облысында екінші хабардарлық онкүндігін өткізуді жоспарлап отыр, оның шеңберінде халықтың инклюзивтік мәдениетін және мүгедек адамдарға толерантты қарым-қатынасын қалыптастыруға бағытталған түсіндіру іс-шараларын өткізу жоспарлануда.

Біздің міндетіміз-БҰҰ әзірлеген және Қазақстанда қабылданған инклюзивті қоғамның келесі негізгі принциптерін халықтың санасына жеткізу:

- әр адам өз шеберлігіне, жетістіктеріне, қабілеттеріне қарамастан, өзі өмір сүретін қоғам үшін құнды;
- әр адамның қарым-қатынас жасауға және естуге құқығы бар;
- әр адам сезінуге және ойлауға қабілетті;
- барлық адамдар бір-біріне мұқтаж;
- әртүрлілік адам өмірінің барлық жақтарын күшейтеді.

Еуропа елдері мен АҚШ тәжірибесі көрсетіп отырғандай, осы қағидаттарды іске асыру мүгедектіктің әлеуметтік моделін өмірге енгізуге ықпал етеді. Бұл модель елдердің әлеуметтік-экономикалық дамуының және мемлекеттердің халық өмірінің жоғары сапасын қамтамасыз ету жөніндегі нақты шараларының нәтижесі болып табылады. Ол мемлекет өзінің барлық азаматтарына, соның ішінде мүгедектерге қамқорлық жасауға міндетті екенін мойындауға негізделген. Бұл алаңдаушылық "виртуалды" емес, нақты болуы керек.

Мүгедектіктің әлеуметтік моделі мүгедек адамдардың мүмкіндіктерін, қабілеттерін, зияткерлік әлеуетін дамытуға, олардың өмірлік ұмтылыстарын іске асыруға жәрдемдесуге сүйенуді көздейді, ал мемлекет пен қоғам олардың физикалық мәртебесіне барабар барлық қажетті жағдайларды қамтамасыз етуге шақырылады.

Дамыған елдерде бұл 100 жылдан астам уақытты қажет етті. Қазақстан бұл жолды тезірек жүріп өте алады, өйткені бізде көрнекі мысал, стандарттар бар, Заңнамалық база бар, осы бағытта одан әрі

жылжудың нақты мүмкіндігі бар, үкіметтік емес секторды қолдау және мүгедектігі бар адамдардың өздерін қолдау бар. Мұның бәрі инклюзивті қоғам құру үшін өте маңызды.

Тәжірибе көрсетіп отырғандай, осы мақсатты іске асырудағы маңызды буын 2015 жылдан бастап басты проблемаларды шешуге мүмкіндік беретін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар мен нормотиптік балаларды интеграцияланған оқыту нысаны ретінде инклюзивті білім беру жүйелі түрде енгізілетін білім беру ұйымдары болып табылады. Біріншіден, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды инклюзивті оқыту олардың құрдастарымен және ересектермен байланысын кеңейтуге, мәдени құндылықтарға қол жеткізуге, олардың әлеуметтік бейімделу деңгейін арттыруға ықпал етеді, өйткені барабар әлеуметтік мінез-құлық дағдылары қалыптасады және олардың жеке әлеуетін іске асыру үшін жағдайлар жасалады. Екіншіден, интеграцияланған оқыту (ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылармен бірлесіп) толеранттылық, эмпатия, ынтымақтастық пен өзара көмекке ұмтылу, жеке тұлға мен адамның қадір-қасиетін құрметтеу сияқты жеке қасиеттер қалыптасатын нормотипті оқушылардың гуманистік тәрбиесіне ықпал етеді.

Бұл нәтижелерге білім беру ұйымдарында ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды дамыту үшін оларды толыққанды білім беру процесіне тарту, өзін қоғамда сенімді позициялауға белсенді мінез-құлық көзқарасын қалыптастыру, кемшіліктерін қадір-қасиетіне айналдыру, сондай-ақ осы әлеуметтік топтың ерекшеліктері туралы хабардар ету арқылы ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға нормотиптік құрдастардың көзқарасын өзгерту сияқты әлеуметтік-психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасау кезінде қол жеткізуге болады.

Сонымен қатар, оқушылардың инклюзивті мәдениетін қалыптастыру бойынша мақсатты тәрбие жұмыстарын жүргізу қажетті әлеуметтік-психологиялық-педагогикалық шарт болып табылады.

*Сіздерге денсаулық пен табыс тілеймін. Ізгі тілекпен
– А. Байтұрсынов атындағы КМУ психология кафедрасының
профессоры,
Қостанай облысы бойынша ақпараттық онкүндіктің ұйымдастыру
комитетінің төрағасы.*

Л. В. Саркисян

Введение

**« Мы должны создать
инклюзивное общество »**

К.-Ж. Токаев

Уважаемые коллеги!

20 февраля 2015 года Казахстан ратифицировал Конвенцию о правах инвалидов. Это означало переход отечественной практики соблюдения прав инвалидов к международной.

Сегодня перед государством и обществом стоят задачи, направленные на создание для

казахстанцев с инвалидностью равных возможностей, гарантий обеспечения, защиты и развития социальных и экономических прав, их интеграцию в общественную жизнь страны.

В Республике Казахстан проживает около 700000 инвалидов. В Костанайской области более 28000 человек, из них в возрасте от года до 18 лет около 10%. К сожалению, число детей с инвалидностью неуклонно растет во всех странах мира, независимо от уровня их экономического развития. Это актуализирует проблему создания инклюзивного общества, основу которого составляет доступная среда и инклюзивная культура.

Инклюзивная культура - это система принципов и ценностей в общении и взаимодействии людей, которая обеспечивает их психологическую безопасность и психологическое благополучие, а также комфортность и сохранение здоровья.

Инклюзивная культура - это такой уровень развития общества (и каждого коллектива), который выражается в гуманном, психологически безопасном отношении людей друг к другу и на котором обеспечивается защита от угроз достоинству и самооценке человека, при этом ценность каждого человека является основой общих достижений.

К достижению такого уровня развития общества необходимо привлечь внимание людей всех возрастов и статусов, начиная с детских садов и школ, включая государственных служащих и депутатов, а также представителей неправительственных организаций. Важно, чтобы у каждого из них сформировалось принятие инклюзивной культуры и понимание преимуществ открытого, безбарьерного инклюзивного общества.

Именно поэтому во всем мире, даже в самых развитых странах, уже на протяжении 40 лет проводится День Осведомленности, направленный на мобилизацию всех имеющихся ресурсов для решения актуальных проблем, связанных с социальной адаптацией людей с инвалидностью и их безбарьерной интеграцией в общество. В Канаде, где для людей с инвалидностью уже создана комфортная среда, ежегодно в течение всего февраля месяца для населения проводятся Дни осведомленности.

В 2020 году этот опыт был поддержан и в нашей области в рамках реализации Костанайским региональным университетом имени А. Байтурсынова международного проекта DECIDE Эрасмус+ «Развитие услуг для лиц с ограниченными возможностями здоровья». В реализации этого проекта участвует Академия Государственного управления при Президенте РК и её Костанайский филиал; другие вузы Казахстана, а также университеты Таджикистана, Узбекистана и вузы европейских стран - Великобритании, Германии, Греции, Румынии.

Следуя международным традициям, в Костанайской области с 5 по 16 октября 2020 года был проведён **первый Декадник осведомлённости** «От Дня осведомленности к инклюзивному обществу», организатором которого выступила кафедра психологии Костанайского регионального университета имени А.Байтурсынова – разработчик названного выше Международного проекта DECIDE Эрасмус+. Благодаря активной поддержке со стороны таких организаций, как отдел образования акимата города Костаная; ГУ «Управление образования акимата Костанайской области»; КГУ «Қоғамдық келесім» ГУ «Управление внутренней политики акимата Костанайской области»; Совет Матерей АНК Костанайской области; Костанайская областная научная библиотека имени Л.Толстого; Костанайская городская библиотека им Н.Островского. В участие в проекте были вовлечены воспитанники ДДУ, учащиеся школ, студенты колледжей и вузов, а так же сотрудники районных библиотек и представители НПО. Участники Декадника были ознакомлены с законодательной базой Республики Казахстан, направленной на защиту прав и улучшение качества жизни людей с инвалидностью; имели

возможность пообщаться с теми из них, которые, проявив силу духа, реализовали себя и добились успеха в жизни.

В ходе всех мероприятий, проведенных во время Декадника осведомленности демонстрировались видеосюжеты, презентации с контекстом доступной безбарьерной среды, необходимой для людей с инвалидностью; проводились тренинги, на которых участники выполняли интерактивные упражнения. Все это стимулировало интерес и вызвало эмоциональный отклик у участников мероприятий, поэтому многие из них отметили актуальность Декадника осведомленности и необходимость проведения подобных мероприятий в дальнейшем.

Именно поэтому с 7 по 17 октября 2021 года организаторами планируется проведение в Костанайской области **второго Декадника осведомленности**, в рамках которого планируется проведение разъяснительных мероприятий, направленных на формирование у населения инклюзивной культуры и толерантного отношения к людям с инвалидностью.

Наша задача - донести до сознания населения следующие основные принципы инклюзивного общества, разработанные ООН и принятые в Казахстане:

-каждый человек в независимости от своих умений, достижений, способностей ценен для общества, в котором он живет;

- каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным;
- каждый человек способен чувствовать и думать;
- все люди нуждаются друг в друге;
- разнообразие усиливает все стороны жизни человека.

Как показывает практика европейских стран и США, реализация этих принципов способствует внедрению в жизнь **социальной модели инвалидности**. Эта модель является результатом социально-экономического развития стран и реальных мер государств по обеспечению высокого качества жизни населения. Она основана на признании того, что государство обязано заботиться обо всех своих гражданах, в том числе и об инвалидах. Эта забота должна быть не «виртуальной», а реальной.

Социальная модель инвалидности предполагает опору на развитие возможностей, способностей, интеллектуального потенциала людей с инвалидностью, содействие реализации их жизненных стремлений, а государство и общество призваны обеспечить все необходимые условия, адекватные их физическому статусу.

В развитых странах на это ушло более 100 лет. Казахстан может пройти этот путь значительно быстрее, поскольку у нас есть наглядный пример, есть стандарты, есть законодательная база, есть реальная возможность двигаться дальше в этом направлении, есть поддержка неправительственного сектора и поддержка самих людей с инвалидностью. Все это очень важно для создания инклюзивного общества.

Как показывает практика, важным звеном в реализации этой цели являются организации образования, в которых, начиная с 2015 года, последовательно внедряется инклюзивное образование как форма интегрированного обучения детей с особыми образовательными потребностями здоровья и нормотипичных детей, что позволяет решить главные проблемы. Во-первых, инклюзивное обучение детей с особыми образовательными потребностями способствует расширению их связей со сверстниками и взрослыми, доступу к культурным ценностям, повышению уровня их социальной адаптации, так как формируются навыки адекватного социального поведения и создаются условия для реализации их личностного потенциала. Во - вторых, интегрированное обучение (совместное с учащимися с особыми образовательными потребностями) способствует гуманистическому воспитанию

нормотипичных учащихся, у которых формируются такие качества личности как толерантность, эмпатия, стремление к сотрудничеству и взаимопомощи, уважение индивидуальности и человеческого достоинства.

Эти результаты достижимы при создании в организациях образования таких социально-психолого-педагогических условий для развития учащихся с особыми образовательными потребностями, как их вовлечение в полноценный образовательный процесс, формирование активной поведенческой установки на уверенное позиционирование себя в социуме, умение превращать свои недостатки в достоинства, а так же изменение отношения нормотипичных сверстников к учащимся с особыми образовательными потребностями посредством их информирования об особенностях этой социальной группы.

Кроме того, необходимым социально-психолого-педагогическим условием является проведение целенаправленной воспитательной работы по формированию инклюзивной культуры у учащихся.

В значительной мере этому могут служить **уроки доброты**, цель которых состоит в формировании у учащихся позитивного отношения к людям с инвалидностью, развитии у учащихся положительного отношения к благотворительности и стремления к участию в ней (помощь словом, добрым делом, дружеской поддержкой), формировании мотивации на участие в реализации школьных благотворительных проектов. Эта цель достигается в процессе открытого обсуждения с учащимися особенностей жизни людей с инвалидностью, их возможностей, достижений и тех трудностей, с которыми они повседневно сталкиваются. Главное – сформировать у учащихся понятие об инвалидности вообще и то, что инвалиды - такие же люди, как и все, различие лишь в том, что при необходимости они вынуждены затрачивать гораздо больше усилий и времени, чем здоровые люди, но они имеют равные права и должны иметь возможность в реализации своих потребностей.

Задачи уроков доброты состоят в том, чтобы научить нормотипичных учащихся адекватно реагировать на учащихся с особыми образовательными потребностями, сформировать навыки взаимодействия с ними и навыки добрых дел; рассказать о правах людей с инвалидностью и социальной политике государства в отношении этой категории граждан, а так же пробудить у учащихся чувство милосердия и толерантности по отношению к ним.

В данный сборник включены методические разработки классных часов – уроков доброты, подготовленные педагогами и психологами школ города Костаная. Эти методические разработки, призванные оказать методическую помощь классным руководителям в проведении внеурочных мероприятий по указанной тематике, предлагаются как один из вариантов, поэтому допускается их корректировка с учетом профессиональной компетентности педагогов и уровня осведомленности учащихся конкретных классов в вопросах инклюзии.

Педагоги - классные руководители могут использовать и свои авторские разработки уроков доброты.

Важно, чтобы содержание уроков доброты соответствовало возрастным особенностям учащихся. Так, в **начальных классах** целями уроков доброты могут быть: приобретение учащимися знаний о социально одобряемых и неодобряемых формах поведения; формирование чувства милосердия к окружающим людям; воспитание доброжелательного отношения к ровесникам с особыми образовательными потребностями. Основными формами проведения уроков доброты могут быть познавательные этические беседы, рассказы, конкурсы рисунков, стихов, совместное проведение праздников и другие формы, воспитательной работы вызывающие эмоциональный отклик. В **основной школе** целями уроков доброты могут быть: формирование у учащихся понимания ценностных

ориентаций лично - значимых образцов общения и бесконфликтного поведения, формирование толерантного отношения к учащимся с особыми образовательными потребностями, формирование готовности к построению конструктивного взаимодействия с другими людьми, независимо от их физических особенностей. В этих классах при проведении уроков доброты целесообразно использовать технологии деятельностного и интерактивного обучения: панельные дискуссии, дебаты, социальные акции, моделирование ситуаций, проектная деятельность.

Цели уроков доброты **в старших классах** сводятся к формированию у учащихся опыта самостоятельных социально - полезных поступков, формированию понимания необходимости самопознания и познания других людей, осознанию старшеклассниками информации о своем социальном окружении, способах взаимодействия с социумом, уровне своей социальной активности. Формами проведения уроков доброты в этих классах могут быть организация проблемно-ценностных дискуссий с участием внешних экспертов, в качестве которых на уроки доброты могут приглашаться психологи, социальные работники, представители неправительственных организаций, волонтеры, а также люди с инвалидностью.

В целом, в процессе формирования у учащихся толерантного отношения к людям с инвалидностью целесообразно использовать такие формы и методы воспитания, как классные часы, беседы, дискуссии, игровые и коммуникативные тренинги, коллективные творческие дела, конкурсы, выставки и другие.

На уроках доброты, проводимых с первого по одиннадцатый классы желательно приглашать людей с инвалидностью, чтобы они могли быть активными участниками проводимых мероприятий, своим наглядным примером олицетворять особенности жизни людей с инвалидностью и содействовать формированию у учащихся знаний и навыков конструктивного общения и взаимодействия с этой категорией людей.

Уважаемые коллеги, все рекомендации направлены на то, чтобы в сознании подрастающего поколения укрепилась мысль о том, что Мы – разные, Мы – равные, Мы – вместе и поэтому очень важно видеть в каждом человеке Человека.

С пожеланиями здоровья и успехов.

Л.В.Саркисян – профессор кафедры психологии КРУ имени А.Байтурсынова, председатель оргкомитета по проведению Декадника осведомленности в Костанайской области.

Балабақша тәрбиеленушілеріне арналған сабақтар

Тақырыбы: Жақсылық сыйла

Мақсаты: балаларды қоршаған әлемге, адамдарға мейірімді қарым-қатынасқа тәрбиелеу. Балалардың басқаларға қамқорлық жасау қабілетін қалыптастыру. Жақсы істер жасауға деген ұмтылысты ынталандыру.

Міндеттері:

- Оқушыларға мейірімділікті мақсатты тәрбиелеу қажеттілігін көрсету, оларды осыған ынталандыру;
- Игі істерге адамгершілік баға беру.
- Өзін-өзі бағалауды дамыту.
- Балаларда камарадия, өзара көмек сезімін дамыту

Сабақ барысы:

Мұғалім өлеңді тыңдауды ұсынады:

Адам бойындағы бағалауға лайық қасиет - ақыл емес. Қайта сол ақылды басқаратын қасиеттер: мінез, жүрек, мейірімділік, таза ой.

Мейірімділік дегеніміз не?

- Балалар, сіздер үшін мейірімділік деген не?

(балалардың сөздері)

Слайд-шоу көрсете отырып, мұғалімнің әңгімесі:

– Біздің мейірімділігімізге, жылулығымызға және қамқорлығымызға ерекше мұқтаж адамдар бар-бұл өз денсаулығына байланысты басқалардың көмегінсіз жасай алмайтын адамдар. Олар бәріне ұқсамауы мүмкін және оларға қолдау мен түсіністік қажет. Біздің арамызда мұндай адамдар көп, олар ересектер мен балалар. Олардың кейбіреулері өздігінен қозғала алмайды, көрмейді немесе естімейді, амиялар өздеріне қамқорлық жасай алмайды.

Мұндай адамдар үшін баспалдақтардың көтерілуін және түсуін жеңілдету үшін пандустар салынады, қоғамдық көліктер арнайы жабдықталған, жолдарда дыбыстық бағдаршамдар орнатылған. Бірақ бұл жеткіліксіз, ең бастысы, бұл адамдардың барлығы қолдауды, құрмет пен қарым-қатынасты қажет етеді.

Мен сіздермен ерекше қажеттіліктері бар адамдармен сөйлесудің бірнеше құпиясымен бөлісемін.

Бейне жазбаны көрсету

1. Мүмкіндігі шектеулі адаммен сөйлескен кезде, еріп жүрушіге немесе сурдоаудармаға емес, оған тікелей хабарласыңыз.

2. Сіз мүгедекпен танысқан кезде, оның қолын сілкіп тастау табиғи нәрсе. Қолды қозғала алмайтын немесе протезді қолдана алмайтын адам да қолын, оң жағын немесе сол жағын қыса алады.

3. Көру қабілеті нашар немесе соқыр адамды кездестіргенде, өзіңізді және сізбен бірге келген адамдарды атаңыз.
4. Егер сіз көмек ұсынсаңыз, оны қабылдауды күтіңіз. Содан кейін не және қалай істеу керектігін сұраңыз.
5. Басқа ересектер сияқты ерекше қажеттіліктері бар адамға хабарласыңыз – аты немесе әкесінің аты бойынша және сіз.
6. Арқа сүйеп немесе повиснуть на біреудің арбасымен де солай деп арқа сүйеп немесе повиснуть оның иесі. Бұл қолайсыз!
7. Қарым-қатынаста қиындықтар туындаған адаммен сөйлескенде, оны мұқият тыңдаңыз, шыдамды болыңыз, адамның өзі сөйлемді аяқтауын күтіңіз. Оны түзетпеңіз және ол үшін келіспеңіз.
8. Мүгедектер арбасын немесе балдақтарды қолданатын адаммен сөйлескен кезде, көздеріңіз бір деңгейде болатындай етіп отырыңыз, содан кейін сөйлесу оңайырақ болады.
9. Нашар еститін адамның назарын аудару үшін оны қолыңызбен немесе иығыңызбен шайқаңыз. Оның көзіне тіке қарап, анық сөйлеңіз. Есіңізде болсын, нашар еститін адамдардың бәрі бірдей ерінді оқи алмайды.
10. Егер сіз кенеттен бірдеңе дұрыс емес болса, тартынбаңыз. Қажет болса, бәрін түзетуге болады. Ең бастысы, сіздің алдыңызда сіз сияқты адам бар екенін ұмытпаңыз. Ол сондай-ақ басқалардан назар, түсіністік пен құрмет күтеді.

Тәрбиеші:

- Бірақ біздің әлемде "ерекше балаларға"өмір сүру өте қиын. Бұл ұлдар мен қыздар – ойнауға, сурет салуға, оқуға, жарыстарға қатысқысы келетін қарапайым балалар. Олар жүргіргісі келеді және тентек ... бірақ аурудың салдарынан бұл балалар көбінесе достарсыз және олардың қолдауынсыз қалады. Сонымен, сіз мұндай балаларға қалай көмектесе аласыз?

(балалардың сөздері)

Бейне жазбаны көрсету

Тәрбиеші:

- Егер балабақшада немесе мектепте сіз осындай ұл немесе қызды кездестірсеңіз, мейірімді және мұқият болыңыз. Бірге ойнауды немесе сүйікті мультфильмді немесе кітапты талқылауды ұсыныңыз. Спорттық жарыстарда тапсырманы орындауға немесе қолдауға көмектесіңіз. Мен уверенна, әр пайда болады верный друг. Өйткені мейірімділік біріктіреді!

«**Жақсылық пирамидасы**» ойыны

Алақандағы балалар "пирамида салады" және олар бүгін не білгендерін және өздері үшін қандай тұжырымдар жасағанын айтады.

Тәрбиеші қорытынды жасайды:

- Бірге уақыт өткізу үшін ойнауға ешқандай кедергі жоқ. Сіз бірге қанша қызықты нәрсені жасай алатындығыңызды білуіңіз керек! Мейірімділік таңғажайып нәрсе, ол жалғыздық пен қайғыдан құтқарады. Сіз, менің достарым, өтінемін, мейірімді болыңыз.

Тақырыбы: Біздің айналамыздағы әлем

Мақсаты: балаларды қоршаған әлемге, жақын адамдарға деген сүйіспеншілік пен достық қарым-қатынасқа тәрбиелеу.

Міндеттері:

- Жақсы істерді жаманнан ажырата білу қабілетін дамыту; балалардың игі істер жасауға деген ұмтылысын ынталандыру.
- Мектеп жасына дейінгі балаларда адамның маңызды сапасы ретінде мейірімділік туралы түсінік қалыптастыру.
- Балалардың мейірімділік туралы, адамның құнды, маңызды сапасы туралы түсініктерін тереңдету.
- Баланың игі істер жасауға деген ұмтылысын ынталандыру.

Сабақ барысы:

1.Мотивация:

-Бүгін біз, балалар, мейірімділік туралы сөйлесіп, оның не екенін, қайда тұратынын және нені білдіретінін білеміз.

2. И. Лученоктың "мейірімді болу оңай емес" өлеңін оқу

Мейірімді болу оңай емес,

Мейірімділік өсуге байланысты емес,

Мейірімділік түске байланысты емес,

Мейірімділік зімбір емес, кәмпит емес.

Егер мейірімділік күн сәулесіндей болса –

Ересектер мен балалар қуанады.

Тәрбиеші: Білесіз бе, жақсылық басқаша болуы мүмкін. Бір жақсы нәрсе-қазына: кітаптар, суреттер, ойыншықтар. Мұндай жақсылықты көруге және тіпті қол тигізуге болады. Тағы бір жақсы нәрсені естуге болады-бұл музыка, жанды өлеңдер, нәзік сөздер. Бірақ әр адамда болуы керек жақсылық бар: сіз де, Мен де, ата-анаңыз да. Бұл жақсы жүрек.

Негізгі бөлігі

1. "Біздің игі істеріміз"

- Ал мейірімділікті неден көруге болады? (балалардың жауаптары)

Адамның іс-әрекетінде, іс-әрекетінде, сезімінде.

"Қайырымды істер ешқашан жойылмайды!"»

2. Проблемалық сұрақтар:

- Қандай жақсылық? (балалардың жауаптары).

Тәрбиеші балаларды жалпылама "мейірімділік"сөзіне бағыттайды.

Мейірімділік-анасына көмектесу.

Мейірімділік-жануарларды құтқару.

Мейірімділік-ауру қарттарға қамқорлық жасау.

Мейірімділік-қыздарды қорғау

Мейірімділік-үлкендерге жол беру.

- Қалай ойлайсыз, ұстап мейірімділік болады? Оның иісі, дәмі бар ма? (балалардың жауаптары)

Дұрыс балалар мейірімділіктің иісі жоқ, түсі жоқ.

3. Зерттеу қызметі " қандай мейірімділік?»

Балалар гипотеза жасайды.

- Мен сізге шам әкелдім-бұл адам. Қараңызшы, ол қандай? (балалардың жауаптары)

- Шамға қарап жақсы ма? (балалар ойлайды)

- Қолыңызды шамның үстіне қойғанда не сезінесіз? (балалардың жауаптары)

Қорытынды: міне, мейірімді адам Сұлулық пен жылуды таратады және оған қарап қана қоймай, жылытуға да болады.

- Енді мен шамды стақанмен жаптым.

- Шамға қараңыз, бір нәрсе өзгерді ме? (жоқ, ол да жанып, көруге қуанышты)

- Ал сіздің қаламдарыңыз не сезінеді?

- Бұл шам қандай адамды бейнелейді деп ойлайсыз?

Итоқ, жабық шам суық, ол қарауға жағымды адам, бірақ ол тек өзіне қамқорлық жасайды және басқаларға жақсылық жасамайды, сондықтан ол суық.

Қорытынды: мейірімді адам жылы, ал зұлым адам суық.

4. Зерттеу қызметі " қандай жақсы түс?»

- Жақсылық қайда тұрады? (балалардың жауаптары). Жақсылық біздің жүрегімізде тұрады, бұл оның үйі.

- Жүрексіз адам қандай адам туралы айтады деп ойлайсыз?

Адам игі істер жасаған кезде, жүрегіміз тыныш соғып, қуанады.

- Қалай ойлайсыз. Ол қандай түске айналады? (балалардың жауаптары)

Дұрыс, ол қызыл түске айналады.

Біз жаман істер жасаған кезде жүрегімізде не болады? (балалардың болжамдары)

Ия, ол соғылады, ауыра бастайды, ашуланады және қараңғы болады.

5. "Жүректі бояу" тапсырмасы

- Өзіңіз қалаған жүректі бояңыз.

6. "Ертегілердің жақсы кейіпкерлері"

Енді жақсы істер жасаған ертегі кейіпкерлерін табу керек.

* - Мен орманның артында тұратын әжемді өте жақсы көремін. Мен оған қамқор боламын және оған жиі бәліш киемін. (Қызыл Телпек)

* - Мен қиын уақытта әрқашан қожайынымның қасындамын. Оның бақыты үшін мен Каннибалмен күресуге тура келді. (Етіктегі мысық)

* - Қысқы орманға апарған қыз Морозкомен кездесті және ол оған жақсылық үшін алғыс айтты. (Настенка)

* - Мен бір дюйм өскеніме қарамастан, Қарлығашты құтқардым. (Тумбелина)

7. Ойын: "Доскажи словечко":

Тіпті мұз блогы жылы сөзден ериді: рахмет.

Ескі дінгек естігенде жасылға айналады: Қайырлы күн.

Сыпайы және дамыған бала кездесіп: Сәлеметсіз бе.

Францияда да, Данияда да қоштасу үшін: Қош бол.

Бір-бірін кінәламау керек, оны тезірек жасаған дұрыс: ... Кешіріңіз

Ең сыпайы сиқырлы, қандай сөз? Пожалуйста.

8. Мультфильм.

- Сыпайылық пен мейірімділік туралы мультфильмді қараңыз.

Мультфильмді көргеннен кейінгі әңгіме:

- Көпірде не болды?

- Сізге кейіпкерлердің қайсысы көбірек ұнады?

- Ракон мен қоян қиын жағдайды қалай шешті?

9. Ән шырқалсын "Что такое доброта" "Барбарики"

Мұғалім бірге би билеуді ұсынады

Қорытынды бөлім

Балалардың қызметін бағалау.

Қызметті қорытындылау:

- Біздің іс-әрекетіміз аяқталды Мен сіздерге, балалар, жүректеріңізде мейірімділік ұшқындарының жануын тілеймін, сіз адамдарға жақсылық сыйладыңыз.

Уроки для воспитанников детских садов

Тема: Дари добро

Цель: воспитание у детей доброжелательного отношения к окружающему миру, людям. Формирование умения детей проявлять заботу об окружающих. Поощрение стремления совершать добрые поступки.

Задачи:

- Показать учащимся необходимость целенаправленного воспитания в себе доброты, побудить их к этому;
- Дать нравственную оценку добрым поступкам.
- Развивать самооценку.
- Развивать у детей чувство товарищества, взаимопомощи

Ход занятия:

Воспитатель предлагает послушать стихотворение:

Что такое доброта?

Вымыть миску у кота,

Напоить водой цветок

Он ужасно одинок!

Починить сестре игрушку,

Пропустить вперед старушку,

Грусть лечить любви словами,

Помогать усталой маме.

От тепла и доброты

Распускаются цветы,

Согревает всех она,

Словно лучик из окна.

Воспитатель:

- А что такое доброта для вас, ребята?

(высказывания детей)

Рассказ воспитателя с демонстрацией слайд-шоу:

- Есть люди, которые особенно нуждаются в нашей доброте, теплоте и заботе – это люди, которые по состоянию своего здоровья не могут обходиться без помощи других. Возможно, они не такие как все, и им нужна поддержка и понимание. Таких людей много среди нас, это взрослые и дети. Некоторые из них не могут самостоятельно передвигаться, не видят или не слышат, не могут сами о себе позаботиться.

Для таких людей строят пандусы, чтобы облегчить подъем и спуск по лестницам, специально оборудуют общественный транспорт, устанавливают на дорогах звуковые светофоры. Но этого мало, самое главное, все эти люди нуждаются в поддержке, уважении и общении.

Я поделюсь с вами несколькими секретами общения с людьми с особыми потребностями.

Демонстрация ролика

1. Когда вы разговариваете с человеком с ограниченными возможностями, обращайтесь непосредственно к нему, а не к сопровождающему или сурдопереводчику.

2. Когда вы знакомитесь с инвалидом, вполне естественно пожать ему руку. Даже тот, кто не может двигать рукой или пользуется протезом, может пожать руку, правую или левую.
3. Когда вы встречаетесь со слабовидящим или слепым человеком, обязательно назовите себя и тех людей, которые пришли с вами.
4. Если вы предлагаете помощь, подождите, пока ее примут. А потом спросите, что и как делать.
5. Обращайтесь к человеку с особыми потребностями, как и к другим взрослым – по имени или отчеству и на ВЫ.
6. Опереться или повиснуть на чьей-то инвалидной коляске, тоже самое, что опереться или повиснуть на ее обладателе. Это недопустимо!
7. Когда вы разговариваете с человеком, испытывающим трудности в общении, слушайте его внимательно, будьте терпеливыми, ждите, когда человек сам закончит фразу. Не поправляйте его и не договаривайте за него.
8. Когда вы говорите с человеком, пользующимся инвалидной коляской или костылями, расположитесь так, чтобы ваши глаза были на одном уровне, тогда вам легче будет разговаривать.
9. Чтобы привлечь внимание человека, который плохо слышит, помашите ему рукой или похлопайте по плечу. Смотрите ему прямо в глаза и говорите четко. Хотя имейте в виду, что не все люди, которые плохо слышат, могут читать по губам.
10. Не стесняйтесь, если вдруг вы сделали что-то не так. При желании, все можно исправить. Главное помните, что перед вами такой же человек, как и вы. Он тоже ожидает внимания, понимания и уважения от окружающих.

Воспитатель:

- Но особенно трудно жить в нашем мире «особым детям». Эти мальчики и девочки – обычные ребята, которые хотят играть, рисовать, читать, участвовать в соревнованиях. Им хочется бегать и шалить... Но из-за болезни эти детки часто остаются без друзей и их поддержки. Так как же можете помочь таким детям вы?

(высказывания детей)

Демонстрация ролика

Воспитатель:

- Если в детском саду или в школе вы встретите такого мальчика или девочку, будьте добрее и внимательнее. Предложите поиграть вместе или обсудите любимый мультфильм или книгу. Помогите выполнить задание или поддержите на спортивных соревнованиях. Я уверена, у каждого появится верный друг. Ведь Доброта сближает!

Игра «Пирамида добра»

Дети из ладошек «выстраивают пирамиду» и высказываются о том, что сегодня они узнали и какие выводы сделали для себя.

Воспитатель подводит итог:

- Для того, чтобы вместе проводить время, играть не существует преград. Нужно только придумать, как много можно интересного сделать вместе! Доброта – вещь удивительная, она спасает от одиночества и грусти. Вас, мои друзья, я прошу, просто будьте добрее.

Тема: Мир вокруг нас

Цель: Воспитывать у детей любовь и доброжелательное отношение к окружающему миру, близким людям.

Задачи:

- Развивать умение отличать хорошие поступки от плохих; поощрять стремление детей совершать добрые дела.
- Сформировать у детей дошкольного возраста представления о доброте, как важном качестве человека.
- Углублять представления детей о доброте, как о ценном, важном качестве человека.
- Поощрять стремление ребенка совершать добрые поступки.

Ход занятия:

1. Мотивация:

-Сегодня мы с вами, дети, поговорим о доброте и узнаем, какая она, где живет и в чем проявляется.

2. Чтение стихотворения «Добрый быть совсем не просто» И. Лученока

*Добрый быть совсем не просто,
Доброта не зависит от роста,
Не зависит доброта от цвета,
Доброта – не пряник, не конфета.
Если доброта, как солнце светит –
Радуются взрослые и дети.*

Воспитатель: Знаете, а добро бывает разное. Одно добро – это сокровища: книги, картины, игрушки. Такое добро можно увидеть и даже руками потрогать. Другое добро можно услышать – это музыка, душевные стихи, нежные слова. Но есть такое добро, которое должен иметь каждый человек: и вы, и я, и ваши родители. Это доброе сердце.

Основная часть

1. «Наши добрые дела»

- А в чем можно увидеть доброту? (ответы детей)

В поступках, действиях, чувствах человека.

«Наши добрые дела не исчезнут никогда!»

2. Проблемный вопросы:

- Что такое доброта? (ответы детей).

Воспитатель направляет детей на обобщающее слово «доброта».

Доброта – это помогать маме.

Доброта – это спасать животных.

Доброта – это ухаживать за больным и пожилыми людьми.

Доброта – это защищать девочек

Доброта – это уступать место старшим.

- Как вы думаете, потрогать доброту можно? Есть ли у нее запах, вкус? (ответы детей)

Правильно ребята доброта не имеет запаха, не цвета.

3. Исследовательская деятельность «Какая доброта на ощупь?»

Дети выдвигают гипотезы.

– Я принесла вам свечу-это человек. Взгляните, какая она? (ответы детей)

— Приятно ли вам смотреть на свечу? (дети рассуждают)

— Что вы чувствуете, когда подносите руку над свечой? (ответы детей)

Вывод: Вот так и добрый человек, излучает красоту и тепло и на него приятно не только смотреть, а можно и согреться.

- А теперь я накрыла свечу стаканом.

-Взгляните на свечу, что-то изменилось? (нет, она тоже горит и приятно смотреть)

-А что чувствуют ваши ручки?

- Как вы думаете, какого человека символизирует эта свеча?

Итог, накрытая свеча холодная, это человек, на которого приятно смотреть, но он заботится только о себе и не делает добра другим, поэтому у него холодно.

Вывод: добрый человек теплый, а злой человек холодный.

4. Исследовательская деятельность «Какое добро на цвет?»

- Где живет добро? (ответы детей). Добро живет в нашем сердце, это его дом.

- Как вы думаете, о каком человеке говорят бессердечный?

Когда человек совершает добрые поступки, наше сердечко бьется спокойно, оно радуется.

- Как вы думаете. Какого цвета оно становится? (ответы детей)

Правильно, оно становится красным цветом.

А когда мы совершаем плохие поступки, что происходит с нашим сердцем? (предположения детей)

Да, оно стучит, начинает болеть, его переполняет злость и оно становится темное.

5. Задание «Раскрась сердечко»

-Раскрасьте сердечко, которое бы вы хотели иметь.

6. «Добрые герои сказок»

А сейчас, нужно угадать сказочных героев, которые делали добрые дела.

* - Я очень люблю свою бабушку, которая живет за лесом. Я забочусь о ней, и часто ношу ей пирожки. (Красная Шапочка)

* - Я в трудную минуту всегда рядом со своим хозяином. Ради его счастья мне пришлось поборотся с Людоедом. (Кот в сапогах)

* -Девочка, которую отвезли в зимний лес, она встретила Морозко и он отблагодарил ее за добро. (Настенька)

* - Я, несмотря на свой рост в дюйм, спасла ласточку. (Дюймовочка)

7. Игра «Доскажи словечко»:

Растает даже ледяная глыба,от слова теплого: Спасибо.

Зазеленеет старый пенек,когда услышит: Добрый день.

Мальчик, вежливый и развитый, говорит,встречаясь: Здравствуйте.

И во Франции, и в Дании,на прощание говорим: До свидания.

Друг друга не стоит винить,Лучше скорее его: ...Извинить

А самое вежливое волшебное, какое слово? Пожалуйста.

8. Мультфильм.

- Посмотрите мультфильм о вежливости и о доброте.

Беседа после просмотра мультфильма:

-Что случилось на мосту?

- Кто из героев вам больше понравился?

- Как разрешили сложную ситуацию енот и заяц?

9. Звучит песня «Что такое доброта» «Барбарики»

Воспитатель предлагает вместе потанцевать

Итоговая часть

Оценка деятельности детей.

Подведение итог деятельности:

- Наше занятие подошло к концу Я желаю вам, ребята, чтобы в ваших сердцах зажглись искорки доброты, и вы дарили добро людям.

1-4 сынып окушыларына арналған сабақтар

Тақырыбы: Дос болайық

Мақсаты: балаларда мүмкіндігі шектеулі балалармен бірлескен ойын әрекеттерін жүзеге асыру қабілетін қалыптастыру.

Міндеттері:

- мүмкіндігі шектеулі балалардың ойын әрекеттерінің ерекшеліктерімен таныстыру;
- ойындағы серіктесінің денсаулық ерекшеліктеріне сәйкес балаларда ойын таңдаудың практикалық дағдыларын қалыптастыру.

Сабақ барысы:

Ұйымдастыру сәті.

Балалар шеңберге орналастырылған орындықтарда отырады.

1. Ойындар туралы әңгімелесу. Балаларға сұрақтарға жауап беру ұсынылады:

- Үйде, аулада, үзілістерде ойнауға болатын ойындар естеріңізде ме?
- Ойындар не үшін қажет?

2. Женя және Витя танысу туралы "Цветик-семицветик" мультфильмінен үзінді қарау және талқылау.

Үзінді көру сілтемесі https://www.youtube.com/watch?v=vjy2R_Xa1J0

Мультфильмнен үзінді көргеннен кейін талқылауға арналған сұрақтар.

- Женя Витяға не ұсынды?
- Неліктен Витя Женямен бірге жүгіре алмайды?
- Витяның Женямен ойнауға ниеті болды ма?
- Олар қандай ойындар ойнай алар еді?

Мұғалім балаларды қорытынды жасауға жетелейді: барлық балалар денсаулығының ерекшеліктеріне қарамастан, мен басқа балалармен ойнағым келеді және болғым келеді.

2. Мүмкіндігі шектеулі балалармен ойнауға болатын ойындар туралы әңгіме.

Мұғалім балалардың назарын мүмкіндігі шектеулі балалармен ойнап, олардың ерекшеліктерін ескеретін ойынды таңдау керек екендігіне аударады. Егер бұл көру қабілеті бұзылған бала болса, онда инвентаризацияны таңдағанда айтылған параферналияны қолдану керек (қоңырау, мылжың, дап, дауысты доп, ысқырық және т.б.), егер ойын допты қолданса, онда ол өте тегіс және волейболдан сәл ауыр болуы керек, өйткені ауыр допты соқыр балалар жақсы сезінеді. Көру қабілеті нашар немесе көру қабілеті нашар балалар үшін жарқын және түрлі-түсті жабдықты таңдау керек, сонымен қатар заттардың контрасты да ескеріледі: қызғылт сары, жасыл, қызыл және сары түстер қолданылады.

Ойын алаңының шекаралары мен өлшемдерін анықтаңыз, шектеу белгілерін орнатыңыз (шөп жамылғысынан немесе қиыршық тастан жасалған сызықтар, құммен жабылған ойықтар, резеңке төсеніштер, асфальтталған жолдар және т.б.). Ойын үшін бұталарсыз, дақтарсыз, тастарсыз тегіс орынды таңдаңыз. Балалардың назарын қауіп туралы ескерту, ойыншыларды бағыттау, белгілі бір сигналдың көмегімен (мысалы, ысқырықпен) дұрыс бағыт беру қажеттілігіне аударады.

3. Мүмкіндігі шектеулі балалармен бірлескен ойындар тізімін талқылау.

Балалар әрқайсысы 5-7 адамнан тұратын топтарға бөлінеді. Әр топқа мүмкіндігі шектеулі құрдастарымен ойнауға болатын ойындарды таңдау ұсынылады. Әрі қарай, әр команда өздері таңдаған ойындар туралы айтады.

4. "Көрінбейтін піл" ертегісі. Анна Анисимова

Мен жүргіземін. Мен онға дейін санап, іздеуге барамын. Міне, есік, тұсқағаздармен дәліз, толық ілгіш киген-бірақ анасы жоқ. Мен ас үйге есік ашамын. Сағат Тоңазытқыш шулайдыт - ештеңе естілмейді. Бірақ бұл жағдайда мен үстелге жетіп, оның астындағы шар - бос. Содан кейін маған қонақ бөлмесінде: ас үйде еш жерде жасырынбау керек. Қонақ бөлмесіндегі есіктің артында ешкім жоқ. Және диваном және оның астына үстелімен. Мен терезеге барып, анамның тынысын естимін. Мен пердені тартып, анамның қолымен ұстаймын-таптым. Таптым! Мен жасыруды қалай жақсы көремін! Мен біздің үйде жасырынуға арналған барлық жерлерді білемін - жақсы және не! Өйткені, Мен тек үйде ойнай аламын. Мен жасыруды жақсы көремін! Енді анамның мені іздеуге кезегі келді. Анам шарфпен көзін байлап, адал болғысы келеді және баяу санай бастайды. Мен үлкен шифонерге барып, есікті тыныш ашуға тырысамын. Мен ішке кіріп, анамның юбкалары мен көйлектерінің арасында қатып қаламын. Олардың мұнда көп көрінеді заросли. Олар ананың иісі соншалықты дәмді, мен дем аламын, анамның орманында дем аламын, дем аламын... анам мені қалай тапқанын да естімеймін. Анам шифоньердің есіктерін ашып, үндемейді. Оған не болды? Мен оның бетіне қол созамын: анамның ерні жымыды, бірақ қасы сәл қабағын түйеді. Мүмкін, ол менің бір нәрсені өшірдім деп алаңдайды. Мен барлық юбкалар мен көйлектерді тез қалпына келтіріп, анамды құшақтаймын. Ол менің басымды сипады. Ол алаңдамайды. Анам екеуміз мұражайға барамыз. Мұражайларда бізге кез-келген толтырылған жануарды, түрлі тастар мен заттарды ұстауға рұқсат етіледі. Басқа болмайды, ал бізге болады. Бірінші бөлмеде анам қолын иығыма қойып, сұрайды:

- Мен қызбен біргемін. Біз экспонаттарды көреміз бе?

Біреу жауап береді:

- Тек абай болыңыз. Ал барған, мұнда да бір... ыдыс-аяқ дүкеніндегі піл-тиді-тиді және барлық найзаларды тастады.

Анам "мұңдыға" біз өте сақ боламыз деп уәде береді. Мен пілді шынымен көргім келеді-ол қайда? Оны мен әлі бірде-бір рет трогала. Анам пілді тек циркте немесе хайуанаттар бағында көруге болатындығын түсіндіреді. Ал "ыдыс-аяқ дүкеніндегі піл" - бұл өте ыңғайсыз адам деп аталады. Себебі піл-ең үлкен жануар. Егер ол мұражайға кіре алса, онда ол бәрін қиратар еді.

- Ал, - дейді анам және мені тез ертіп жүреді. - Гляди!

Анам менің қолымды алып, суық және өте ұзақ нәрсені өткізеді.

- Бұл пілдің азуы. Магистральдың жанында орналасқан екі тіс - ұзын-алдыңғы мұрын. Міне, осындай.

Анам менің мұрныма қолын созып, мен үшін пілдің діңгегін бейнелейді. Мен анамның магистральға қолын тигіземін... Мұндай мұрны бар піл қалай жүреді? Бұл ыңғайсыз.

- Ал азу өте құнды, - деп жалғастырады анасы, - олар үшін пілдер аң аулайды...

Мен саусақтарымды мылжыңға салып, мұқият тыңдаймын. Менен және анадан жоғары тістер! Мұрын-ананың қолы сияқты! Ол шынымен де үлкен, бұл піл?!

Анамның досы Сәуле бізге қонаққа келуі керек. Сәуле біздің кіреберісте пайда болған кезде мен балконда күтемін. Мен оны иіспен танимын. Анам Саулды өзіне бір бөтелке хош иіс құйғаны үшін қорлайды. Ал Сәуле бұған күледі, бірақ оны прафюда жұмыс істеуге болмайды... парфюемный дүкені. Ал мен прафюем дүкенінде жұмыс істегім келеді - маған Саулдың иіссуы қатты ұнайды! Маған Сәуле олардан не білетіні ұнайды. Мүмкін, оның осы хош иістері бар бүкіл шкафы бар-әр күн үшін бөтелкеде. Мен иіс күтемін. Иісі! Келді! Мен Сауланың жанында екенімді сеземін және қуаныштан секіре бастаймын. Сәуле маған "сәлем" деп айқайлап, қалай болғанын сұрайды. Мен мұражайда болдым және пілдің азуын көрдім деп айқайлаймын. Сәуле тағы да айқайлайды, мен қазір піл сияқты секіремін мен балконды аяғаным жақсы болар еді-ол дірілдеп тұр. Анадан Саулға пілдер мүлде секіре алмайтынын

айтуды сұрау керек. Айтпақшы, бұл тіпті жақсы. Өйткені, егер пілдер секіре алса, жерде нағыз піл сілкінісі болады!

Сәуле ұлымен қонаққа келеді. Ол соншалықты кішкентай, егер ол маған тиіп кетсе. Бірақ шулы! Жүгіреді және топаёт - сонда-осында, сонда-осында. Берет менің ойыншықтар, ал орын қайтарады. Сонша барлығы разбросал! Слон в посудной лавке! Мен Саулаға жаңа музыкалық қобдишаны көрсеткім келеді. Мен оны барлық жерде іздеймін, бірақ ол жоғалып кеткен сияқты. Сәуле ұлына күңкілдейді, бірақ күледі, өйткені ол өте кішкентай! Бірақ анам қораптың қайда екенін тез іздейді және мені ашуланбауды сұрайды: бәрі орнына келеді.

Анам екеуміз қонақтардан кейін бөлмені тазалаймыз. Шындық-қазір бәрі әдеттегідей. Қалай қажет. Мен қалай үйрендім.

Анам бөлмеге шаңсорғыш әкеліп, кілемді тазартуды сұрайды. Маған қиын емес-Мен оны жиі жасаймын. Шаңсорғыш ызылдай бастайды: уу-уу-уу! Мен щетканы ұстап, кілемде ұстаймын. Об-об-об! Шаң мен кез-келген ұсақ қоқыс шланг арқылы шаңсорғышқа түседі. Ол осылай тамақтанатын сияқты. Піл Магистраль сияқты. Об-об-об! Мен таң қаламын:

- Міне осылай! Шаңсорғыш-бұл піл! Тек құлақсыз.

Ұйықтар алдында анам маған ән айтады. Мен түнде жалғыз қалудан қорқамын. Ал әндермен жоқ. Мен әндерді жақсы көремін. Мен пілді аздап жақсы көрдім. Мүмкін, ол да қорқады сеуіп келеді. Мен анаммен бірге тартамын. Егер піл соншалықты үлкен болса және оның мұрны мен мұрны үлкен болса, онда оның құлағы үлкен, демек ол алыстан болса да, менің әндерімді тыңдайды. Қорықпа, піл!

Жақында күз. Анам екеуміз дүкенге барамыз - маған киім мен аяқ киім сатып алыңыз. Мен пальто киіп көремін-үлкен дөңгелек түймелерге қол тигіземін. Олар тегіс және жағымды. Мен қолымды қалтаға саламын-терең. Болады жасыру көп каштанов және білінбей перебирать оларды саусақпен.

Анам пальто түсін таңдау керек дейді-қызыл және жасыл.

- Қандай қызыл? - мен сұраймын.

- Қызанақ сияқты, - дейді анасы.

- Ал қандай жасыл?

- Алма сияқты. Алма-жасыл

Әрине, мен Алма пальтосын таңдаймын! Себебі алма қатты қытырлақ болады, ал қызанақ қысылып, тамшылайды.

- Ал піл алма жейді ме? - мен анама одан әрі сұраймын.

- Тағы қалай. Ол шөпті өсімдік. Ол өскеннің бәрін жейді. Шөп, алма, сәбіз...

Мен шөптің, алма мен сәбіздің иісін есіме түсіремін. Сәбіз пілге ең қолайлы. Анам пілдердің сұр екенін айтты. Мүмкін сұр сәбіз сияқты. Сәбіз пілі тіпті әдемі көрінеді.

Анам маған етік киіп көруге мүмкіндік береді. Мен піл туралы бәрін ойлаймын және оң етікті сол аяғыма, ал солға - оңға киемін. Жмутно! Тағы да шатастырыңыз! Менің қолдарым оң аяқ киімді сол жақтан ажыратуды үйренбейді. Бір қызығы, піл өзінің оң және сол жақтарын шатастырады ма?

Көркемсурет мектебінде мен пілді салуды шешемін. Мен басқа жігіттерден бөлек отырамын. Мен піл сияқты, маған көп орын керек. Барлығы мұғалімнің тапсырмасы бойынша натюрморт жасайды, ал мен пілмін. Барлығы щеткалармен, ал мен саусақтарыммен сурет салады. Сол қолдың сұқ саусағы нүкте қойды. Мен нүктеден оң қолымның саусағын шеңбер жасап, саусақтарымды байланыстырдым. Мен үлкен шеңбер жасадым - піл үлкен және майлы, өйткені ол көп жейді. Енді үлкен тістер. Үлкен құлақ. Ұзын Магистраль...

Мұғалім менің суретімді Мақтайды. Мені бәрі қоршап алды. Міне, айналада көп орын бар - сондықтан басқалар жақын жерде тұра алады.

Жиі еркелететін Азат дейді:

- Мен де солай ете аламын! Болады мен де боламын саусақпен сурет салу?

Қалғандары да сұрай бастайды:

- Мен - мүмкін бе?

- Мен де саусақтарымды қалаймын!

Барлығы Мен сияқты келеді.

Саябақта балалар жүгіреді және ойнайды. Олардың аналары мен әжелері жақын жерде кітаптармен немесе әңгімелермен сөйлеседі. Анам екеуміз шөпте жатамыз. Расстелили плед және лежим. Анам аспанға қарап, бұлттардың не екенін айтады.

- Қоянға не бар... ИЯ, Қоянның құлағы ұзын.

Мен бұлттарды өте жақсы көремін. Анам маған бұлттар мақта жүніне ұқсайтынын түсіндірді. Мен мақта жүнін ұстап, одан екі жолақты тартамын. Мен қоянның қандай екенін білемін. Қоян сияқты! Мен ауылда әжемнің қоянын көрдім. Оның құлағы сынықтар сияқты.

- Мұндай? - мен беру маму за руку және показываю оған өзінің қоян.

- Дәл, - анам мені мақтан тұтады.

Мен өте ризамын! Бұлтты қоянға қол тигізбеңіз, бірақ менікі оңай. Мен Қоянды анамның ішіне қойып, күлемін. Менің күлкеме еш жерден шықпаңыз, жел пайда болады және мақта қоян ұшып кетеді.

- Солай, - анам қолын сілкіп, көтерілді, - жел бірден екі қоянды қуып шықты. Және екі прогнал.

Мен де көтерілемін.

- Ал қазір бұлттар кімге ұқсайды?

Анам алдымен үндемейді, содан кейін қалай айқайлайды!

- Мүмкін емес! Мүмкін емес!

Тақырыбы: Мейірімділік сабағы

Мақсаты: тұлғаның адамгершілік қасиетін қалыптастыру – мейірімділік.

Міндеттері:

- Оқушыларда "жақсылық" және "мейірімділік" ұғымдарының мағынасын кеңейту;
- мейірімділіктің адамгершілік мазмұнын ашу;
- олардың адам тұлғасы мен қоршаған өмірдегі көрініс заңдылықтарымен таныстыру;
- оқушыларға мейірімділікті мақсатты тәрбиелеу қажеттілігін көрсету, оларды осыған ынталандыру;
- Игі істерге адамгершілік баға беру.
- Өзін-өзі бағалауды дамыту.
- Балаларда камарадия, өзара көмек сезімін дамыту

Сабақ барысы:

1. Мұғалімнің кіріспе сөзі.

Педагог-психолог: - Қайырлы күн, балалар! Сіздердің барлығыңызды Біздің сабағымызда көргеніме өте қуаныштымын. Біз өз жұмысымызды сәлемдесуден бастаймыз.

Құрал-жабдықтар:

"мейірімділік" әні мейірімділік ағашымен жақсы істер пакеті. Қызыл қарындаш, жасыл қарындаш.

Сонымен, достар, назар аударыңыз –

Өйткені қоңырау соғылды.

Отыруға кезде-ақ ыңғайлы,

Жақында сабақты бастайық!

Бүгін біз әрдайым Сәлем бермейміз....

* Мен "Сәлеметсіз бе, ұлдар" дегенде, ұлдар қолдарын шапалақтайды.

* Мен: "Сәлеметсіз бе, қыздар" дегенде, қыздар күліп, қолдарын сілкіп тастайды.

Тек мұны бірге жасаймыз!!! Және де...

Бірақ бұл бәрі емес!

- Сәлеметсіз бе, бүгін мектепке кім қуанышпен келді! Кім қуанышпен келді-шапалақ

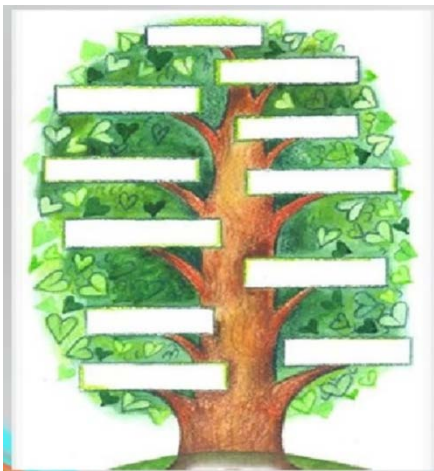
- Сәлеметсіз бе, оқуды кім жақсы көреді! Кім оқуды жақсы көреді.

- Сәлеметсіз бе, көңіл көтеруді ұнататындардың бәрі! кім көңілді болғанды ұнатады-тізе бүгіңіз

- Сәлеметсіз бе, билегенді ұнататындардың бәрі! Кім билегенді ұнатады-қолдар билей берсін

Сәлеметсіз бе, бізге келген барлық адамдар! Бізге қаламмен шайқаңыз!

Міне, біз Сәлем бердік, көңіл-күйіміз көтерілді.

Балалар, тақтаға қараңыз. Бүгін күн сізге қонаққа келді. Ол сіздің көмегіңізге өте мұқтаж. Оны зұлым сиқыршы таң қалдырды. Мен сәулелерді алып, Сізді тек достық адамдар ғана таңдай алатынын айтты, әрі қарай ол жалғастырмады. Тек өлең берді. Оны тыңдағаннан кейін, сіз

бұл зұлым сиқыршы тағы қандай сапа туралы айтқысы келетінін түсінуіңіз керек.

(қайғылы күн сәулесіз тақтаға тартылады)

Мен үйге күшік әкелдім,

Бездомного бродягу,

Оны аздап тамақтандыру үшін,

Аш кедей.

Ал, - деді анам, - болсын

ол аздап өмір сүреді,

оның көз алдында мұндай қайғы!

Сорпа қасық бар...

Кейін аулада таптым

Котенка сәл тірі,

- Ал, - деді анам, - болсын

ол аздап өмір сүреді,

оның көз алдында мұндай қайғы!

Ботқаның қасық бар

Мен ұяның астынан Балапан таптым,

Оның үстіне қарғалар бұрылды,
Мен томбой шляпасына жасырдым
Біз онымен үйге келдік.
- Ал, - деді анам, - болсын
ол аздап өмір сүреді,
оның көз алдында мұндай қайғы!
Нан үгіндісі бар...
Бірде мен кірпі әкелдім,
Жылан және тасбақа,
Ал қоян біздің есігімізге кірді,
Мүмкін қорқынышпен.
Анам: - өмір сүрсін –
пәтерде керемет,
егер сіз осында бассаңыз
және бізде орын бар
Ол не туралы?

Ұлдың қандай анасы ұлына жануарларды әкелуге, тамақтандыруға және үйде қалдыруға рұқсат бергендіктен?

Бала, ол көшеде аш және суық болған барлық жануарларға өкінеді?

Әрине, бұл мейірімділік. Ол туралы зұлым сиқыршы айтқан жоқ. Бұл бізге күнді зұлым сиқырлардан құтқаруға көмектеседі. Бұл өте маңызды, қажетті сапа, онсыз адамды адам деп атауға болмайды.

Мейірімділік... Жақсылық...

Бұл не? Жақсылықты немен салыстыруға болады?

Күн, Көктемгі кемпірқосақ, жарқын, әдемі гүлдер, ана, күлімсіреу, отбасы, дос, Сұлулық, сүйіспеншілік, жылулық, бақыт, көңілді, өмір, махаббат, мереке, қуаныш, күлкі.

Мұның бәрі жақсы, әдемі, бәрі жағымды, пайдалы.

(балалардың дұрыс жауаптарынан кейін-балалар мейірімділік деген не екенін білгені және белгілегені үшін бір күн сәулесін салыңыз)

Сіз білдіңіз, сезіндіңіз, мейірімділікке қол тигіздіңіз.

Енді сіз күнді құтқару үшін қауіпсіз сынақтардан өте аласыз.

Әр сынақтан кейін күннің үстіндегі сүйкімділік ериді және оның сәулелері оған оралады.

Және де бірінші сынау "Досқажи словечко".

Мен өлеңді оқимын, ал сіздің міндетіңіз – мағынасы бар сөзді айту.

- Мұз блогы жақсы сөзден ериді...("Рахмет")

- Әзіл-қалжың үшін ұрысқанда, біз: ... ("кешіріңіз, өтінемін")

- Егер көп тамақ ішпесе, анама айтайық ... ("Рахмет")

- Францияда да, Данияда да қоштасады ... Қош бол!

- Менімен бірге отырыңыз әпкем маған оқы, бол..... Жақсылық.

- Сіз маған көмектестіңіз!- мен досымды айтамын, сен..... Рахмет.

- Мен кітапты әкелуді ұмытып кеттім! Бұл үшін сен мені ..... Прости.

- Өкінішті деді біз бұрады Никитаға Үшін шыны аяқты разбитую біз ..... кешіріңіз.

- Маған әкесіне емес, жалуйся, Я прошу тебя,..... пожалуйста.

- Таңертең айтыңыз: рахмет, кешіріңіз, рұқсат етіңіз, мен сізді жіберемін ..рахмет.

Сіз өте мұқият боласыз!

(екінші сәулені аяқтаңыз)

Балалар, біз қазір қандай сөздерді білдік?

Оларды мейірімді деп атауға бола ма?

Жақсы сөз бізді жігерлендіре алады, бізге сенім ұялатады, жанымызды жылытады.

Сіз мейірімді сөздерді жиі қолданасыз ба?

Енді біз оны тексереміз. Жақсы істер ағашын алып, бос ұяшықтарға өзіңіз білетін және үнемі қолданатын жақсы сөздерді жазыңыз.

(Балалар жақсы істер ағашын толтырады.

Толтырғаннан кейін біз 3 сәулені аяқтаймыз)

Деген сөз "жақсылық" болып табылады ежелгі орыс деген сөзбен ауыстырылсын. Мейірімділік әрқашан жоғары бағаланған орыс халқымен. Бұл туралы біз айтуға болады бойынша орасан зор саны мақал-мәтелдер. Адамдар ежелден адамдар үшін жасалған барлық жақсылықтарды ризашылықпен айтады. Тіпті ежелгі алфавитте " д "әрпі"жақсы" деп аталды.

Балалар, мейірімділік қайдан пайда болады? Сіз алғаш рет мейірімділікті кімнен білдіңіз?

Әрине, мейірімділік отбасында басталады.

Бұл жақсы қасиеттер адамға әрқашан қажет және маңызды. Қазір сіз оқушыларсыз. Мектеп Сіздің екінші үйіңіз. Игі сапасын жан отырғызылған отбасында, сіз әкелді өз жүрегінде мектеп.

Енді Мен сізге мейірімділік сөмкесін толтыруды ұсынамын!

Кішкентай парақшаларға бүгін немесе кеше жасаған игі ісіңізді жазыңыз.

Екінші жағынан, біреу сіз үшін жасаған игі істі жазыңыз!

(біз мейірімділік қапшығында парақшалар жинаймыз)

(балалар жазады. Біз тақтаға төртінші сәулені саламыз)

(Гимнастика сергіту сәті)

Мен сіздерден тапсырманы орындауды сұраймын, бірақ оларды "сиқырлы сөз"деп атаған кезде ғана орындау керек.

тұрындар , өтінемін!!

Қолыңызды көтеріңіз!

Мейірімді бол, алақаныңды жап!

Потопайте.

Попрыгайте, пожалуйста.

Мейірімді болыңыз, қолдар Алға.

Опустите қолына сұраймыз.

Мейірімді болыңыз, басыңызды алға қарай еңкейтіңіз.

Артқа еңкейтіңіз, өтінемін.

Солға. Оң жақта.

Өтінемін, өз орныңызға отырыңыз.

(Бесінші сәулені аяқтаңыз)

Бағдаршамның қызыл жарығы жанған кезде жүру қауіпті екенін білесіз. Сондықтан адамдарға қатысты мұндай сигнал туралы есте сақтау керек.

Мен эпизодтарды жаман әрекетті байқаған кезде айтамын-қызыл шеңберді көтеріңіз, жақсы әрекет-жасыл шеңбер.

- Брать без сұранысқа бөтен заттар.
- Қыста құстарға қамқорлық жасаңыз.
- Ойыннан кейін ойыншықтарды, кітаптарды, түрлі-түсті қарындаштарды дұрыс жерге қойыңыз.
- Ересектерге көмектеспеніз.
- Иттерді немесе мысықтарды құйрығынан тартып, құстарға тас лақтырыңыз.
- Кіші және әлсіз адамдарды ренжіту.
- Автобуста орын бермеңіз.
- Ағаштар мен бұталардың бұтақтарын сындырыңыз.
- Менің көмегім қажет жерде көмектесу;
- Жақындарына қамқорлық жасау;
- Қиын жағдайда достарға көмектесу;
- Сіз кіммен сөйлескеніңізге күліңіз;
(алтыншы сәулені сызыңыз)

Барлық адамдарға қажет, бағалауға атап көрсетудің қадір-қасиетін сыйлау. Біз комплемент айтқан кезде адамдар мейірімді, жұмсақ, жанашыр болады.

Біздің күнімізді мақтауға тырысайық!

(балалар комплементтер деп атайды, біз күн сәулесінде 7 Сәуле мен күлімсіреуді аяқтаймыз)

Сықыршылардың сүйкімділігі құлап,оның барлық сәулелері сізге рахмет.

Stand, пожалуыста. Көзіңізді жұмып, күн сізге жылы сәулелерін құйып жатқанын елестетіп көріңіз. Оның сәулелерінің астында сіз мейірімді, ақылды, бір-біріңізге мұқият боласыз.

Күн сәулесін анаңызға, әкеңізге және барлық жақын адамдарыңызға жіберіңіз, оларға денсаулық пен қуаныш тілейміз. Сондай-ақ, Жердің барлық адамдарына жақсы сәулелер жіберіңіз: барлық адамдар бір-бірін жақсы көріп, әлемді қорғасын. Көзіңізді ашып, орнына отырыңыз.

Енді Мен сізге ертегіні оқимын, ал сіздің міндетіңіз-құс жасаған игі істі салу.

(Балалар тыныш музыка астында сурет салады)

Мейірімділік туралы ертегі

Мейірімділік туралы ертегі-жанашырлық, көмек, жанның сұлулығы туралы. Кім көмектеседі, кім жауап береді, жазу керек. Жақсы мысалдар-жақсылықтың нақты сабақтары.

"Жақсылық сабағы" ертегісі

Автор: Ирис Ревю

Бір кездері құс болды. Оның балалары болды-кішкентай балапандар, олар тек "Пи-пи-пи"деп айта алды.

Балапандар ұядан кішкентай бастарын шығарды. Олар қоршаған әлеммен танысты. Анам оларға бәрін үйретті:

- Қазір жарқын күн, ал қараңғы түн болады. Ормандағы ең Ауыл, ең дауысы – құстар, ең үлкені – Жануарлар. Аралар орманға осы бамблдарға ызылдайды.

Сондай – ақ, анам балаларға ең дәмді тағам біздікі екенін айтты. Бірақ олардың артында ұшу керек. Сондықтан біраз уақыт сәбилер анасы мен әкесінің қарауынсыз болады.

Бірақ бір күні, таяқша біз үшін ұшып бара жатқанда, балалар оны жоғалтты. Ол ұзақ уақыт болған жоқ. Бірақ бұл шықты. Пролетая над ескі мақсатында келетіндерге, пеночка естідім, қалай пищат жақын жерде қандай да бір птенки. Дауысы бойынша ол бұл оның балалары емес екенін түсінді. Ол бейтаныс "пи-пи-пиге" ұшып, бұтақта құстармен бірге ұя көрді. Бұл қандай құстар еді?

Өйткені, пеночка бұл құстардың не екенін білмеді. Оның айырмашылығы неде-патшалар немесе робиндер, балапандардың өте аш екендігі түсінікті болды. Олардың қысылуы үмітсіздік болды. Пеночка разделась олармен Насеком және ұшып өз балаларына. Оларды тамақтандырғаннан кейін ол сиқырға бет алды.

- Құрметті магни, сіз біздің ормандағы ең сөйлейтін және көпшілсіз. Маған бейтаныс балапандарды тамақтандыруға көмектесуіңізді сұраймын. Ескі элиге ұя салады.

Сиқыршылардың келісімін алғаннан кейін, бір секундқа баяу емес, таяқ өзінің және басқа адамдардың балаларын тамақтандыруға ұшып кетті. Басында басқа қанатты көмекшілер пайда болды.

- Бейтаныс балапандардың анасы қайда кетті? Мұны ешкім білмеді. Мүмкін, кемер аяғы жыртқыш құсқа, мүмкін, тағы приключилось.

Табылған құстар күшейгенше, таяқша мен басқа аналар тамақтандырып, оларды қараусыз қалдырмады. Содан кейін пеночка баланы орманға бағыттауға үйретті, өзіне қалай тамақ алуға болатындығын көрсетті. Жаздың аяғында құстар күшейіп, көбісі өздігінен жасай бастады.

Олар мейірімділік танытқаны үшін шын жүректен алғыс айтты.

- Сен, пеночка, біздің анамыз, сіздің мейірімділігіңізді біз ешқашан ұмытпаймыз!

Ертегіге сұрақтар мен сұрақтар

Балаларының анасы не үйретті?

Неліктен балалар анамнан айырылды?

Пеночка аш балапандардың бар екендігі туралы қалай білді?

Балапандарға қалай көмек көрсетілді?

Сабақтың қорытындысы:

Тақтаға, біздің құтқарылған күнімізге тағы бір рет қарап, оны қалай құтқарғанымызды еске түсірейік.

(сәулелерді көрсете отырып, балалар сабақтың негізгі кезеңдерін және зерттелген ұғымдарды еске түсіреді).

Сабақтың соңында Мен сізге алғыс айтқым келеді жұмыс үшін бір-бірімізге бүгін еске алған жақсы сөздермен алғыс айтуды ұсыныңыз!

(балалар бір-бірін Мақтайды және жұмыс үшін алғыс айтады).

биік-
және

Уроки для учащихся 1-4 классов

Тема: Давай дружить

*Мир «особого» ребёнка –
Интересен и пуглив.
Мир «особого» ребёнка –
Безобразен и красив.
Неуклюж, немного страшен,
Добродушен и открыт
Мир «особого» ребёнка.
Иногда он нас страшит.
Почему он агрессивен?
Почему он молчалив?
Почему он так испуган?
И совсем не говорит?
Мир «особого» ребёнка...
Он закрыт от глаз чужих.
Мир «особого» ребёнка
Допускает лишь своих.*

Калиман Н.А.

Цель: формировать у детей умение осуществлять совместную игровую деятельность с детьми с ОВЗ.

Задачи:

- знакомить с особенностями игровой деятельности детей с ОВЗ;
- формировать у детей практические навыки выбора игры в соответствии с особенностями здоровья партнера по игре.

Ход занятия:

Организационный момент.

Дети сидят на стульях, расставленных по кругу.

1. Беседа об играх. Детям предлагается ответить на вопросы:

- Вспомните игры, в которые можно играть дома, во дворе, на переменах?
- Для чего нужны игры?

2. Просмотр и обсуждение отрывка из мультфильма «Цветик-семицветик» о знакомстве девочки Жени и мальчика Вити.

Ссылка на просмотр отрывка https://www.youtube.com/watch?v=vjv2R_Xa1J0

Вопросы для обсуждения после просмотра отрывка из мультфильма.

- Что предложила Женя Вите?
- Почему Витя не может побегать с Женей?
- Было ли Желание у Вити поиграть с Женей?
- В какие игры они бы смогли поиграть?

Педагог подводит детей к формулированию детям вне зависимости от особенностей их здоровья быть вместе с другими детьми.

2. Беседа об играх, в которые можно играть с детьми с ОВЗ.

вывода: Всем хочется играть и

Педагог обращает внимание детей на то, что, играя с ребятами, имеющими ОВЗ следует подобрать ту игру, которая будет учитывать их особенности. Если это ребенок с нарушением зрения, то нужно при выборе инвентаря должна использоваться озвученная атрибутика (колокольчик, погремушки, бубен, озвученный мяч, свисток и прочее), если в игре используется мяч, то он должен быть очень ровным и немного тяжелее волейбольного, потому что тяжелый мяч лучше ощущается слепыми детьми. Для слабовидящих детей или с остаточным зрением следует подобрать яркий и красочный инвентарь, и при этом также учитывается контрастность предметов: используются оранжевый, зеленый, красный и желтый цвета.

Определить границы и размеры игровой площадки, установить ограничительные ориентиры (линии из травяного покрова или из гравия, канавки, засыпанные песком, резиновые коврики, асфальтированные дорожки и прочее). Выбрать для игры ровное место без кустарников, пней, камней. Обращает внимание детей на необходимость предупреждать об опасности, ориентировать играющих, задавать нужное направление при помощи того или иного сигнала (например, с помощью свистка).

3. Обсуждение перечня игр для совместной с ребятами с ОВЗ.

Дети делятся на группы по 5-7 человек в каждой. Каждой группе предлагается подобрать игры, в которые можно играть со сверстником с ОВЗ. Далее каждая команда рассказывает о тех играх, которые они выбрали.

4. Сказка «Невидимый слон». Анна Анисимова

Мне выпало водить. Я громко считаю до десяти и иду искать маму. Вот дверь, коридор с шершавыми обоями, наряженная пухлая вешалка - а мамы нет. Открываю дверь на кухню. Прислушиваюсь. Тикают часы, бурчит холодильник - больше ничего не слышно. Но на всякий случай я захожу до стола и шарю под ним рукой - пусто. Тогда мне надо в гостиную: больше на кухне нигде не спрятаться. За дверью в гостиной никого. И под диваном, и под столиком. Я подхожу к окну и слышу мамино дыхание. Одергиваю штору и касаюсь мамы рукой - нашла. Нашла! Как я люблю прятки! Я знаю все места для прятков в нашем доме - ну и что! Ведь играть я могу только дома. А я так люблю прятки! И теперь мамина очередь меня искать. Мама завязывает шарфом глаза, хочет, чтобы было по-честному, и медленно начинает считать. Я прохожу столик, диван, дверь, шершавые обои в коридоре, дверь в мамину комнату. Подхожу к большому шифоньеру и стараюсь открыть дверцу тихо-тихо. Залезаю внутрь и замираю среди маминых юбок и платьев. Их тут много - как будто заросли. И они так вкусно пахнут мамой, что я дышу, дышу в этом мамином лесу, дышу... и даже не слышу, как мама меня находит. Мама распахивает дверцы шифоньера и молчит. Что с ней? Я протягиваю руки к её лицу: губы у мамы улыбаются, но брови немножко хмурятся. Наверное, она переживает, что я что-нибудь помяла. Я быстро оправляю все юбки и платья и обнимаю маму изо всех сил. Она гладит меня по голове. Она не переживает.

Мы с мамой идём в музей. В музеях нам разрешают трогать любое чучело, разные камни и вещи. Другим нельзя, а нам можно. В первой комнате мама кладёт руку мне на плечо и спрашивает:

- Я с девочкой. Мы посмотрим экспонаты?

Кто-то хмуро сопит в ответ:

- Только осторожнее. А то ходил тут уже один... слон в посудной лавке - трогал-трогал и все копыя уронил.

Мама обещает «хмурому», что мы будем очень осторожны. А мне очень хочется увидеть слона - где же он? Его я ещё ни разу не трогала. Мама объясняет, что слона можно увидеть только в цирке или

зоопарке. А "слон в посудной лавке" - это так неуклюжего человека называют. Потому что слон - самое большое животное. Если бы он смог зайти в музей, то наверняка бы тут всё порушил.

- А ну-ка, - говорит мама и быстро ведёт меня за собой. - Гляди!

Мама берёт мою руку и проводит по чему-то холодному и очень длинному.

- Это бивни слона. Два зуба, которые торчат рядом с хоботом - длинным-предлинным носом. Вот таким.

Мама прислоняет к моему носу свою руку и изображает для меня хобот слона. Я трогаю мамину руку-хобот, чтобы представить... И как только слон с таким носом ходит? Неудобно же.

- А бивни такие ценные, - продолжает мама, - что из-за них на слонов охотятся...

Я вожу пальцами по бивням и внимательно слушаю. Зубы, которые выше меня и мамы! Нос - как мамыны руки! Неужели он такой большой, этот слон?!

К нам в гости должна прийти мамина подруга Сауле. Я жду на балконе, когда Сауле появится у нашего подъезда. Я узнаю её по запаху. Мама корит Сауле за то, что она выливает на себя целый флакон духов. А Сауле на это хохочет, что зато её не возьмут работать в прафю... парфюмерный магазин. А я бы хотела в прафюмерном магазине работать - мне так нравятся духи Сауле! Нравится, что я могу по ним узнать Сауле. Наверное, у неё целый шкаф с этими духами - на каждый день по флакону.

Я жду запах. Пахнет! Пришла! Я чувствую, что Сауле рядом, и начинаю прыгать от радости. Сауле кричит мне "привет" и спрашивает, как дела. А я кричу, что была в музее и видела бивни слона. Сауле снова кричит, что я сама сейчас прыгаю как слон и лучше бы я пожалела балкон - вон он как шатается. Надо будет попросить маму рассказать Сауле, что слоны совсем не умеют прыгать. Кстати, это даже хорошо. Ведь если бы слоны умели прыгать, на Земле случилось бы настоящее слонотрясение!

Сауле приходит в гости со своим сыном. Он такой маленький, если потрогать, меньше меня. Но шумный! Бегаёт и топает - туда-сюда, туда-сюда. Берёт мои игрушки, а на место не возвращает. Столько всего разбросал! Слон в посудной лавке! Я хочу показать Сауле новую музыкальную шкатулку. Ищу, ищу её везде, но она как будто исчезла. Сауле журит сына, но смеётся, ведь он такой маленький! Зато мама быстро высматривает, где шкатулка, и просит меня не сердиться: попозже всё встанет на свои места.

Мы с мамой убираем комнату после гостей. И правда - теперь всё как обычно. Как нужно. Так, как я привыкла.

Мама приносит в комнату пылесос и просит меня почистить ковёр. Мне не трудно - я это часто делаю. Вытягиваю из пылесоса шнур и включаю в розетку. Пылесос начинает гудеть: уу-уу-уу! Я держу щётку и вожу ею по ковру. Уу-уу-уу! Через щётку по шлангу в пылесос попадает пыль и всякий мелкий мусор. Как будто он так питается. Как слон хоботом. Уу-уу-уу! Я удивляюсь:

- Вот как! Пылесос - это тоже слон! Только без ушей.

Перед сном мама поёт для меня. Я боюсь оставаться одна на ночь. А с песнями нет. Песни я люблю. И слона я успела немножко полюбить. Может быть, он тоже боится засыпать один? Я затягиваю вместе с мамой. Если слон такой большой и у него большие бивни и нос, значит и уши у него большие значит, он хоть издалека, но услышит мои песни. Не бойся, Слон!

Скоро осень. Мы с мамой идём в магазин - покупать для меня одежду и обувь. Я примеряю пальто - трогаю большие круглые пуговицы. Они гладкие и приятные. Засовываю в карманы руки - глубокие. Можно спрятать много каштанов и незаметно перебирать их пальцами.

Мама говорит, что надо выбрать цвет пальто - есть красное и зелёное.

- Какой красный? - спрашиваю я.

- Как помидор, - говорит мама.

- А зелёный какой?

- Как яблоко. Яблочный - зелёный

Конечно, я выбираю яблочное пальто! Потому что яблоки звонко хрустят, а помидоры хлюпают и капают.

- А слон яблоки ест? - спрашиваю маму дальше.

- Ещё как. Он же травоядный. Ест всё, что растёт. Траву, яблоки, морковку...

Я вспоминаю запахи травы, яблока и морковки. Морковка больше всего слону подходит. Мама говорила, что слоны серого цвета. Наверное, серый - это как морковный. Морковный слон - это даже звучит красиво.

Мама даёт мне примерить ботинки. А я всё думаю про слона и надеваю правый ботинок на левую ногу, а левый - на правую. Жмутно! Опять перепутала! Никак не научатся мои руки отличать правый ботинок от левого. Интересно, а слон путает свои бивни - правый и левый?

В художественной школе я решаю рисовать слона. Я сижу отдельно от других ребят. Как будто я слон и мне нужно много места. Все рисуют по заданию учительницы натюрморт, а я - слона. Все рисуют кисточками, а я пальцами. Указательным пальцем левой руки поставила точку. А от точки повела пальцем правой руки круг - чтобы пальцы соединились. Большой круг сделала - ведь слон большой и толстый, потому что много ест. Теперь большие зубы. Большие уши. Длинный хобот...

Учительница хвалит мой рисунок. Меня все окружают. Вот зачем так много места вокруг - чтобы другие могли встать рядом.

Азат, который часто балуется, говорит:

- А я тоже так смогу! Можно я тоже буду пальцами рисовать?

Остальные тоже начинают просить:

- И я - можно?

- Я тоже хочу пальцами!

Все хотят, как я. Все хотят слона.

В парке дети бегают и играют. Их мамы и бабушки неподалёку шелестят книжками или болтают. А мы с моей мамой лежим на траве. Расстелили плед и лежим. Мама смотрит на небо и рассказывает, на что похожи облака.

- На зайца что ли... Да, точно на зайца - вон какие длинные у него уши.

Я прекрасно вижу облака. Мама объяснила мне, что облака похожи на распушённую вату. Я держу вату и вытягиваю из неё две полоски. Я знаю, как выглядит заяц. Как кролик! А кролика я видела в деревне у бабушки. У него уши как лоскутки.

- Такой? - я беру маму за руку и показываю ей своего зайца.

- В точности, - гордится мной мама.

Я так довольна! Облачного-то зайца никак не потрогаешь, а моего - запросто. Я кладу зайца маме на живот и смеюсь. На мой смех откуда ни возьмись появляется ветер и ватный заяц улетает.

- Вот как так, - мама всплёскивает руками и приподнимается, - ветер погнался сразу за двумя зайцами. И обоих прогнал.

Я тоже поднимаюсь.

- А сейчас облака на кого похожи?

Мама сначала молчит, а потом как закричит!

- Не может быть! Не может быть!

Мама кричит громче, чем дети в парке. Я так волнуюсь, что могу улететь за ватным зайцем.

- На кого же? На кого? Ну?

Мама задерживает дыхание и выдыхает:

- На слона твоего, представляешь! Вот на кого!

Мама валится обратно на плед и смеётся. Я тоже счастливая! Уж слона-то ветер точно не сгонит с же большой. Если захочет, как дунет в свой хобот! прогонит этот ветер.

У меня праздник! Мама сказала, что мы идём в увижу настоящего слона. Я так рада, что мамину руку и скачу вперёд.

- Осторожно! - не успеваешь за мной мама. - Там мальчики в футбол играют!

Я её не слушаю. Я сделала из кулачков хобот. Я скачу и трублю так, как будто я сама слон.

Бу-бу!

Бу-бу-бу!

Зо-о-па-ры-кы!

И весь мир трубит со мной!

Ма-шины - бу-бу-бу!

Птицы тоже - бу-бу-бу!

БУМ-М-М!

И моя голова.

Я приседаю и хватаюсь за глаз. Это в меня мяч прилетел - слышу, как он откатился в траву.

- Не видишь что ли, что мы играем? - захлёбывается какой-то мальчишка и убегает.

А мама уже рядом.

- Сильно? - она разворачивает меня к себе. Её пальцы на моих плечах мелко дрожат. - Уй!

Я стискиваю зубы и резко мотаю головой из стороны в стороны - я знаю, что это значит "нет". Потом обхватываю маму рукой и шепчу:

- А слоны не плачут.

В зоопарке мы идём сразу к слону. Я так тороплюсь, что не обращаю внимания на дорогу, на разные ямки и камни. Зато мама начеку:

- Направо ямка... Слева лужа... Сейчас ступенька вниз... Ещё... Аккуратнее! Хватит нам одного синяка!

Но я мчусь, я готова сама вести маму к слону!

И вот мы у вольера. Мама находит свободное место и разрешает мне схватиться за прутья.

- Слон далеко, - рассказывает. - Сразу за вольером ров с водой. А за ним - площадка. Вот на ней слон и стоит. Не достанешь, не потрогаешь. Но видно, что большой. Выше, чем ты и я вместе взятые. Хоботом поднимает с земли траву и кладёт себе в рот. А уши у него - как наши шторки. Такие же большие и широкие - я бы за ними легко спряталась... Что ещё сказать?

Мама достаёт морковку.

- Будешь угощать?

Она приподнимает меня над землёй, я замахваюсь и бросаю морковному слону морковное лакомство. Слышу всплеск. Мама бодро говорит:

- Долетела! Значит, скоро съест. Вот увидишь!

смеюсь. Я
неба. Слон
И сам
зоопарк и я
отталкиваю

Но я слышу, как слон, шаркая ногами, удаляется.

- Наверное, отдохнуть пошёл. Всё на ногах, на ногах, бедняга, - оправдывается мама.

Мы ещё немножко стоим, а потом тоже уходим. Я оборачиваюсь на прощание и мне кажется, что слон на меня смотрит. Я чувствую, как он дышит в мою сторону.

Ночью мне снится, что слоны лежат на траве и смотрят на небо. А по небу плыву я. Слоны спрашивают у своих мам:

- На кого похоже это облако?

Но те молчат. Или не знают, или стесняются сказать.

Тогда я кричу:

- На вас! Я похожа на вас! Я тоже слон! Если вы подпрыгнете, то сможете обнять меня хоботом! Как рукой!

Но слоны даже не шевелятся. Слоны такие тяжёлые, что не умеют прыгать.

Обсуждение сказки:

- Ребята, расскажите про девочку?
- Почему мама была постоянно с девочкой?
- Почему девоке нравилась духи мамоной подруги Сауле?
- Как можно помогать ребенку, котрый плохо видит?

5. Игра «Волшебный клубочек».

Дети садятся в круг, педагог предлагает, передавая друг другу клубок шерстяных ниток и наматывая часть нитки на запястье, рассказать о том, что он сегодня узнал, и какие выводы для себя сделал. Педагог подводит детей к формулированию вывода о том, что для того, чтобы вместе проводить время, играть не существует преград. Нужно только подумать о том, что будет интересно делать вместе.

Тема: Урок толерантности

Цель: формирование качества «доброта» как одно из условий толерантного отношения к людям.

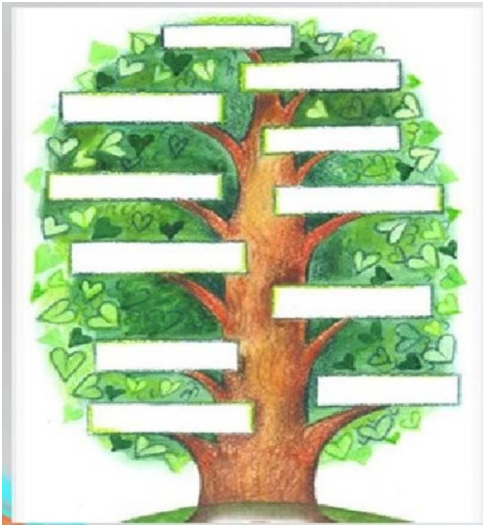
Задачи:

- раскрыть нравственное содержание доброты;
- познакомить с закономерностями проявления их в личности человека и в окружающей жизни;
- показать учащимся необходимость целенаправленного воспитания в себе доброты, побудить их к этому;
- дать нравственную оценку добрым поступкам.
- Развивать самооценку.
- Развивать у детей чувство товарищества, взаимопомощи

Ход занятия:

1. Организационный момент.

Педагог-психолог: - Добрый день, ребята! Я очень рада видеть всех вас на нашем занятии. А начнем мы нашу работу с приветствия.

И так, друзья, внимание –

Ведь прозвенел звонок.

Садитесь по-удобнее,

Начнём скорей урок!

Сегодня мы с вами поздороваемся не так как всегда...

• Когда я скажу: «Здравствуйте, мальчики», мальчики похлопают в ладоши.

• А когда скажу: «Здравствуйте, девочки», девочки улыбнутся и помашут рукой.

Только сделаем это дружно!!! И так...

Но это еще не все!

- Здравствуйте, кто сегодня с радостью пришел в школу! Кто с

радостью пришел - хлопните

- Здравствуйте, кто любит учиться! Кто любит учиться – топните.

- Здравствуйте, все те, кто любит веселиться! кто любит веселиться – о коленочки стукните

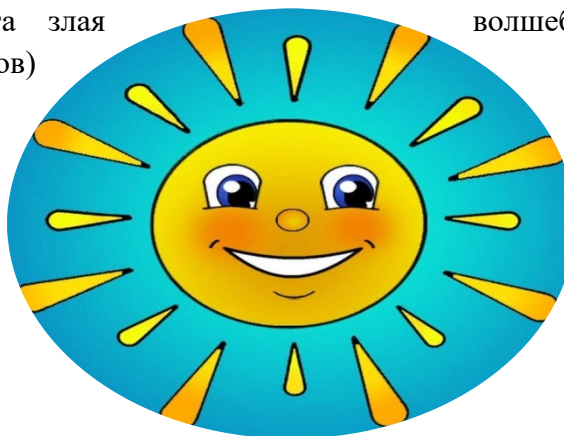
- Здравствуйте все те, кто любит танцевать! Кто любит танцевать - пусть попляшут ручки

- Здравствуйте все те, кто пришел к нам в гости! Помашите нам ручками!

Ну, вот мы поздоровались, настроение наше поднялось.

Ребята, посмотрите на доску. Сегодня солнышко пришло к вам в гости. Ему очень нужна ваша помощь. Его заколдовала злая волшебница. Забрала лучики и сказала, что тебя могут расколдовать только дружные и дальше она не продолжила. А только дала стихотворение. Прослушав его, вы должны понять о каком качестве еще хотела сказать эта злая волшебница.

(на доске рисуется грустное солнышко без лучиков)

Я как-то в дом принёс щенка,
Бездомного бродягу,
Чтоб подкормить его слегка,
Голодного беднягу.
Ну, что ж, - сказала мама, - пусть
он поживёт немножко,
в глазах его такая грусть!
Найдётся супа ложка...
Я во дворе нашёл потом
Котёнка чуть живого,
- Ну, что ж, - сказала мама, - пусть
он поживёт немножко,
в глазах его такая грусть!
Найдётся каши ложка
Я под гнездом нашёл птенца,
Над ним вороны вились,
Я спрятал в шапку сорванца
Мы с ним домой явились.
- Ну, что ж, - сказала мама, - пусть
он поживёт немножко,
в глазах его такая грусть!
Найдётся хлеба крошка...
Однажды я принёс ежа,
Ужа и черепаху,
И заяц в нашу дверь вбежал,
Наверное, со страху.
Сказала мама: - Пусть живут –
в квартире так чудесно,
а если потесниться тут
и нам найдётся место

О чем оно?

Какая мама у мальчика, раз разрешила сыну приводить, кормить и оставлять животных у себя дома?

А мальчик, какой, что ему жалко всех животных, которые на улице голодные и холодные?

Конечно, это доброта. Именно о нем не сказала злая волшебница. Оно поможет нам спасти Солнышко от злых чар. Это очень важное, нужное качество, без которого человек не может называться человеком.

Доброта... Добро...

Что же это такое? С чем можно сравнить добро?

С солнцем, весенней радугой, яркими, красивыми цветами, мамой, улыбкой, семьей, другом, красотой, лаской, теплом, счастьем, весельем, жизнью, любовью, праздником, радостью, смехом.

Это всё хорошее, красивое, всё положительное, полезное.

(после правильных ответов детей – дорисовать один лучик солнышку за то, что дети знают и обозначили что такое доброта)

Вы узнали, почувствовали, прикоснулись к доброте.

И теперь вы смело можете пройти испытания для спасения Солнышка.

После каждого испытания чары над солнышком будут таять и к нему будут возвращаться его лучики.

И так первое испытание «Доскажи словечко».

Я буду читать стихотворение, а ваша задача – досказать подходящее по смыслу слово.

- Растает ледяная глыба от слова доброго... («Спасибо»)
- Когда бранят за шалости, мы говорим:... («Прости, пожалуйста»)
- Если больше есть не в силах, скажем маме мы ... («Спасибо»)
- И во Франции, и в Дании на прощание говорят ... До свидания!
- Посиди со мной сестра почитай мне, будь..... Добра.
- Ты мне помог!- я говорю мой друг, тебя..... Благодарю.
- Забыл я книжку принести! За это ты меня ..... Прости.
- Печально сказали мы дяде Асхату: За чашку разбитую нас ..... извините.
- На меня отцу не жалуйся, Я прошу тебя,..... пожалуйста.
- Твердите с утра: Спасибо, извините, Позвольте, разрешите, Я вас ..благодарю.

Вы очень внимательные!

(дорисовать второй лучик)

Ребята, а это что за слова такие мы сейчас отгадывали?

Их можно назвать добрыми?

Доброе слово может нас приободрить, вселить в нас уверенность, согреть душу.

Часто ли вы употребляете добрые слова?

И сейчас мы это проверим. Возьмите свое дерево добрых дел и напишите в пустых клеточках те добрые слова, которые вы знаете и регулярно употребляете.

(Дети заполняют дерево добрых дел.

После заполнения дорисовываем 3 лучик)

Слово « добро» является исконно русским словом. Доброжелательность всегда ценилась русским народом. Об этом мы можем судить по огромному количеству пословиц и поговорок. Люди издавна с благодарностью воспевают всё доброе, сделанное во имя людей. Даже в древней азбуке буква «Д» называлась «добро».

Ребята, а откуда берёт начало доброта? От кого вы впервые узнали доброту?

Ну конечно, доброта берёт начало в семье.

Эти добрые качества нужны и важны человеку всегда. Сейчас вы школьники. Школа – это ваш второй дом. Добрые качества души, заложенные в семье, вы принесли в своём сердце в школу.

И сейчас я предлагаю Вам заполнить мешочек доброты!

На маленьких листочках напишите то доброе дело, которое вы совершили сегодня или вчера.

А на другой стороне напишите доброе дело, которое сделал кто-то для вас!

(собираем листочки в мешочек доброты)

(дети записывают. Мы дорисовываем на доске четвертый лучик)

(Физкультминутка)

Я буду просить вас исполнить задание, но выполнять их надо только тогда, когда я назову “волшебное слово”.

Встаньте, пожалуйста!
Поднимите руки!
Будьте добры, похлопайте в ладоши!
Потопайте.
Попрыгайте, пожалуйста.
Будьте любезны, руки вперед.
Опустите руки, пожалуйста.
Будьте добры, наклоните голову вперед.
Наклоните, назад, пожалуйста.
Влево. Вправо.
Пожалуйста, садитесь на свои места.

(Дорисовываем пятый лучик)

Вы знаете, что, когда горит красный свет светофора идти опасно. Вот и по отношению к людям надо помнить о таком сигнале.

Я буду рассказывать эпизоды, как только вы заметите плохой поступок - Поднимите красный кружок, добрый поступок – зелёный кружок.

- Брать без спросу чужие вещи.
- Заботиться зимой о птицах.
- После игры убирать в положенное место игрушки, книжки, цветные карандаши.
- Не помогать взрослым.
- Дёргать за хвост собак или кошек, бросать камни в птиц.
- Обижать тех, кто младше и слабее.
- Не уступить место в автобусе.
- Ломать ветки деревьев и кустов.
- Помогать там, где нужна моя помощь;
- Заботиться о близких;
- Выручать друзей в беде;
- Улыбаться тем, с кем общаешься;

(нарисовать шестой лучик)

Всем людям нужно ценить и подчеркивать достоинства окружающих. Когда мы говорим комплементы, люди становятся добрее, нежнее, отзывчивее.

Давайте попробуем сделать комплименты нашему солнышку!

(дети называют комплименты, мы дорисовываем 7 лучик и улыбку на солнышке)

Чары колдовские рухнули и к Солнышку вернулись все его лучики, благодаря вам.

Встаньте, пожалуйста. Закройте глаза и представьте, что на вас солнышко льёт свои тёплые лучики. Под его лучами вы становитесь добрее, умнее, внимательнее друг к другу.

Пошлите солнечные лучики маме, папе и всем близким людям, пожелайте мысленно им здоровья и радости. И ещё пошлите добрые лучики всем людям Земли: пусть все люди любят друг друга и берегут мир. Откройте глаза и сядьте на свои места.

Ну, а теперь я прочту вам сказку, а ваша задача нарисовать то доброе дело, которое сделала птичка.

(Под негромкую музыку дети рисуют)

Сказка про милосердие

Сказка про милосердие – о сопереживании, о помощи, о красоте души. О тех, кто помогает, кто отзывчив, писать нужно. Хорошие примеры – это настоящие уроки добра.

Сказка «Урок добра»

Автор: Ирис Ревю

Жила-была птица пеночка. И были у неё детишки – такие маленькие птенцы, которые умели говорить только: «Пи-пи-пи».

Птенцы высовывали из гнезда свои крохотные головы. Они знакомились с окружающим миром. Мама-пеночка учила их всему:

— Сейчас светлый день, а бывает темная ночь. Самые высокие в лесу

– это деревья, самые голосистые – птицы, самые крупные – звери. Жужжат в лесу пчелы и осы, а гудят шмели.

Ещё мама-пеночка рассказывала детям о том, что самая вкусная еда – это насекомые. Но за ними нужно летать. Поэтому какое-то время малыши будут находиться без присмотра мамы и папы.

Но вот однажды, когда пеночка улетела за насекомыми, дети её потеряли. Её долго не было. А случилось вот что. Пролетая над старой елью, пеночка услышала, как пищат где-то рядом какие-то птенцы. По голосу она поняла, что это не её малыши. Она полетела на незнакомое «пи-пи-пи» и на ветке увидела гнездо с птенцами. Что это были за птицы?

Дело в том, что пеночка не знала, что это были за птицы. Да и какая разница, кто это – корошки или малиновки, было понятно, что птенцы очень голодны. Их писк был писком отчаяния. Пеночка поделилась с ними насекомыми и полетела к своим детям. Накормив их, она направилась к сороке.

— Уважаемая сорока, вы в нашем лесу самая разговорчивая и общительная. Попросите птиц помочь мне выкормить незнакомых птенцов. Гнездо находится на старой корявой ели.

Получив согласие сороки, не медля ни секунды, пеночка полетела кормить своих и чужих детей. А вскоре появились и другие крылатые помощники.

— Куда же делась мать незнакомых птенцов? Этого никто не знал. Может, попалась в лапы хищной птицы, может, ещё что приключилось.

Пока найденные птенцы не окрепли, пеночка и другие мамы кормили и не оставляли их без присмотра. Потом пеночка научила малышей ориентироваться в лесу, показала, как добывать себе пищу. К концу лета птицы окрепли, и многое стали делать самостоятельно.

Они искренне поблагодарили добрую пеночку за проявленное милосердие.

— Ты, пеночка, наша мама, твою доброту мы никогда не забудем!

Вопросы и задания к сказке

Чему учила мама-пеночка своих детей?

Почему потеряли дети маму-пеночку?

Каким образом пеночка узнала о существовании голодных птенцов?

Каким образом была оказана помощь птенцам?

Итог занятия:

Давайте еще раз посмотрим на доску, на наше спасенное солнышко и вспомним, как мы его спасали.

(указывая на лучики, дети вспоминают главные этапы урока и изученные понятия).

Приближаясь к концу урока, я хочу поблагодарить вас за работу предложить вам поблагодарить друг друга добрыми словами, которые мы сегодня вспоминали!

(дети делают комплименты друг другу и благодарят за работу).

5-7 сынып оқушыларына арналған сабақтар

Тақырыбы: Толеранттылық-бейбітшілікке жол

Мақсаты: қоршаған адамдарға толерантты көзқарасты қалыптастыру.

Міндеттері:

- білім алушыларда тұлғааралық қарым-қатынастарды орнату үшін қажетті әлеуметтік және коммуникативтік дағдыларды дамыту;
- білім алушыларды игі істер мен іс-әрекеттер жасауға ынталандыру;
- игі істер жасауға, толеранттылыққа, эмпатияға ұмтылуды тәрбиелеу.

Сабақ барысы:

1. Ұйымдастыру сәті.

Педагог-психолог: - Қайырлы күн, балалар! Сіздердің барлығыңызды Біздің сабағымызда көргеніме өте қуаныштымын. Біз өз жұмысымызды сәлемдесуден бастаймыз. Біз мұны осылай жасаймыз: мен көршімнің қолынан ұстап, "Мен қуаныштымын, бүгін сізбен сабақта сөйлескеніме қуаныштымын. Ол келесі қолын алады және т.б. бұл жағдайда қолды босатуға болмайды. Мен алдымен сәлемдесуді бастаймын. Біз шеңберде қозғаламыз. (Қатысушылардың жұмысы).

Психологиялық көзқарас

- Салыңыз алақандары кеуде, сонда, онда орналасқан жүрегі. Оның қалай соғатынын тыңдаңыз. Алақандарыңыздың жүрегіңіздің жылуы мен мейірімділігіне толы екенін сезініп, елестетіп көріңіз. Енді жүрегіңіздің жылуы мен мейірімділігін бір-біріңізбен бөлісіңіз. Бір-біріңізге күліңіз. Осындай жақсы көңіл-күйде біз бастаймыз сабақ.

"Жақсылық жаса" жақсылық туралы бейнеролик "мейірімділікке сеніңіз"

Бейнесюжетке сілтеме

<https://youtu.be/EV8x2ocNrBc>

Негізгі бөлігі

Сабақта жұмыс топтарда өтеді, ол үшін 1 және 2 нөмірге есептеңіз, бірінші нөмірлер 1 үстелге, екінші – 2 үстелге отырыңыз.

Бүгінгі сабақтың тақырыбы әрқайсымыз үшін өте маңызды, сондықтан мен оны өзіңіз анықтауға кеңес беремін, ол үшін сыныптастарыңыз дайындаған өлеңдерді тыңдаймыз. (Балалар өлең оқиды).

1. Өмір қалай ұшса да –

Олардың күндері өкінбейді,

Жақсы іс жаса

Адамдардың бақыты үшін,

Жүректің күйіп қалуы үшін,

Ал Тұманда емес,

Жақсы іс жаса –

Біз жер бетінде өмір сүреміз.

1 оқушы

2. Мейірімді адамдар, бізді ештеңе салқындатпайды,
Және ашық есіктерді жаппаңыз!
Біз мейірімді боламыз және әлем мейірімді болады,
Біз жақсы боламыз, және жақсы өмір болады.

2 оқушы

Мейірімді болу оңай емес,
Мейірімділік өсуге байланысты емес,
Мейірімділік түске байланысты емес
Мейірімділік зімбір емес, кәмпит емес.
Тек қажет, мейірімді болу керек
Және бір-бірін ұмытып кетпеу қиын
Жер тез айналады,
Егер Біз сенімен жақсы болсақ.

Педагог-психолог: айтылған өлеңдерде, сөздерде не туралы айтылады (мейірімділік, игі істер мен сөздер туралы).

Сонымен, біздің Сабақтың тақырыбы "Жақсылық жолымен". Сіз қалай ойлайсыз, сабақта не туралы сөйлесеміз, жаңа не білеміз, нені үйренеміз?

Мейірімді болуды үйрену өте қиын, бірақ қажет. Жақсылыққа жол оңай емес. Бүгін біз осы жолмен жүріп, оған бірнеше қадам жасаймыз.

Енді танымал адамдардың мәлімдемелерімен танысыңыз:

* Марк Твен (1835-1910), әйгілі американдық жазушы:

"Мейірімділік-бұл саңырау және соқыр адамды көре алатын нәрсе".

Лев Николаевич Толстой (1828 – 1910 ж.:

"Мейірімділік, Міне, мен көп нәрсені алғым келетін қасиет".

* Жан-Жак Руссо (1712 – 1778), француз жазушысы және философы:

"Шынайы мейірімділік-бұл адамдарға деген мейірімділік".

* Мигель де Сервантес Сааведра (1547-1616), испан ақыны, жазушы және драматург:

"Бізге ештеңе арзан емес және сыпайылық пен мейірімділік сияқты қымбат емес".

Сөздікпен жұмыс

"Толерантты" сөзі нені білдіреді?

Толеранттылық-бұл жаңа тұжырымдама: бұл адамның адамдарға деген құндылық қатынасы, ол басқа мәдениеттердің өкілдерін тануда, қабылдауда және түсінуде көрінеді;

басқалардың пікіріне, сенімдеріне, мінез-құлқына төзімділік. В. И. Даль сөздігінде. Толеранттылық-бұл бір нәрсеге төзімділік, дұшпандықсыз, басқалардың пікіріне, мінезіне шыдамдылықпен қарау.

Топтардағы жұмыс

Сіз топтарда орындайтын келесі тапсырма: мейірімділік ағашының тамырына кезекпен жақсы, мейірімді, сыпайы сөздер жазыңыз. (Балалар жаттығуды орындайды, жазылғандарды дауыстап оқиды).

Міне, біз жақсы сөздерді есімізге түсірдік, оларды сиқырлы деп те атайды, оларды әрқайсымыз біліп, оларды өз сөзімізде қолдануымыз керек.

Бұл керемет сөздер

Барлығы өте қуанышты.

Ересектер мен балалар мейірімді,

Барлық жерде сөйлегенде...

Бұл қысқа сөздер

Таңертең барлық жерде естіледі,

Олар ғасыр өмір сүреді " жолдауы,

Оларды есте сақтаудың уақыты келді.

Незря делінген пословице "Доброе слово и кошке приятно. Жақсы сөз бізді жігерлендіре алады, бізге сенім ұялатады, жанымызды жылытады. Жақсы адам әрқашан басқа адамдардың қуанышында қолдау мен жұбаныш табады.

"Түймедақ" Жаттығуы

Қандай бір қасиеттерге ие, мейірімді адам. Осы түймедаққа қараңыз, әрқайсысын 1 сапамен оқып шығыңыз, оның не екенін және қандай жақсы немесе жаман адамды сипаттайтынын түсіндіріңіз?

Жақсылық түбірімен басқа сөздер мен сөз тіркестерін еске түсірейік.

Біздің сөзімізде көптеген жылы сөздер бар:

мейірімді, мейірімді, тату көршілік, ақкөңіл, құрметті, адал, ақкөңіл. Фразеологизмдер де бар (фразалар):

- Жақсылық жасау-келісім, бір нәрсеге рұқсат алу, мақұлдау.

- Жақсылық алыңыз-келісім, бір нәрсеге рұқсат, мақұлдау.

- Қош келдіңіз – сыпайы сәлемдесу және келуге, келуге шақыру.

- Жақсы жолмен-бір жерге кетіп бара жатқан адамға жақсы тілек.

Біздің мейірімділік ағашы тек жақсы сөздермен ғана емес, сонымен қатар жақсы ойлар мен ниеттермен де қоректенеді. Біздің айналамыздағы адамдарға сіздің сыныптастарыңыз дайындаған көрініс қандай әсер етуі мүмкін.

"Оқушы сабаққа жиі кешігіп келеді" сахнасы

Автор: Сережа бірнеше күн бойы сабаққа кешігіп келді.

Мұғалім (қатаң): түзетуге тырысыңыз немесе Мен ертең ата-анама қоңырау шалуға мәжбүр боламын.

Автор: сабақтан кейін Сережаға Карен Жанель мен Әділбек келді. Карен Сережаны ұсынды.

Жанель: егер ертең тағы да кешігіп қалсаңыз, қандай да бір оқиғаны ойлаңыз, олар әжесіне жол арқылы өтуге көмектесті немесе автобус билетіне ақша жоғалтты және жаяу жүрді дейді.

Әділбек: Мен саған таңертең ерте қоңырау шалып, оянамын. Одан да жақсы, мен сені мектепке барамын.

- Кімнің кеңесі шынайы мейірімді болды?

- Кімнің көмегі тек зиян келтіруі мүмкін?

Қорытынды: Жақсылық тілейсің - Жақсылық жаса.

Сонымен, біздің ойларымыз бен ниетіміз бізге көмектесе алатынына, бірақ зиян тигізетініне көз жеткіздік.

"Мейірімділік торы" жаттығуы

Мен сізге шеңберге тұрып, кез-келген балаға жіптердің шарын беріп, оған жағымды нәрсе тілеуді ұсынамын. Бұл жағдайда допты өткізетін және кімге беретіндердің бәрі саусаққа жіптің бір бөлігін орайды. (Психолог мұны қалай жасау керектігін көрсетеді. Ойын барлық балалар жіппен байланғанға дейін жалғасады). Қараңызшы, біз бәріміз бір жіппен байланғанбыз. Әрқайсымыз бір бүтіннің бөлігі сияқты сезіну үшін оны аздап созайық. Біз сіздермен біргеміз.

Педагог-психолог: әр адамның өмірінде "зиянды айдаһарлар" пайда болатын жағдайлар болады: реніш, ашу, қызғаныш. Адам ашуланады, ашуланады, наразы болады, ол тіпті басқаларға ауырсыну мен

Адам соншалықты реттелген, ол талдай алады, жаманды жақсылықтан ажыратады. Негізгі дағды-өзінді тыңдауды үйрену және жаман сезімдерге жол бермеу, оларды басуды үйрену. Қатты мінезді тәрбиелеу өте маңызды және ол үшін жауапкершілік ережелерін сақтау қажет. Жауапкершілік деген не екенін қалай түсінесіз? Жауапкершілік-бұл сіздің не істеп жатқаныңызды және сіздің әрекетіңізден кейін не болатынын білу.

- Өз іс-әрекеттері үшін жауап беру керек.
- Жақсы істер үшін ... қайтарыңыз.
- Әрекет жасамас бұрын ... ойланыңыз!
- Өз іс-әрекеттеріңізді талдаңыз.
- Өз қателіктеріңізді мойындауды үйреніңіз.

Қорытынды

Педагог-психолог: міне, біздің саяхатымыз Жақсылық жолымен аяқталды. Қараңызшы, біздің" мейірімділік ағаштары " гүлденіп, сіздің игі істеріңіз, жақсы сөздеріңіз бен әрекеттеріңіз арқасында гүлдеді. Мұндай ағаш ешқашан жалғыз болмайды. Құстар оған ән айтып, ұяларын ұру үшін ұшады, жәндіктер тозаңның артына ұшады. Керемет тәждің астында жануарлар мен адамдар ыстықтан немесе жаңбырдан жасырылады. Мейірімділік өзіне тартады. Жақсы адамның әрқашан достары көп. Мейірімділік-бұл біздің жанымызды жылытатын күн.

Рефлексия

"Күн"Жаттығуы

Сабақты аяқтай отырып, сіздің оған деген көзқарасыңызды білгім келеді ме? Міне, сіз бүгін біздің сабақта есте сақтап, білдіңіз. Мұны істеу үшін сұрақтар жазылған тақтаға ілінген күннен бір сәулені алыңыз, сұрақты оқып, оған жауап беріңіз.

Педагог-психолог: сынып сағатын аяқтағым келеді Валентина Осееваның сізге, балаларға айтқан сөздерімен: "сіздердің әрқайсыңызда сиқырлы күш бар-сіздің сөздеріңіз бен әрекеттеріңіздің күші"

Жақсылық беруді ұмытпаңыз

Көршілері, туыстары, досы.

Бұл шынайы сиқыр сияқты,

Әрқашан сізге шеңберде оралады.

Байланыс үшін рахмет! Сізге жақсылық тілеймін!

Тақырыбы: Жақсылық жолымен

*Мейірімді болу оңай емес,
Мейірімділік өсуге байланысты емес.
Мейірімділік түске байланысты емес,
Мейірімділік зімбір емес, кәмпит емес.
Егер мейірімділік күн сияқты жарқыраса,
Ересектер мен балалар қуанады.*

Мақсаты: балалардың психикалық сұлулығы мен адамның психикалық денсаулығы туралы түсініктерін бекіту.

Міндеттері:

- Айналадағы адамдарға ілтипат танытуға тәрбиелеу;
- Оқушылардың мейірімділігін қалыптастыруға ықпал ету;
- Мейірімділік сезімдерін тәрбиелеу.

Сабақ барысы:

1. Ұйымдастыру сәті.

2. "Микрофон" Ойыны

Ойында қолданылатын микрофон дәстүрлі емес, ерекше, қатысушылардың өзін-өзі бағалау сезімін нығайтуға көмектеседі. Әр қатысушы мүмкіндігі қош келдіңіздер дейміз, сыныптастарының айтып, оның бұл қуантады, ол қалай, қандай ол көңіл-күй. Бұл өте тиімді рәсім, ол қатысушылардың қызығушылығын оятады, олардың бір-бірін тыңдауға дайын болуын ынталандырады және, ең бастысы, оларға назар орталығында сезінуге мүмкіндік береді.

Шеңбер құрып отырыңыз. Бүгін мен сіздерге "жақсылық жолымен" сабағын өткіземін. Мен сізге микрофон әкелдім. Әрқайсыңыз осы микрофонға бір нәрсе айта аласыз, ал қалғандары оны тыныш тыңдауы керек. Микрофонды ұстап тұрған адам бәрімізге: "Қайырлы таң" деп айта алады және бүгін не қуанатынын айта алады. Ол бізге бүгін таңертең қандай көңіл-күйде болғанын және күннің басталуы үйде қалай өткенін айта алады.

Кейбір балалар ештеңе айтқысы келмеуі мүмкін. Емес, әрекет заңсыз. Бұл рәсімді бірінші рет жасаған кезде, микрофонға өзіңіз сөйлей бастаңыз, содан кейін оны балалардың біріне беріңіз.

Міне, мен сіздердің барлығыңыздың көңіл-күйіңіз жақсы екеніне өте қуаныштымын. Сонымен, бастайық....

Жұмыс ережелері:

- Тиімді қарым-қатынас жасау үшін біз топта жұмыс істеу ережелерін қабылдауымыз керек.

1. Белсенді болу
2. Қолды көтеру ережесі
3. Бір шеңберге сөйлейді
4. Бермеуге бағалау
5. Мұнда және қазір (біз барлық сезімдерді осы жерде және қазір сезінеміз құпиялылық)
6. Жүргізуші құқығы
7. Өзара көмек

- Қандай толықтырулар, өзгерістер?

- Қабылдаймыз ба? Сақтауға тырысамыз.

3. Негізгі бөлім.

Мәселені белгілеу.

Бүгін бізде ерекше іс бар

Біздің сабағымыздың тақырыбын қазір бейнесюжетті қарап, өзіңіз анықтайсыз.

Бейнесюжетке сілтеме <https://www.youtube.com/watch?v=o4m3ORuiO7M>

Әңгіме:

- Бұл бейнесюжет не туралы? Дұрыс, мейірімділік туралы.

- Мейірімділік ... бұл сөз нені білдіреді? (жауапкершілік, адамдарға деген эмоционалды көзқарас, басқаларға жақсылық жасауға деген ұмтылыс).

- Қандай адамды мейірімді деп атауға болады? (- адамдарды жақсы көретін адам қиын уақытта көмекке келуге дайын).

Мұғалім: мейірімділік күн сияқты. Үлкен күн бар-ол аспанда. Бұл кішкентай күн-ол әрқайсымызда жарқырайды. Мейірімді адам-балаларды жақсы көретін және оларға көмектесетін адам. Мейірімді адам табиғатты жақсы көреді және оны қорғайды. Сүйіспеншілік пен көмектесуге деген ұмтылыс бізді күн сияқты жылытады. Мейірімділік - бұл адамның басқа адамдарға қарағанда бақытты болуға деген ұмтылысы.

Жақсы адамдар туралы олар "жақсы жүрек" дейді.

- Балалар, сізде Мейірімді жүректер бар. Кім өзінің жақсы жүрегі туралы сөйлескісі келеді?

Мен сізге кішкентай жүректерді беремін (жақсы көңіл-күй қалыптастыру, жүректің түсі бойынша үш топ құрылады: қызыл, сары, көк)

4. Практикалық бөлім: топтардағы жұмыс.

Әр топқа тапсырма, дайындық уақыты беріледі.

"Жақсылық жолы" әні, Ю. Энтиннің сөздері, М. Минковтың музыкасы естіледі.)

Сілтеме https://www.youtube.com/watch?v=VJI_14sVt84

1-топ: микрофон жаттығуын жүргізеді (пікірді аяқтау керек)

- Мейірімділік - бұл ... (басқалардың игілігі үшін өз мүдделерінен бас тарту мүмкіндігі ...)

- Жақсы адам ұқсас ... (ашық күн, мама, көктемгі гүл ...)

- Жақсылық не болып жатқан жоқ ... (есептеу және т. б.)..)

2 топ:

Адамның "мейірімділік" қасиетінің "көмекшілері" мен "жауларын" анықтаңыз

"Көмекшілер" - жомарттық, көмек, ризашылық, түсіністік ...

"Жаулар" - ашкөздік, қызғаныш, ашу, немқұрайлылық ...

3 топ: "жақсы кеңестер" ережелерін құруды ұсынады.

- Басқалар сізбен бірге болуы үшін өзіңізді ұстаңыз.

Көмектесу - әлсіз, ауру, ескі, сондай-ақ сол, кім ұшырады апатқа ұшыраған.

- Қызғаныш жоқ, және т. б.

(Топтар бойынша өз міндеттерін орындау және қорғау)

5. "Жақсы жануар" ойыны

Жүргізуші тыныш, жұмбақ дауыспен айтады: шеңберге тұрып, қолыңызды ұстаңыз. Біз бір үлкен, мейірімді жануармыз. Кел тындасақ, ол тыныстап! Енді бірге дем алыңыз! Тыныс алу кезінде біз алға қадам жасаймыз, дем шығару кезінде артқа қадам жасаймыз. Енді біз дем алу үшін алға 2 қадам, дем шығару үшін – артқа 2 қадам жасаймыз. Ингаляция-Алға 2 қадам. Дем шығару-2 қадам артқа.

Сонымен, жануар тыныс алып қана қоймайды, оның үлкен мейірімді жүрегі де айқын және біркелкі соғылады. Алға-артқа, артқа-артқа т. б. біз бәріміз дем алып, осы жануардың жүрегін соғамыз - Балалар, сіз қалай ойлайсыз, мейірімділікті үйренуге бола ма? (Балалардың жауаптары) мұғалім балаларға конвертті көрсетеді.

- Онда не жазылғанын қараңыз.

"Егер Мен мейірімді болғым келсе, үйренуім керек..."

(Балалар бұл сөздерді айтады, конверттен шығарып, сөздерді тақтаға бекітеді:

- Менің көмегім қажет жерде көмектесу;
- Басқасын түсіну;
- Жақындарына қамқорлық жасау;
- Қиын жағдайда достарға көмектесу;
- Ұрыспаңыз;
- Улыбаться деп кім сүріп келе жатыр;
- Тілектес болу.)
- Мүмкін, қайырымды.
- Делать добрые дела;
- Адамдарды сүю;
- басқалардың игілігі үшін өз мүдделерінен бас тарту ...)
- быть благодарным;

Өзгелер менімен жағымды болатындай әрекет етіңіз

- Сіз қалай ойлайсыз, оны үйрену қиын ба?
- Жақсылық немесе жамандық жасау оңайырақ?

ИЯ, балалар, мейірімді болу қиын емес. Мейірімділік-бұл сапа, онсыз әлем өмір сүре алмайды. Бұл туралы ешқашан ұмытпайық.

6."Мейірімділіктің Сиқырлы гүлі" ойын-тренинг.

Балалар, шеңберге тұрып, алақандарыңызды сәл алға созып, көзіңізді жұмыңыз. Қазір сізге не айтатынымды елестетіп көріңіз.

Өз қиялыңызға мейірімділік гүлін салыңыз. Оны екі алақаныңызға қойыңыз. Оның сізді қалай жылытатынын сезініңіз: қолдарыңыз, денеңіз, жаныңыз. Одан таңғажайып иіс шығады. Ақылмен, бұл мейірімділік гүлін ішке, жүрегіңізге салыңыз.

Мейірімділік сізге қалай кіретінін сезіңіз, сізге қуаныш сыйлайды. Сіздің жаныңызда қаншалықты жақсы және қуанышты болады...

Сізді жылы, нәзік жел орайды. Сізде жақсы, жылы көңіл-күй бар. Сіз әлі баласыз, бірақ алда көптеген керемет істер күтіп тұр. Бірақ алдымен сіз нағыз адамдар – батыл, мейірімді, еңбекқор болып өсуіңіз керек. Өйткені жақсылық жасау керемет.

Енді көзіңізді ашыңыз. Айналаңызға қараңыз. Возьмитесь қолына. Бір-біріңіздің көзіңізге қарап, жақсы нәрсе тілеңіз (балалар жасайды.) Сіз қазір не сезіп, өзіңізбен бірге алғаныңызды есте сақтағаныңызды қалаймын.

7.Рефлексия

- Сабақта не ұнады?
- Бәрінен бұрын не есте қалды?
- Бұл қиындықтар туғызды?
- Неге бір-біріңді сыйлау маңызды?

"Егер Мен мейірімді болғым келсе, үйренуім керек..."

- Менің көмегім қажет жерде көмектесу;
- Басқасын түсіну;
- Жақындарына қамқорлық жасау;
- Қиын жағдайда достарға көмектесу;
- Ұрыспаңыз;
- Улыбаться деп кім сүріп келе жатыр;
- Тілектес болу
- Мүмкін, қайырымды.
- Делать добрые дела;
- Адамдарды сүю;
- басқалардың игілігі үшін өз мүдделерінен бас тарту
- быть благодарным;

Өзгелер менімен жағымды болатындай әрекет етіңіз

Интроспекция

Негізгі сұрақ: "адамдарға мейірімділік не үшін керек?"

Соңғы нәтиже: балалардың "жақсылық, Сұлулық пен қуаныш жаса" мораль қағидаты бойынша әрекет етуге деген ынтасын ояту.

Уроки для учащихся 5-7 классов
Тема: Толерантность – дорога к миру

Цель: формирование толерантного отношения к окружающим людям.

Задачи:

- развивать у обучающихся социальные и коммуникативные умения, необходимых для установления межличностных отношений;
- мотивировать обучающихся к совершению добрых дел и поступков;
- воспитывать стремление совершать добрые дела, толерантность, эмпатию.

Ход занятия:

1. Организационный момент.

Педагог-психолог: - Добрый день, ребята! Я очень рада видеть всех вас на нашем занятии. А начнем мы нашу работу с приветствия. И сделаем мы это таким образом: я возьму за руку своего соседа и произнесу фразу: «Я рад(а), с тобой общаться сегодня на занятии. Он возьмёт за руку следующего и т.д. Руки отпускать при этом нельзя. Я начну приветствовать первой. Будем двигаться по кругу. (Работа участников).

Психологический настрой

- Приложите ладошки к груди, туда, где у вас сердце. Послушайте, как оно бьется. Ощутите и как ваши ладошки наполняются теплом и вашего сердца. А теперь поделитесь теплом и своего сердца друг с другом, взявшись за руки. друг другу. В таком хорошем настроении начнем занятие.

Видеоролик про добро «Твори добро» «Верьте в

Ссылка на видеосюжет

<https://youtu.be/EV8x2ocNrBc>

Основная часть

Работа на занятии будет проходить в группах, для рассчитайтесь на 1 и 2 номера, первые номера парту, вторые – за 2 парту.

Тема сегодняшнего занятия очень важна для каждого из нас, и я предлагаю вам самим её определить, для этого послушаем стихотворения, которые приготовили для нас ваши одноклассники. (Дети читают стихотворения).

1. Как бы жизнь не летела –

Дней своих не жалей,

Делай доброе дело

Ради счастья людей,

Чтобы сердце горело,

А не тлело во мгле,

Делай доброе дело –

Тем живём на земле.

находится
представьте,
добротой
добротой
Улыбнитесь
наше
доброту»

этого
сядьте за 1

1 ученик

2. Добрые люди, ничто нас не остудит,
И не захлопнуть распахнутых дверей!
Добрыми будем, и мир добрее будет,
Добрыми будем, и будет жизнь добрей.

2 ученик

Добрым быть совсем, совсем непросто,
Не зависит доброта от роста,
Не зависит доброта от цвета
Доброта – не пряник, не конфета.
Только надо, надо добрым быть
И в беде друг друга не забыть
И завертится земля быстрей,
Если будем мы с тобой добрей.

Педагог-психолог: О чём говорится в прозвучавших стихотворениях, изречениях (о доброте, добрых поступках и словах). Итак, тема нашего занятия «Дорогою добра». Как вы думаете, о чём мы будем говорить на занятии, что нового узнаем, чему научимся?

Научиться быть добрым чрезвычайно сложно, но необходимо. Дорога к добру нелегка. И сегодня мы отправимся по этой дороге и сделаем несколько шагов по ней.

А теперь познакомьтесь с высказываниями известных людей:

- Марк Твен (1835-1910 г.), известный американский писатель:
«Доброта – это то, что может услышать глухой и увидеть слепой».
- Лев Николаевич Толстой (1828 – 1910 г.), известный русский писатель:
«Доброта, вот качество, которое я желаю приобрести больше всех».
- Жан-Жак Руссо (1712 – 1778 г.), французский писатель и философ:
«Истинная доброта заключается в благожелательном отношении к людям».
- Мигель де Сервантес Сааведра (1547-1616 г.), испанский поэт, писатель и драматург:
«Ничто не обходится нам так дешево и не ценится так дорого, как вежливость и доброта».

Работа со словарем

Что же означает слово «толерантный»?

Толерантность – понятие достаточно новое: это – ценностное отношение человека к людям, выражающееся в признании, принятии и понимании им представителей иных культур; терпимость к чужим мнениям, верованиям, поведению. В словаре В.И.Даля. Толерантность - это терпимое отношение к чему-нибудь, умение без вражды, терпеливо относиться к чужому мнению, характеру.

Работа в группах

Следующее задание, которое вы выполните в группах: напишите по очереди на корнях вашего дерева доброты хорошие, добрые, вежливые слова. (Ребята выполняют упражнение, зачитывают вслух написанное).

Вот мы с вами и вспомнили добрые слова, их ещё называют волшебными, которые каждый из нас должен знать и обязательно использовать их в своей речи.

Слова чудеснейшие эти

Услышать каждый очень рад.

Добреют взрослые и дети,
Когда повсюду говорят...
Слова коротенькие эти
Повсюду слышатся с утра,
Они века живут на свете,
Запомнить их давно пора.

Незря говорится в пословице «Доброе слово и кошке приятно. Доброе слово может нас приободрить, вселить в нас уверенность, согреть душу. Добрый человек всегда найдет поддержку и утешение в радости других людей.

Упражнение «Ромашка»

Какими же качествами обладает добрый человек. Посмотрите на эту ромашку, зачитайте каждый по 1 качеству, объясните, в чем оно проявляется и какого человека доброго или злого характеризует?

Давайте вспомним другие слова и словосочетания с корнем добро.

Много тёплых добрых слов в нашей речи:

добросердечный, доброжелательный, добрососедство, добродетельный, добропорядочный, добросовестный, добродушный. Есть и фразеологизмы (словосочетания):

- Дать добро – получить согласие, разрешение на что-либо, одобрение.
- Получить добро – получить согласие, разрешение на что-либо, одобрение.
- Добро пожаловать – вежливое приветствие и гостеприимное приглашение прийти, приехать.
- В добрый путь – доброе пожелание тому, кто уезжает куда-либо.

Наше дерево доброты питается не только добрыми словами, но и добрыми мыслями и намерениями. Какое влияние на окружающих нас людей они могут оказывать продемонстрирует сценка, которую подготовили для вас ваши одноклассники.

Сценка "Ученик часто опаздывает на урок"

Автор: Серёжа вот уже несколько дней опаздывает на урок.

Учительница (строго): Постарайся исправиться или я вынуждена буду завтра позвонить родителям.

Автор: После уроков к Серёже подошли Карень Жанель и Адилбек. Карень предложил Серёже.

Жанель: Если завтра снова опоздаешь, придумай какую-нибудь историю, мол, помогал бабушке через дорогу переходить или потерял деньги на билет в автобус и шёл пешком.

Адилбек: Давай я тебе утром позвоню пораньше и разбужу тебя. А ещё лучше зайду за тобой в школу.

- Чей совет оказался истинно добрым?
- Чья помощь могла принести только вред?

Вывод: Добро желаешь - добро и делай.

Итак, мы убедились, что наши мысли и намерения могут нам помочь, но могут и навредить.

Упражнение «Паутинка доброты»

Я предлагаю вам встать в круг и, передавая клубок ниток любому ребенку, пожелать ему что-нибудь приятное. При этом каждый, кто передает и кому передается клубок, наматывает часть нитки на свой палец. (Психолог показывает, как это нужно делать. Игра продолжается до тех пор, пока все дети не окажутся связанными нитью). Посмотрите, мы все связаны одной нитью. Давайте слегка натянем ее, чтобы почувствовать, что каждый из нас является частью одного целого. Мы с вами – единое целое.

Педагог-психолог: В жизни каждого человека бывают случаи, когда в него вселяются «вредные драконы»: обида, злость, зависть. Человек становится злым, сердитым, недовольным, он даже может

- Прежде чем совершить поступок, ...подумай!

- Анализируйте свои ...поступки.

- Учитесь признавать свои ...ошибки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Педагог-психолог: Вот и подошло к концу наше путешествие дорогой добра. Посмотрите, наши «Деревья доброты» распустились, зацвели благодаря вашим добрым делам, добрым словам и поступкам. Такому дереву никогда не будет одиноко. К нему полетят птицы, чтобы петь и вить свои гнезда, насекомые прилетят за пыльцой. Под пышную крону от зноя или дождя спрячутся звери и люди. Доброта притягивает к себе. У доброго человека всегда много друзей. Доброта это солнце, которое согревает наши души.

Рефлексия

Упражнение «Солнышко»

Заканчивая занятие, я хотела бы узнать, ваше отношение к нему? А вот, что вы запомнили и узнали сегодня на нашем занятии. Для этого снимете по одному лучику с висящего на доске солнышка, на котором написаны вопросы, зачитаете вопрос и ответите на него.

Педагог – психолог: закончить классный час я хочу словами Валентины Осеевой, обращёнными к вам, к детям: «В каждом из вас, ребята, есть волшебная сила – сила ваших слов и поступков»

Не забывайте подарить добро

Соседям, родственнику, другу.

Оно, как истинное волшебство,

Всегда вернется к вам по кругу.

Спасибо за общение! Желаю вам всего доброго!

Тема: Дорогою добра

*Добрый быть совсем не просто,
Не зависит доброта от роста.
Не зависит доброта от цвета,
Доброта не пряник, не конфета.
Если доброта, как солнце, светит,
Радуются взрослые и дети.*

Цель: закрепить у детей представления о душевной красоте и душевном здоровье человека.

Задачи:

- Воспитать внимательность к окружающим людям;
- Содействовать формированию у учащихся доброты;
- Воспитать чувства милосердия.

Ход занятия:

1. Организационный момент.
2. Игра «Микрофон»

Используемый в игре микрофон поможет начать занятия нетрадиционным, особым, образом, укрепляющим чувство собственного достоинства участников. Каждый участник получает возможность поприветствовать своих одноклассников и рассказать, что его в этот день радует, что он хочет сделать, какое у него настроение. Это чрезвычайно эффективный ритуал, он пробуждает у участников интерес, стимулирует их готовность прислушиваться друг к другу и, самое главное, дарит им возможность почувствовать себя в центре всеобщего внимания.

Сядьте, пожалуйста, образуя круг. Сегодня я проведу у вас урок «Дорогою добра». Я принесла вам микрофон. Каждый из вас по очереди сможет что-то сказать в этот микрофон, а остальным надо будет его спокойно выслушать. Тот, кто держит микрофон, может сказать всем нам: «Доброе утро» и сообщить, чему он сегодня радуется. Он может рассказать нам также, какое у него сегодня с утра настроение, и как прошло начало дня у него дома.

Может случиться, что некоторые из детей не захотят ничего говорить. Не настаивайте. Когда Вы будете проводить этот ритуал впервые, начните говорить в микрофон сами, а затем передайте его кому-нибудь из детей.

Ну вот, я очень рада, что у всех у вас хорошее настроение. Итак, начнем....

Правила работы:

- Для эффективного общения, нам необходимо принять правила работы в группе.

1. Быть активным
2. Правило поднятой руки
3. Говорит один в круг
4. Не давать оценок
5. Здесь и сейчас (все чувства переживаем здесь и сейчас, соблюдаем конфиденциальность)
6. Право ведущего
7. Взаимопомощь

- Какие дополнения, изменения?

- Принимаем? Стараемся соблюдать.

3. Основная часть.

Постановка проблемы.

Сегодня у нас необычное занятие

И тему нашего занятия вы сейчас определите сами, посмотрев видеосюжет.

Ссылка на видеосюжет <https://www.youtube.com/watch?v=o4m3ORuiO7M>

Беседа:

- Про что данный видеосюжет? Правильно, о доброте.

- Доброта... что означает это слово? (отзывчивость, душевное расположение к людям, стремление делать добро другим).

- Какого человека можно назвать добрым? (-тот кто любит людей, готов прийти на помощь в трудную минуту).

Педагог: Доброта словно солнышко. Есть солнце большое - оно на небе. А это маленькое солнце - оно светит в каждом из нас. Добрый человек тот, кто любит детей и помогает им. Добрый человек любит природу и бережёт её. А любовь и желание помочь - согревают нас самих, как солнце. Доброта - это стремление человека сделать счастливее других людей.

Про добрых людей говорят, что у них «доброе сердце».

- Ребята, а у вас добрые сердца. Кто хочет рассказать о своем добром сердце?

А я дарю вам маленькие сердца (Создание хорошего настроения, по цвету сердец образуются три группы: красные, желтые, синие)

4. Практическая часть: работа в группах.

Каждая группа получает задание, время на подготовку.

Звучит песня «Дорога добра», слова Ю. Энтина, музыка М. Минкова.)

Ссылка https://www.youtube.com/watch?v=VJI_14sVt84

1 группа: проводит упражнение микрофон (нужно завершить мнение)

- Добро - это ... (способность поступаться собственными интересами ради блага других ...)

- Добрый человек похож на ... (ясное солнышко, мамочку, весенний цветок ...)

- Добро творится без ... (расчета, и т.д...)

2 группа:

Определяют «помощников» и «врагов» человеческой черты «доброта»

«Помощники» - щедрость, помощь, благодарность, понимание ...

«Враги» - жадность, зависть, злость, безразличие ...

3 группа: Предлагает создать правила «Добрые советы».

- Вести себя так, чтобы другим было приятно с вами.

- Помогать слабым, больным, старым, а также тем, кто попал в беду.

- Не завидовать, и т.д.

(Выступление и защита своих задач по группам)

5. Игра «Доброе животное»

Ведущий тихим, таинственным голосом говорит: Встаньте, пожалуйста, в круг и возьмитесь за руки.

Мы – одно большое, доброе животное. Давайте послушаем, как оно дышит! А теперь подышим вместе!

На вдох – делаем шаг вперед, на выдох – шаг назад. А теперь на вдох делаем 2 шага вперед, на выдох – 2 шага назад. Вдох – 2 шага вперед. Выдох – 2 шага назад.

Так не только дышит животное, так же четко и ровно бьется его большое доброе сердце. Стук – шаг вперед, стук – шаг назад и т.д. Мы все берем дыхание и стук сердца этого животного себе

- Ребята, как вы думаете, можно ли научиться доброте? (Ответы детей) Педагог показывает детям конверт.

- Посмотрите, что на нем написано.

"Если я хочу стать добрее, мне нужно научиться..."

(Дети произносят эти слова, из конверта вынимают и прикрепляют к доске слова:

- Помогать там, где нужна моя помощь;

- Понимать другого;

- Заботиться о близких;

- Выручать друзей в беде;

- Не ссориться;

- Улыбаться тем, с кем общаешься;

- Сочувствовать.)

- Быть отзывчивым.

- Делать добрые дела;

- Любить людей;

- поступаться собственными интересами ради блага других ...)

- быть благодарным;

Вести себя так, чтобы другим было приятно со мной

- Как вы думаете, трудно ли этому научиться?

- Что легче творить добро или зло?

Да, ребята, совсем не трудно быть добрым. Доброта - это качество, без которого мир не может существовать. Давайте никогда не будем забывать об этом.

6.Игра-тренинг "Волшебный цветок доброты".

Ребята, встаньте в круг, слегка вытяните руки вперед ладонями вверх и закройте глаза. Представьте себе то, что я вам сейчас скажу.

Нарисуйте в своем воображении цветок доброты. Положите его на обе ладони. Почувствуйте, как он согревает вас: ваши руки, ваше тело, вашу душу. От него исходит удивительный запах. Мысленно поместите этот цветок доброты внутрь, в свое сердце.

Почувствуйте, как доброта входит в вас, доставляет вам радость. Как хорошо и радостно становится у вас на душе...

Вас обвевает теплый, ласковый ветерок. У вас доброе, согревающее душу настроение. Вы ещё дети, но впереди вас ждёт много славных дел. Но прежде вы должны вырасти настоящими людьми – смелыми, добрыми, трудолюбивыми. Ведь делать добро – это здорово.

А теперь откройте глаза. Посмотрите вокруг. Возьмитесь за руки. Глядя друг другу в глаза, пожелайте что-нибудь хорошее (Дети выполняют.) Я хочу, чтобы вы запомнили то, что вы сейчас чувствуете, и взяли с собой.

7.Рефлексия

- Что понравилось на занятии?

- Что больше всего запомнилось?

- Что вызвало трудности?

- Почему так важно уважать друг друга?

"Если я хочу стать добрее, мне нужно научиться..."

- Помогать там, где нужна моя помощь;
- Понимать другого;
- Заботиться о близких;
- Выручать друзей в беде;
- Не ссориться;
- Улыбаться тем, с кем общаешься;
- Сочувствовать
- Быть отзывчивым.
- Делать добрые дела;
- Любить людей;
- поступать собственными интересами ради блага других
- быть благодарным;

Вести себя так, чтобы другим было приятно со мной

Самоанализ

Ключевой вопрос: «Зачем людям доброта?»

Конечный результат: вызвать у детей желание действовать по принципу морали «твори добро, красоту и радость».

8-9 сынып оқушыларына арналған сабақтар

Тақырыбы: Біз бәріміз әр-түрліміз, бірақ теңбіз

Аталмыш сабақ оқушыларға бір-бірін түсіну, өзара қарым-қатынас жасау, бірлесе оқу, дос болу үшін айналасындағы адамдар мен олардың ерекшеліктерін жақын түсінуге көмектеседі.

Сабақтың мақсаты: балалар мен жасөспірімдердің ЕБҚ бойынша толеранттылықтарын қалыптастыру.

Міндеттері:

- Айналадағы адамдарға зейін қоя білуге тәрбиелеу;
- Мейірімділіктің қалыптасуына ықпал ету;
- Мейірімділік сезімдерін ояту.

Сабақтың барысы:

Сәлеметсіздерме, балалар! Бүгінгі сабағымызды «Мейірімділік сынықтары» атты заманауи астарлы әңгімеден бастаймын.

Отбасы демалыс күнін жағажайда өткізді. Балалар теңізде жүзіп, құм қамалдарын салып көңіл көтерді. Кенеттен алыста кішкентай әжей көрінді. Оның ақ шаштары желмен тербелген күйде, үстіндегі киімдері лас және жұпыны болды.. Ол құм арасынан әлденедей заттарды теріп, оларды сөмкесіне салып, өз-өзімен әлденеде сөздерді айтып күңкілдеп жүрді. Ата-аналары балаларын шақырып, әжейден бойларын аулақ ұстауларын ескертті. Әжей отбасының жанынан жақын өте бере, әлденені көтеру үшін еңкейіп, отбасымен күлімсіреп сәлемдесті, бірақ оның сәлемдесуіне ешкім жауап бермеді.

Бірнеше аптадан кейін олар кішкентай әжейдің бүкіл өмірінің жағажайда өткенін және шыны сынықтарының балалардың аяқтарын кесіп кетпесі үшін жинап жүргендігін білді.

Астарлы әңгіме бізге нені үйретеді деп ойлайсыздар? (балалардың жауаптары)

Дұрыс, біз осындай адамдарды өзімізге жақын тартып, олардың жақсылығын және қоршаған ортаға деген жауапкершілік құрметін бағалауымыз керек.

Біздің сабағымыздың тақырыбын анықтау үшін сіздерге Марисол Галыштың "Сынық қуыршақ" деректі фильмінің үзіндісін көруді ұсынамын (фильмнің басты кейіпкері – 11 жастағы ангарлық Вера Крашук. Туғаннан кейін оған церебральды сал ауруы диагнозы қойылды. Деректі фильм барысында, ол қойылған диагнозына қарамастан, би билеуді армандағаны және мүгедектер арбасында алғашқы биін орындағаны туралы айтылады)

Балалар сабақтың тақырыбын айтады.

Балалар, сіздер «толеранттылық» сөзін қалай түсінесіздер?

Толеранттылық — басқа дүниетанымға, өмір салтына, мінез-құлқы мен әдет-ғұрыптарына деген төзімділік қасиеті. Төзімділікке бей-жай қарамайды. Бұл басқа дүниетанымды немесе өмір салтын қабылдауды білдірмейді, бұл басқаларға өздерінің дүниетанымына сәйкес өмір сүру құқығын бойына сіңіруден тұрады.

Бұл сөз барлық тілдерде бірдей мағынаны білдіреді:

* ағылшын тілінде - шыдамдылыққа дайын болу;

* француз тілінде - өзіңнен бұрын ойлайтын және әрекет ететін жағдайдағы көзқарас;

* қытай тілінде – басқалармен салыстырғанда өзгеше болу;

* араб тілінде - мейірімділік, шыдамдылық, жанашырлық;

• орыс тілінде – өзгені өз қалпында қабылдай білу.

(Слайд 6) Балалар, енді сіздермен «Толеранттылық» сөзіне бірлесе отырып кластер құруды ұсынамын.

- өзге адамды өз қалпында қабылдай білу деген нені білдіреді? (онымен тең дәрежеде болу). Мысал келтіреміз.

(Слайд 7) Енді берілген слайдқа мұқият назар аударамыз.... сіздердің алдыңызда әртүрлі қасиеттерге ие адам бейнесі бейнеленген. Ол адам толерантты деп аталуы үшін оның қандай қасиеттерге ие болуы керек екендігі туралы ойланайық.

Бүгін біз мейірімділік, бір-бірімізге деген жақсы көзқарас туралы сөйлестік. Естеріңде болсын, балалар, сіздер адамдарға мейірімді болуларыңыз керек, басқаларға шын көңілден мейірімділік таныт. Толеранттылық деген ұғымды ұмытпайық, сонда ғана өмір сүру ортамыз жақсарып, тынысы кеңиді.

Егер сұрақтарыңыз болса, қазыр қоюларына болады. Балалар, сабақтың соңында өзіңіздің көңіл-күйіңізге сәйкес келетін смайликті чатқа салыңыз.

Назарларыңызға рақмет!

Отбасы демалыс күнін жағажайда өткізді. Балалар теңізде жүзіп, құм қамалдарын салып көңіл көтерді. Кенеттен алыста кішкентай әжей көрінді. Оның ақ шаштары желмен тербелген күйде, үстіндегі киімдері лас және жұпыны болды.. Ол құм арасынан әлденедей заттарды теріп, оларды сөмкесіне салып, өз-өзімен әлденеде сөздерді айтып күңкілдеп жүрді. Ата-аналары балаларын шақырып, әжейден бойларын аулақ ұстауларын ескертті. Әжей отбасының жанынан жақын өте бере, әлденені көтеру үшін еңкейіп, отбасымен күлімсіреп сәлемдесті, бірақ оның сәлемдесуіне ешкім жауап бермеді.

Бірнеше аптадан кейін олар кішкентай әжейдің бүкіл өмірінің жағажайда өткенін және шыны сынықтарының балалардың аяқтарын кесіп кетпесі үшін жинап жүргендігін білді.

Сіздер қалай ойлайсыздар, астарлы әңгіме бізді неге үйретеді?

Есіңде сақта!

Мейірімділік – қабілеті төмен, саңырау мен соқыр адамды тани алатын құдірет күші.

Тақырыбы: Біз біргеміз

*Олар үлкен планетада бірге тұрады
Әр түрлі ересектер, әр түрлі балалар.
Сыртқы түрі әртүрлі және тері түсі,
Бірақ, әрине, біз бір нәрсеге ұқсаймыз!
Біз бәріміз бақытты болғымыз келеді,
Аспандағы жаңа жұлдыздар ашу,
Қатты дос болыңыз, "басқадан" қорықпаңыз.
Менің досым арбада, бірақ бұл жерде не бар?*

Мақсаты: мүмкіндігі шектеулі балаларға толерантты көзқарас қалыптастыру.

Міндеттері:

- Айналадағы адамдарға ілтипат танытуға тәрбиелеу;
- Мейірімділіктің қалыптасуына ықпал ету;
- Мейірімділік сезімдерін тәрбиелеу.

Сабақ барысы:

1. Ұйымдастыру сәті.

2. Сәлеметсіз бе, балалар! Бүгін мен сабағымызды "мейірімділік үзінділері" атты заманауи астарлы әңгімеден бастаймын.

Отбасы Демалыс күнін жағажайда өткізді. Балалар теңізде жүзіп, құм қамалдарын салды. Кенеттен қашықтықта кішкентай кемпір көрінді. Оның сұр шашы желге айналды, киімдері лас және жыртылған. Ол құмнан кейбір заттарды алып, оларды сөмкеге салып, өзіне бір нәрсе күңкілдеді. Ата-аналар подозвали балалар мен велели оларға жабысып жылғы зейнеткердің алшақ. Ол бір нәрсені көтеру үшін еңкейіп өтіп бара жатқанда, ол отбасына күлімсіреді, бірақ оның сәлемдесуіне ешкім жауап бермеді.

Бірнеше аптадан кейін олар кішкентай кемпір бүкіл өмірін жағажайлардан балалар аяқтарын кесіп тастайтын әйнек бөліктерін алуға арнағанын білді.

Астарлы әңгіме бізге не үйретеді деп ойлайсыз? (балалардың жауаптары)

Дұрыс, біз қабылдауға тиіс адамдардың осындай, қандай олар бар, таныту, жақсылық және қоршаған ортаға құрмет.

Біздің сабағымыздың тақырыбын анықтау үшін сізге Марисол Галыштың "сынған қуыршақ" деректі фильмінің үзіндісін көруді ұсынамын (фильмнің басты кейіпкері – 11 жастағы ангар Вера Кращук. Туғаннан кейін оған церебральды сал ауруы диагнозы қойылды. Деректі таспа диагнозына қарамастан, билегісі келген және мүгедектер

арбасында алғашқы биін орындаған сенімнің тағдыры туралы айтады).

Үзіндіге сілтеме <https://cloud.mail.ru/public/sc4J/xKjEfBRUh/>

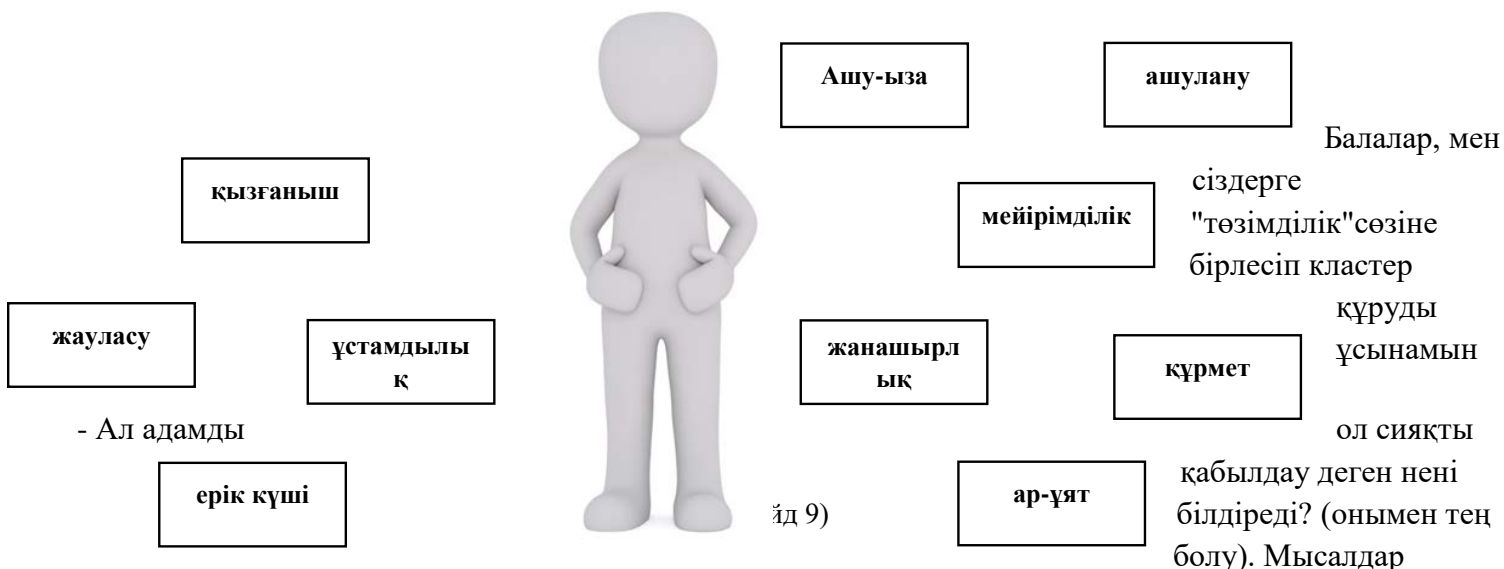
Балалар сабақтың тақырыбын атайды.

3. Балалар, сіз "толерантты" деген сөзді қалай түсінесіз?

Төзімділік-басқа дүниетанымға, өмір салтына, мінез-құлқы мен әдет-ғұрпына төзімділік. Төзімділік бейжай қарамайды. Бұл басқа дүниетанымды немесе өмір салтын қабылдауды білдірмейді, бұл басқаларға өздерінің дүниетанымына сәйкес өмір сүру құқығын беруден тұрады.

Барлық тілдерде бұл сөз бірдей нәрсені білдіреді:

- ағылшын тілінде-шыдамды болуға дайын болу;
- француз тілінде-адам сенен өзгеше ойлайтын және әрекет ететін көзқарас;
- қытай тілінде-басқаларға қатысты керемет болу;
- араб тілінде-мейірімділік, шыдамдылық, жанашырлық;
- орыс – білу басқа қандай да болса.

келтіріңіз.

Енді слайдқа мұқият қараңыз....сіздің алдыңызда адам және әртүрлі қасиеттер бар. Ол толерантты деп аталуы үшін оның қандай қасиеттерге ие болуы керек екендігі туралы ойланайық.

Бүгін біз мейірімділік, бір-бірімізге деген жақсы көзқарас туралы сөйлестік. Есіңізде болсын, балалар, сіз адамдарға мұқият және мұқият болуыңыз керек, басқаларға өзіңіз көмектесіңіз және сізден бұл туралы сұрауды күтпеңіз! Таза жүректен жақсылық жасаңыз. Толеранттылық деген не екенін ұмытпайық, сонда әлем жақсарады және таза болады.

Біздің сабағымыздың соңында сізге әдемі бимен бейнесюжет көруді ұсынамын.

Бейнесюжетке сілтеме <https://www.youtube.com/watch?v=kb8zYf0mtNM>

Назарларыңызға рахмет!

Уроки для учащихся 8-9 классов

Тема: Мы все разные, но мы равные

Цель: формирование толерантного отношения к детям и взрослым с ОВЗ.

Задачи:

- Воспитать внимательность к окружающим людям;
- Содействовать формированию доброты;
- Воспитать чувства милосердия.

Ход занятия:

1. Организационный момент.

Здравствуйте, ребята! Сегодня у нас с вами Урок доброты «Мы все разные, но мы равны» и наш урок я хочу начать стихотворением:

Люди на свет рождаются разными:

Непохожими, своеобразными,

Чтобы других ты смог понимать,

Нужно терпенье в себе воспитать

Нужно с добром к людям в дом приходить

Дружбу, любовь в своем сердце хранить

Автор: *Галия Акрамова*

Как вы думаете, чему нас учит автор стихотворения? (ответы детей)

Правильно, мы должны принимать людей такими, какие они есть, проявлять добро и уважение к окружающим.

Сейчас мы с вами попрактикуемся говорить друг другу комплименты. Каждый из нас уникален благодаря: своему росту и весу, цвету волос и глаз, любимым занятиям, тому, как он воспринимает информацию, тембру голоса. Мы все разные и должны быть внимательны и добры друг к другу. И если человек не похож на нас, или ведет себя по - другому, это не значит, что он плохой, он просто другой. Есть люди, которые плохо слышат. Есть люди, которые плохо видят. Есть те, которым трудно понять нашу речь. Есть такие люди, которым нужно делать определенные движения руками, чтобы оставаться спокойными. Мы все разные, но в тоже время у нас очень много общего. А сейчас я попрошу вас придумать комплемент вашему однокласснику и сказать его, обращаясь по имени, и взаимно получите обратный. Давайте, я начну, Амина, у тебя такие красивые глаза! Степан у тебя приятная улыбка! Лейла у тебя красивые шелковистые волосы! *Учитель предлагает желающим сказать комплименты своим одноклассникам.*

- А теперь давайте посмотрим на себя разные ли мы? Экспресс диагностика

Итак, перед вами пять фигур: круг, квадрат, треугольник, зигзаг, прямоугольник.

- Посмотрите на них внимательно и выберите для себя ту фигуру, которая вам больше всего нравится, нарисуйте её у себя на листочках. Не страшно, если фигуры получатся не совсем такими как у меня, ведь мы все разные, и рисунки наши тоже могут быть не похожи.

- А теперь поднимите руку те, кто выбрал круг доброжелательны и общительны, чувствительны и доверчивы;

- Кто выбрал квадрат, организованные, настойчивые и твёрдые в решениях, трудолюбивы;
  - Кто выбрал треугольник, лидеры, нетерпеливые и склонные к риску;
  - Кто выбрал зигзаг, творческие натуры, мечтательны и непосредственны, изменчивы в настроении и поведении;
  - Кто выбрал прямоугольник, неуверенны в себе, в своём выборе, пока ещё не определились в жизни.
- Вот видите, какие мы все разные и живём все на одной планете.. и учимся в одной школе, в одном классе и поэтому... мы должны принимать друг друга такими как есть. И у каждого из вас разные интересы, способности, хобби

Давайте подумаем, что нравится людям и что не нравится. У вас на экране написаны слова – обращения к окружающим, я буду показывать, а вы говорите нравится, или нет такое обращение к вам.

Нравится:	Не нравится:
Здороваются	Толкают
Ухаживают	Грубят
Помогают	Кривляются
Улыбаются	Смеются над ним
Спрашивают как дела	Забирают вещи
Сочувствуют	Показывают пальцем
Хвалят	Игнорируют

Ребята, каждому из нас нравится, когда нас уважают, помогают нам, обращают на нас внимание.

Запомните! Существует золотое правило: “Относись к другим так, как ты хотел бы, чтобы относились к тебе”.

Мыслитель Христиан Томазий выделяет три формы «золотого правила», разграничивая сферы права, политики и морали, называя их соответственно принципами права (лат. *justum*), приличия (*decorum*) и уважения (*honestum*):

принцип права требует, чтобы человек не делал никому другому того, чего он не желает, чтобы другой сделал ему;

принцип приличия состоит в том, чтобы делать другому то, чего он желает, чтобы другой сделал ему;

принцип уважения предполагает, чтобы человек поступал так, как он желал бы, чтобы поступали другие.

Можно заметить два аспекта правила:

отрицательный (отрицающий зло) «не делай...»;

положительный (позитивный, утверждающий добро) «делай...».

Упражнение «Черты толерантной личности».

Педагог раздает учащимся бланк вопросника, в котором указаны 10 черт толерантной личности.

Черты толерантной личности	Колонка А	Колонка В
Расположенность к другим		
Снисходительность		
Терпение		
Чувство юмора		

Чуткость		
Доверие		
Умение владеть собой		
Доброжелательность		
Умение не осуждать других		

Обучающиеся в колонке А должны поставить знак «+» напротив тех черт характера, которые по их мнению у них наиболее выражены. И знак «-» напротив трех черт, которые наименее выражены.

Затем в колонке «В» поставить знак «+» напротив трех черт, которые, на их взгляд, наиболее характерны для толерантной личности.

Педагогу следует подчеркнуть, что бланки останутся у них и о результатах никто не узнает, поэтому отвечать следует честно.

Затем педагог вместе с обучающимися заполняет бланк вопросника, который был заранее подготовлен на доске. Педагог просит поднять руки тех, кто отметил в колонке «В» первое качество толерантной личности. Число ответивших подсчитывается и заносится в колонку бланка. Таким же образом подсчитывается число ответов по каждому качеству. Те три качества, которые набрали наибольшее количество баллов, и являются ядром толерантной личности. (с точки зрения данной группы)

Толерантность проявляется и дома и в школе. Все знают, что нужно жить дружно, но иногда трудно сдержаться, когда мы видим недостатки других! Но нужно стараться быть толерантным.

-Вы поняли, что такое толерантность?

Давайте, как и пазлы соберём все слова, которые составляют понятие толерантность. Все вместе создадим свою эмблему толерантности -

«Цветок толерантности». Обучающимся раздаются разноцветные лепестки цветочка, где они напишут слова, означающие толерантность и каждый свой лепесток приклеить.

очереди
например
печь

Игра «Это здорово!»

Сейчас мы с вами все вместе сделаем большой круг и по каждый из вас скажет о любом своем умении или таланте, «Я умею танцевать», «Я умею играть на флейте», «Я умею торты», «Я умею прыгать через лужи», «Я умею рассказывать страшилки». В ответ все должны хором поддержать и отвечать «Это здорово!» и одновременно поднимать вверх большой палец.

Итак, толерантная личность обладает следующими качествами...

Дети называют: Доброта, терпимость, уважение, сострадание, прощение, милосердие, миролюбие, сердечность, желание что-либо делать вместе, великодушие, сотрудничество, уважение прав других, равенство, принятие другого таким, какой он есть.

Проявлять толерантность — это значит уважительно относиться к своим родителям, учителям, одноклассникам, друзьям, бережно относиться ко всему живому на нашей планете, вместе бороться с насилием, понимать друг друга,

В нашей школе тоже есть 7 класса Мутунов Фархат (видео (Слайд 7) Перед вами изображен

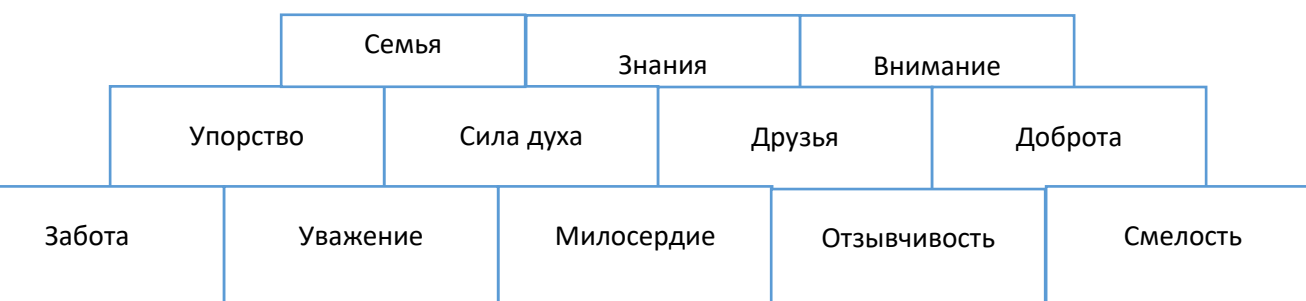

стремиться к мирному будущему.

пример стойкости духа и успешности -иученик «Сила духа»)

человек. Представьте, что это вы...и сейчас

каждый по - очереди скажет, какие кирпичики нужно заложить в ваш фундамент, чтобы быть «настоящим» человеком (Ответы детей).

Ребята, а мы можем укрепить свой фундамент, поддерживая и помогая другим людям... а какие качества нам в этом помогут? (дополнить кирпичики фундамента необходимыми качествами личности, с помощью ответов детей).

Сегодня мы с вами поговорили о доброте, о хорошем отношении друг к другу. Помните ребята, надо быть отзывчивым и внимательным к людям, помогай другим сам, а не жди, когда тебя попросят об этом! Делай добро от чистого сердца.

Наш урок подходит к завершению, давайте посмотрим Видеосюжет «Мы вместе».

В конце мероприятия с учащимися обмен мнениями и ответы на вопросы рефлексии: Что сегодня понравилось? Что было трудно? Что хочется пожелать организаторам?

Сейчас все вместе встаем в круг и по цепочке каждый скажет одно хорошее слово соседу. Не забываем сказать спасибо.

Будьте толерантны! Спасибо всем! До новых встреч.

Тема: Мы вместе

*Вместе живут на огромной планете
Разные взрослые, разные дети.
Внешностью разные и цветом кожи,
Но, безусловно, мы в чём-то похожи!
Всем нам счастливыми хочется быть,
Новые звёзды на небе открыть,
Крепко дружить, не бояться «другого».
Друг мой в коляске, а что здесь такого?*

Я.Дубенская

Цель: формирование толерантного отношения к детям с особыми ограниченными возможностями.

Задачи:

- Воспитать внимательность к окружающим людям;
- Содействовать формированию доброты;
- Воспитать чувства милосердия.

Ход занятия:

1. Организационный момент.

2. Здравствуйте, ребята! Сегодня наш урок я начну с современной притчи «Осколки доброты».

Семья проводила выходной день на пляже. Дети купались в море и строили замки из песка. Вдруг вдалеке показалась маленькая старушка. Её седые волосы развевались по ветру, одежда была грязной и оборванной. Она что-то бормотала про себя, подбирая с песка какие-то предметы и складывая их в сумку. Родители подозревали детей и велели им держаться от старушки подальше. Когда она проходила мимо, нагибаясь то и дело, чтобы что-то поднять, она улыбнулась семье, но никто на её приветствие не ответил.

Много недель спустя они узнали, что маленькая старушка всю свою жизнь посвятила тому, чтобы подбирать с пляжей осколки стекла, которыми дети могли порезать себе ноги.

*Как вы думаете, чему нас учит
(ответы детей)*

Правильно, мы должны принимать людей такие какие они есть, проявлять добро и уважение к окружающим.

И чтобы определить тему нашего урока я предлагаю Вам посмотреть фрагмент документального фильма Марисоль Галыш "Сломанная кукла" (главная героиня фильма – 11-летняя ангарчанка Вера Кращук. После рождения ей поставили диагноз – ДЦП. Документальная лента рассказывает о судьбе Веры, которая, несмотря на свой диагноз, мечтала танцевать и свой первый танец исполнила на инвалидной коляске).

Ссылка на фрагмент <https://cloud.mail.ru/public/sc4J/xKjEfBRUh/>

Дети называют тему урока.

которыми

притча?

такими,

3. Ребята, как вы понимаете слово «толерантный»?

Толерантность — терпимость к иному мировоззрению, образу жизни, поведению и обычаям. Толерантность не равносильна безразличию. Она не означает также принятия иного мировоззрения или образа жизни, она заключается в предоставлении другим права жить в соответствии с собственным мировоззрением.

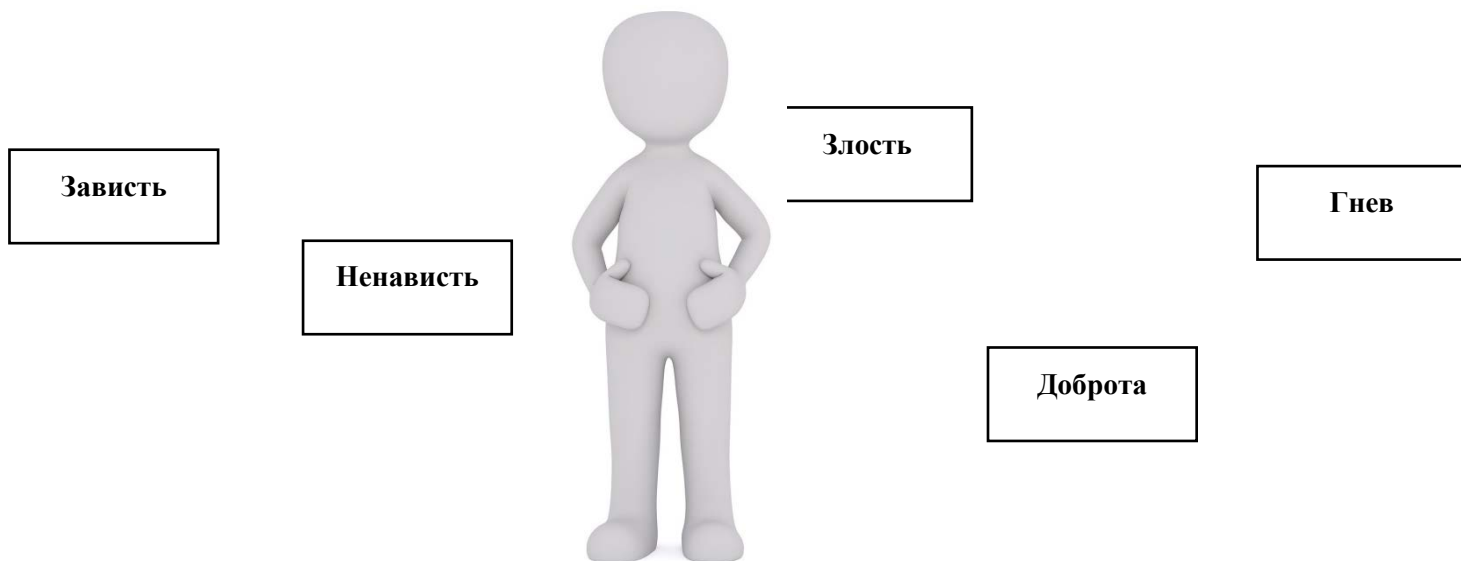
На всех языках это слово обозначает практически одно и то же:

- в английском – готовность быть терпимым;
- во французском – отношение, когда человек думает и действует иначе, чем ты сам;
- в китайском – быть по отношению к другим великолепным;
- в арабском – милосердие, терпение, сострадание;
- в русском – умение принять другого таким, какой он есть.

Ребята, я Вам предлагаю составить совместно кластер к слову «Толерантность»

- А что значит принимать человека таким, какой он есть? (быть с ним наравне). Приведите примеры. А сейчас внимательно посмотрите на слайд...перед Вами человек и разные качества. Давайте подумаем, какими он качествами должен обладать, чтобы его назвали толерантным.

**Враждебно
сть**

**Сдержаннос
ть**

Сила воли

**Сострадани
е**

Уважение

Терпимость

Совесть

Сегодня мы с вами поговорили о доброте, о хорошем отношении друг к другу. Помните ребята, надо быть отзывчивым и внимательным к людям, помогай другим сам, а не жди, когда тебя попросят об этом! Делай добро от чистого сердца. Давайте не забывать, что такое толерантность и тогда мир станет лучше и чище.

И в завершении нашего урока я предлагаю Вам посмотреть видеосюжет с красивым танцем.

Ссылка на видеосюжет <https://www.youtube.com/watch?v=kb8zYf0mtNM>

Спасибо за внимание!

10-11 сынып оқушыларына арналған Мейірімділік сабақтары

Тақырыбы: Мейірімділіктің күші

Мақсаты: мүмкіндігі шектеулі адамдарға толерантты көзқарас қалыптастыру.

Міндеттері:

- оқушылардың пікірталас жүргізу қабілетін дамыту;
- шығармашылық жақсылық мәселесін көтеру;
- игі істер жасау қажеттілігі туралы ойға жетелеңіз, бір-біріңізге толерантты болыңыз.

Сабақ барысы:

Сынып сағатының басында балалар сапалар тізімі бар карточкалар алады: үнемділік, тектілік, гуманизм, ақыл, мейірімділік, риясыздық, жауапкершілік, әділеттілік, төзімділік, жомарттық, менмендік, принциптілік; балаларға аталған қасиеттердің маңыздылығы бойынша сандарды қою ұсынылады.

"Мейірімділік" сөзінің алдындағы Сан шеңбермен қоршалады (сынып жетекшісінің нәтижелерді тез зерттеуі үшін). Қалғанының бәрі сынып оқушылары үшін моральдық қасиеттердің маңыздылығын кейінгі талдау үшін қолданылады.

Өлеңдер естіледі (осы уақытта сынып жетекшісі психологпен бірге нәтижелерді зерттейді).

Өлеңді алдын-ала тапсырманы алған студент айтады.

*Көктемде аңшы Торғайды атып түсірді,
Балапандар қала берді шырылдап,
Енді тағы үш жетімек қырылмақ,
Кім көріпті жауыздықты бұ сынды?
Шақалақтар шынында да қысылды:
Жейтін жемге болды зар,
Суық та қай оңдырар.
Бейшаралар текке іздеді анасын.
«Қалай тағат табасың,
Сорлыларды көргенде.
Жүрек мұнша сыздар ма?» –
Деді Түлкі құстарға,
Ұяға сәл жақындап кеп ол демде, –
Балапанды тастамаңдар, туғандар,
Аз да болса дән әкеліп беріңдер,
Шөп те болса, ұясына теріңдер,
Сонда осы сақталар жас өрімдер,
Қайырым қыл, тұрмаңдар!
Көкек, сен ғой бос түлейсің сылынып,
Мамығыңнан ептеп берсең не етеді?
Мүмкін, ұя тез жылынып кетеді,
Қауырсының жатыр текке жұлынып.
Бозторғайым, сайрағанша аспанда,
Шабындыққа барып кел,*

*Шыбын-шіркей қақсаң да,
Жетімдерге алып кел.
Сен де көмек көрсеткейсің, Кептерім,
Балапаның өсіп қалған, көп-көрім.
Енді оларды таста-дағы есі бар,
Жетімдерге көшіп ал.
Көгершіндеріңді әзірге
Тапсыр Тәңірге.
Қарлығашым, сен де қарап қалмағын,
Жем іздеуге самғағын.
Ал, Бұлбұлым сүйкімді,
Ойна-дағы күй түрлі,
Шақыр тәтті ұйқыңды.
Осылайша көмектессең әрбірің,
Жетімектер ұмытар тез зар-мұңын.
Орманда да мейірімділер барлығын
Анықтайтын нақты дәлел дәл мұным», –
Деп тұрғанда үш балапан аш қарын
Салбырытып бастарын,
Құлап түсті тасқа бір.
Түлкі оларды жеп алды,
Өсиетін доғарды.
* * **

*Таңданбаңдар, достарым,
Қайырымды жан сөз емес, іс тындырар ең алды.
Мейірімділер сабырлы ғой әдетте,
Артық сөзді етпейді олар қажет те.
Кім көп айтса қайырымдылық жайында,
Артында оның сұмдық барын пайымда.
Даурыққандар ілкіде
Ұқсайды қу Түлкіге.*

Сынып жетекшісі: мейірімділік сияқты сапа сіздің тізіміңізде соңғы орыннан алыс екенін түсінгеніме қуаныштымын. Өмірінің басынан бастап адам жақсы да, жаман да біледі. Тіпті балалар мұндай сұрақ қояды: "жақсы деген не және жаман деген не?" Жақсы мен жаман - бұл ең алдымен жақсылық пен жамандық. Егер біз олар туралы моральдық қасиеттер ретінде айтатын болсақ, онда олар әдетте адамдар арасындағы қатынастар аясында қарастырылады. Кейбір адамдардың белгілі бір әрекеттері басқа адамдар үшін белгілі бір мәнге ие: оң немесе теріс. Айта кету керек, адам ақылды тіршілік иесі, сондықтан жақсылық пен жамандық жасай отырып, ол саналы түрде әрекет етеді.

Адам өміріндегі жақсылықтың мақсаты неде? Ол не үшін? Неліктен адамдар бір-біріне жақсылық жасайды? Бұл не-жақсылық?

Оқушылар:

- Жақсылық-бұл адами қарым-қатынастың ерекше, басқалардан өзгеше түрі.

- Жақсы қарым-қатынас болған кезде адамдарда рухани бірлік пайда болады, моральдық байланыс орнатылады, жағымды ойлар, адам жанының жақсы импульстары және нақты игі істер біріктіріледі.

Сынып жетекшісі: Сіз дұрыс айтасыз, балалар, жақсылық абстрактілі түрде емес, сөзбен емес, өз көрінісінде, нақты істер мен жағдайларда маңызды. Бұл жағдайда қандай көмек көрсетіледі?

Оқушылар:

- Егер біз ізгілік туралы сөздің моральдық мағынасында айтатын болсақ, онда көмек жанқиярлықпен көрсетілуі керек. Әдетте мұндай көмек үшін адам ешқандай сыйақы күтпейді.

- Бұл жағдайда адамдар басқа адамдардың оларға қатысты әрекет етуін қалайтындай әрекет етуі керек.

Сынып жетекшісі: Біз өзіміздік мәселесін түсіндік. Көмек деген сөзді не түсінеміз?

Оқушылар:

- Бұл басқа адамдарға қандай да бір қызмет түріне көмектесу.

- Кейде біз адамдарға олардың көзқарастарында, сөйлеген сөздерінде, іс-әрекеттерінде, өмірдің қиын жағдайларында қолдау көрсетеміз.

- Біз адамдарды біреудің шабуылынан, жала жабудан қорғаймыз; дағдарыстық қаржылық жағдайда оларға көмектесеміз, түрлі істерде өз көмегімізді ұсынамыз.

- Адам басқа адамды құтқарады. Мен қазір адам өмірін құтқарған кезде осындай көмек туралы айтып отырмын. Мұндай көмек қайғылы нәтиженің алдын алуға көмектеседі.

Сынып жетекшісі: мен сізге дәл осылай жасаған адамды таныстырғым келеді. Ол басқа өмірді құтқарды.

(Қонақ өз әңгімесін жүргізеді.)

Студент қонаққа олар туындаған кезде сұрақтар қояды.

Сынып жетекшісі: Иә, балалар, мейірімділік-мықты тұлғаның белгісі. Кейбір адамдар өздерінің жақсы екенін айтады (біздің кейіпкеріміз сияқты), ал басқалары үшін олар "жақсы"эпитетін таңдайды. Олар кімдер, бұл "мейірімді"? Оларды қалай тануға болады?

Оқушылар:

- Мейірімді адамдар әдетте сөзбен ғана мейірімді. Олар көп айтады және уәде етеді, олар сізге күледі, олармен әңгімелесу жағымды. Бірақ нақты іс-әрекеттерге, тікелей көмекке келгенде бәрі қайда кетеді? Мұндай адамдар өздерінің әрекетсіздігі үшін жүздеген сенімді ақтауды табады. Мен бұған да көз жеткізуім керек еді.

Жақсы добренький көрінді,

Таңылған, жымиған,

Ант балмен суарылды.

Бірақ мұның бәрі қайда кетті,

Сөздер қашан келді?

- Жақсы адам бос сөз емес. Ол қоңырау шалу үшін емес, басқа адамның игілігі үшін жақсылық жасайды. Және де, өйткені ол салауатты моральдық бастама. Сондықтан, басқаларға жақсылық жасай отырып, ол өзін бақытты сезінеді. Олар "зұлымдық қызғаныштан, ал жақсылық қуаныштан жылайды"деп бекер айтпайды. Жақсы-бұл тыныш және лаконикалық. Халық даналығы былай дейді:"Жақсы емес, тыныш жүреді".

Сынып жетекшісі: Жақсылық пен жамандық туралы тағы қандай мақал-мәтелдер білесіз?

Оқушылар:

- Вася мейірімді, иә, жоқ барлық.

- Жақсылық тілейсің-Жақсылық жаса.
- Жақсылық жаман өзгермейді.
- Игі іс марапатсыз қалмайды.
- Мейірімді смолчится, худое молвится.
- Құрғақшылықта жаңбыр жауады деген адамға жақсы сөз.
- Жақсы және крекер пайдалы, ал жамандық пен ет болашақ үшін емес.
- Жақсы адам және жүрекке біреудің ауруы.
- Жақсы жаңалықтар құрмет қосады.
- Жақсы сезімдер-махаббаттың көршілері.
- Сұлулық іздемеңіз, мейірімділік іздеңіз.
- Сіздің кемеңізден ешкімге жақсылық жоқ.
- Жақсы қоштасу, ал жамандық сөгіс.

Сынып жетекшісі: зұлымдық жақсылыққа қарсы деген ұғым бар, олардың арасында үнемі күрес жүреді. Неліктен бұл орын алады? Сіз қалай ойлайсыз?

Оқушылар:

- Жақсылық жасау-бұл сіздің ақыл-ойыңыздың, жаныңыздың, сондай-ақ физикалық, қаржылық және т.б. күш-жігеріңізді салу. Өйткені, бұл процесстегі ең бастысы-шығармашылық жақсылық-бұл сіздің ішкі әлеміңіз.

- Мен осы тақырыпқа қызығушылық танытып, кейде жақсылық пен жамандықтың моральдық шындықтың екі полюсі ретінде болуы туралы пікірталас туындайтынын оқыдым. Бұл тіпті жақсылықтың бар екенін әлемде зұлымдық болғандықтан ғана дәлелдейді.

Сынып жетекшісі: адамдарда жақсылық әрқашан жеңеді деген сенім бар. Ф. м. Достоевский әрдайым өз шығармаларында өткір моральдық мәселелерді (әсіресе жақсылық пен жамандық мәселелерін) көтеріп, былай деп жазды: "адамдар жер бетінде өмір сүру қабілетін жоғалтпай әдемі және бақытты бола алады. Келмеді ме сену үшін, жамандық болды қалыпты жай-күйін, адамдар".

Психолог: біз бәріміз, әрине, әр түрлі: жанашыр және аяусыз, соңғысын қолайсыз адамдарға беруге дайын және қыста қар сұрамайтындар. Сіз өзіңізді қандай санатқа жатқызасыз?

(Психолог өзін тестпен тексеруді ұсынады " сіз басқаларға мейірімдісіз бе?»)»

Экспресс-тест " Сіз мейірімдісіз бе?»

1. Сізде ақша болды. Сіз достарыңызға сыйлықтар үшін бар нәрсені жұмсай аласыз ба?
2. Жолдас сізге аз қызығушылық танытатын қиыншылықтары туралы айтады. Сіз оған мұны түсінесіз бе?
3. Егер сіздің серіктесіңіз шахматты немесе басқа ойынды жақсы ойнамаса, сіз оны кейде жағымды етуге тырысасыз ба?
4. Сіз адамдарға жай ғана көңіл көтеру үшін жағымды сөздер айтасыз ба?
5. Сіз жаман әзілдерді ұнатасыз ба?
6. Сіз злопамятны?
7. Сізді мүлдем қызықтырмайтын нәрсені шыдамдылықпен тыңдай аласыз ба?
8. Сіз өз қабілеттеріңізді іс жүзінде қолдана аласыз ба?
9. Егер сіз ұтыла бастасаңыз, ойынды тастайсыз ба?
10. Егер сіз өзіңіздің дұрыс екендігіңізге сенімді болсаңыз, қарсыластың дәлелдерін тыңдаудан бас тартасыз ба?
11. Сіз сұраныстарды ықыласпен орындайсыз ба?

12. Сіз басқаларды қуанту үшін біреуді ренжітесіз бе?

Ал енді сіз 1, 3, 4, 7, 11 сұрақтарға "иә" деп жауап беру үшін және сұрақтарға "жоқ" деп жауап беру үшін бір ұпай жинай аласыз 2, 5, 6, 8, 9, Ю, 12.

Сіз 8 ұпайдан көп жинадыңыз.

Сіз любезны, нравитесь қоршаған тіге алсаңыз адамдармен сөйлесу. Сіздің достарыңыз көп шығар. Бір ескерту: ешқашан бәрімен жақсы қарым — қатынаста болуға тырыспаңыз-сіз бәріне ұнай алмайсыз, және бұл сізге пайдалы болмайды.

Сіз 4-тен 8 ұпайға дейін жинадыңыз.

Ал, сіздің мейірімділігіңіз-іс мәселесі. Сіз бәрімен жақсы емессіз. Кейбіреулер үшін сіз бәріне бара аласыз, бірақ сізбен сөйлесу сізге ұнамайтындар үшін жағымсыз. Бұл онша жаман. Бірақ, мүмкін, адамдар ренжімеуі үшін бәрімен бірдей болуға тырысу керек.

Сіз 4 ұпайдан аз жинадыңыз.

Сізбен қарым-қатынас, мойындау керек, кейде бұл сізге жақын адамдар үшін де ұн. Мейірімді болыңыз және достарыңыз көп болады. Өйткені достық жақсы қарым-қатынасты қажет етеді.

Психолог: енді сіз өзіңіз туралы адам ретінде өз ойларыңыз бен идеяларыңызды сауалнама нәтижелерімен салыстыра аласыз. Сіз ойлағандай мейірімдісіз бе? Немесе сіз "адам" жоғары атағына сәйкес болу үшін жақсы шығармашылықпен айналысуыңыз керек.

Сынып жетекшісі: Біз бүгін "жақсы шығармашылық" термині туралы ойладық. Бұл біздің күнделікті өмірімізге қатысты нені білдіреді?

Оқушылар:

– Менің ойымша, бұл жақсы адамдарға қатысты, олар сияқты адамдарды қабылдайды.

- Әр адам белгілі бір артықшылықтарға қол жеткізуге тырысады. Әрине, ол мұны өз мүдделеріңіз жасайды. Бірақ егер ол басқаларға жамандық жасамай, көп нәрсеге қол жеткізсе, онда ол таза ар-ожданмен өмір сүре алады деп санаймын.

- Тек мейірімділікпен жақсылық жасайтын адамдар санаты бар. Бұл ішкі қажеттілік. Өйткені, адам жасаған барлық нәрселері үшін сыйақы да, алғыс та күтпейді. Міне, бұл табиғи моральдың көрінісі (балалар жақындарының, достарының, таныстарының өмірінен мысалдар келтіреді).

Сынып жетекшісі. Балалар, күн сайын бізде "әлем мейірімді адамдарсыз емес" деген халық даналығын растауға мүмкіндік бар!

Тақырыбы: Толеранттылық планетасы

Халықтан мейірім кетті,
Момынға телі-тентек тақымы өтті,
Талтүсте талапайда ақым кетті,
Бұл не деген заман болды, достар?!
Қожа Ахмет Йассауи

Мақсаты: мүмкіндігі шектеулі адамдарға толерантты көзқарас қалыптастыру.

Міндеттері:

- оқушылардың пікірталас жүргізу қабілетін дамыту;
- "жақсылық жасау" ұғымын қалыптастыру;
- жақсылық жасауға ынтаны қалыптастыру.

Сабак барысы:

1. Ұйымдастыру сәті.

2. Сабактың басында оқушылар келесі қасиеттердің тізімі бар карточкалар алады: үнемділік, тектілік, гуманизм, ақыл, мейірімділік, риясыздық, жауапкершілік, әділеттілік, төзімділік, жомарттық, менмендік, қағидат; балаларға сандарды аталған қасиеттердің маңыздылығы бойынша қою ұсынылады.

"Мейірімділік" сөзінің алдындағы Сан шеңбермен қоршалады (сынып жетекшісінің нәтижелерді тез зерттеуі үшін). Қалғанының бәрі сынып оқушылары үшін моральдық қасиеттердің маңыздылығын кейінгі талдау үшін қолданылады.

3. Мұғалім: мейірімділік сияқты сапа сіздің тізіміңізде соңғы орыннан алыс екенін білгеніме қуаныштымын. Өмірінің басынан бастап адам жақсы да, жаман да біледі. Тіпті балалар мұндай сұрақ қояды: "жақсы деген не және жаман деген не?" Жақсы мен жаман - бұл ең алдымен жақсылық пен жамандық. Егер біз олар туралы моральдық қасиеттер ретінде айтатын болсақ, онда олар әдетте адамдар арасындағы қатынастар аясында қарастырылады. Кейбір адамдардың белгілі бір әрекеттері басқа адамдар үшін белгілі бір мәнге ие: оң немесе теріс. Айта кету керек, адам ақылды тіршілік иесі, сондықтан жақсылық пен жамандық жасай отырып, ол саналы түрде әрекет етеді.

Адам өміріндегі жақсылықтың мақсаты неде? Ол не үшін? Неліктен адамдар бір-біріне жақсылық жасайды? Бұл не-жақсылық?

Оқушылардың жауаптары:

- Жақсылық-бұл адами қарым-қатынастың ерекше, басқалардан өзгеше түрі.

- Жақсы қарым-қатынас болған кезде адамдарда рухани бірлік пайда болады, моральдық байланыс орнатылады, жағымды ойлар, адам жанының жақсы импульстары және нақты игі істер біріктіріледі.

: Сіз дұрыс айтасыз, балалар, жақсылық абстракттілі түрде емес, сөзбен емес, 4. Мұғалім: өз көрінісінде, нақты істер мен жағдайларда. Бұл жағдайда қандай көмек көрсетіледі?

Оқушылар:

- Егер біз ізгілік туралы сөздің моральдық мағынасында айтатын болсақ, онда көмек жанқиярлықпен көрсетілуі керек. Әдетте мұндай көмек үшін адам ешқандай сыйақы күтпейді.

- Бұл жағдайда адамдар басқа адамдардың оларға қатысты әрекет етуін қалайтындай әрекет етуі керек.

Сынып жетекшісі: Біз өзіміздік мәселесін түсіндік. Көмек деген сөзді не түсінеміз?

Оқушылар:

- Бұл басқа адамдарға қандай да бір қызмет түріне көмектесу.

- Кейде біз адамдарға олардың көзқарастарында, сөйлеген сөздерінде, іс-әрекеттерінде, өмірдің қиын жағдайларында қолдау көрсетеміз.

- Біз адамдарды біреудің шабуылынан, жала жабудан қорғаймыз; дағдарыстық қаржылық жағдайда оларға көмектесеміз, түрлі істерде өз көмегімізді ұсынамыз.

- Адам басқа адамды құтқарады. Мен қазір адам өмірін құтқарған кезде осындай көмек туралы айтып отырмын. Мұндай көмек қайғылы нәтиженің алдын алуға көмектеседі.

5. Мұғалім: мен сізге әдемі бимен бейнесюжет көрсетуді ұсынғым келеді.

Бейнесюжетке сілтеме <https://www.youtube.com/watch?v=kb8zYf0mtNM>

Сынып жетекшісі: Иә, балалар, мейірімділік-мықты тұлғаның белгісі. Кейбір адамдар өздерінің жақсы екенін айтады (біздің кейіпкеріміз сияқты), ал басқалары үшін олар "жақсы"эпитетін таңдайды. Олар кімдер, бұл "мейірімді"? Оларды қалай тануға болады?

Оқушылар:

- "Мейірімді" әдетте сөзбен ғана мейірімді. Олар көп айтады және уәде етеді, олар сізге күледі, олармен әңгімелесу жағымды. Бірақ нақты іс-әрекеттерге, тікелей көмекке келгенде бәрі қайда кетеді? Мұндай адамдар өздерінің әрекетсіздігі үшін жүздеген сенімді ақтауды табады. Мен бұған да көз жеткізуім керек еді.

Жақсы добренький көрінді,

Таңылған, жымыған,

Ант балмен суарылды.

Бірақ мұның бәрі қайда кетті,

Сөздер қашан келді?

- Жақсы адам бос сөз емес. Ол қоңырау шалу үшін емес, басқа адамның игілігі үшін жақсылық жасайды. Және де, өйткені ол салауатты моральдық бастама. Сондықтан, басқаларға жақсылық жасай отырып, ол өзін бақытты сезінеді. Олар "зұлымдық қызғаныштан, ал жақсылық қуаныштан жылайды"деп бекер айтпайды. Жақсы-бұл тыныш және лаконикалық. Халық даналығы былай дейді:"Жақсы емес, тыныш жүреді".

6. Мұғалім: жақсылық пен жамандық туралы тағы қандай мақал-мәтелдер білесіз?

Оқушылар:

- Всяк мейірімді, иә, жоқ барлық.

- Жақсылық тілейсің-Жақсылық жаса.

- Жақсылық жаман өзгермейді.

- Игі іс марапатсыз қалмайды.

- Мейірімді смолчится, худое молвится.

- Құрғақшылықта жаңбыр жауады деген адамға жақсы сөз.

- Жақсы және кречер пайдалы, ал жамандық пен ет болашақ үшін емес.

- Жақсы адам және жүрекке біреудің ауруы.

- Жақсы жаңалықтар құрмет қосады.

- Жақсы сезімдер-махаббаттың көршілері.

- Сұлулық іздемеңіз, мейірімділік іздеңіз.

- Сіздің кемеңізден ешкімге жақсылық жоқ.

- Жақсы қоштасу, ал жамандық сөгіс.

Мұғалім: зұлымдық жақсылыққа қарсы деген ұғым бар, олардың арасында үнемі күрес жүреді. Неліктен бұл орын алады? Сіз қалай ойлайсыз?

Оқушылар:

- Жақсылық жасау-бұл сіздің ақыл-ойыңыздың, жаныңыздың, сондай-ақ физикалық, қаржылық және т.б. күш-жігеріңізді салу. Өйткені, бұл процесстегі ең бастысы-шығармашылық жақсылық-бұл сіздің ішкі әлеміңіз.

- Мен осы тақырыпқа қызығушылық танытып, кейде жақсылық пен жамандықтың моральдық шындықтың екі полюсі ретінде болуы туралы пікірталас туындайтынын оқыдым. Бұл тіпті жақсылықтың бар екенін әлемде зұлымдық болғандықтан ғана дәлелдейді.

Мұғалім: адамдарда жақсылық әрқашан жеңеді деген сенім бар. Ф. м. Достоевский әрдайым өз шығармаларында өткір моральдық мәселелерді (әсіресе жақсылық пен жамандық мәселелерін) көтеріп, былай деп жазды: "адамдар жер бетінде өмір сүру қабілетін жоғалтпай әдемі және бақытты бола алады. Келмеді ме сену үшін, жамандық болды қалыпты жай-күйін, адамдар".

Мұғалім: біз бәріміз, әрине, әр түрлі: жанашыр және аяусыз, соңғысын қолайсыз адамдарға беруге дайын және қыста қар сұрамайтындар. Сіз өзіңізді қандай санатқа жатқызасыз?

7. Мұғалім: біз бүгін "жақсы"термині туралы ойладық. Бұл біздің күнделікті өмірімізге қатысты нені білдіреді?

Оқушылар:

– Менің ойымша, бұл жақсы адамдарға қатысты, олар сияқты адамдарды қабылдайды.

- Әр адам белгілі бір артықшылықтарға қол жеткізуге тырысады. Әрине, ол мұны өз мүдделерінсіз жасайды. Бірақ егер ол басқаларға жамандық жасамай, көп нәрсеге қол жеткізсе, онда ол таза ар-ожданмен өмір сүре алады деп санаймын.

- Тек мейірімділікпен жақсылық жасайтын адамдар санаты бар. Бұл ішкі қажеттілік. Өйткені, адам жасаған барлық нәрселері үшін сыйақы да, алғыс та күтпейді. Міне, бұл табиғи моральдың көрінісі (балалар жақындарының, достарының, таныстарының өмірінен мысалдар келтіреді).

Мұғалім: балалар, күн сайын бізде "әлем мейірімді адамдарсыз емес" деген халық даналығын растауға мүмкіндік бар!

8. Мұғалім өзін тестпен тексеруді ұсынады " сіз басқаларға мейірімдісіз бе? »

Экспресс-тест " Сіз мейірімдісіз бе? »

Сізде ақша болды. Сіз достарыңызға сыйлықтар үшін бар нәрсені жұмсай аласыз ба?

1. Жолдас сізге аз қызығушылық танытатын қиыншылықтары туралы айтады. Сіз оған мұны түсінесіз бе?

2. Егер сіздің серіктесіңіз шахматты немесе басқа ойынды жақсы ойнамаса, сіз оны кейде жағымды етуге тырысасыз ба?

3. Сіз адамдарға жай ғана көңіл көтеру үшін жағымды сөздер айтасыз ба?

4. Сіз жаман әзілдерді ұнатасыз ба?

5. Сіз злопамятны?

6. Сізді мүлдем қызықтырмайтын нәрсені шыдамдылықпен тыңдай аласыз ба?

7. Сіз өз қабілеттеріңізді іс жүзінде қолдана аласыз ба?

8. Егер сіз ұтыла бастасаңыз, ойынды тастайсыз ба?

9. Егер сіз өзіңіздің дұрыс екендігіңізге сенімді болсаңыз, қарсыластың дәлелдерін тыңдаудан бас тартасыз ба?

10. Сіз сұраныстарды ықыласпен орындайсыз ба?

11. Сіз басқаларды қуанту үшін біреуді ренжітесіз бе?

Ал енді сіз 1, 3, 4, 7, 11-сұрақтарға "иә" деп жауап бергені үшін және сұрақтарға "жоқ" деп жауап бергені үшін өзіңізге бір балл есептей аласыз 2, 5, 6, 8, 9, 10, 12.

Сіз 8 ұпайдан көп жинадыңыз.

Сіз любезны, нравитесь қоршаған тіге алсаңыз адамдармен сөйлесу. Сіздің достарыңыз көп шығар. Бір ескерту: ешқашан бәрімен жақсы қарым — қатынаста болуға тырыспаңыз-сіз бәріне ұнай алмайсыз, және бұл сізге пайдалы болмайды.

Сіз 4-тен 8 ұпайға дейін жинадыңыз.

Ал, сіздің мейірімділігіңіз-іс мәселесі. Сіз бәрімен жақсы емессіз. Кейбіреулер үшін сіз бәріне бара аласыз, бірақ сізбен сөйлесу сізге ұнамайтындар үшін жағымсыз. Бұл онша жаман. Бірақ, мүмкін, адамдар ренжімеуі үшін бәрімен бірдей болуға тырысу керек.

Сіз 4 ұпайдан аз жинадыңыз.

Сізбен қарым-қатынас, мойындау керек, кейде бұл сізге жақын адамдар үшін де ұн. Мейірімді болыңыз және достарыңыз көп болады. Өйткені достық жақсы қарым-қатынасты қажет етеді.

Уроки для учащихся 10-11 классов

Тема: Доброта спасет мир

Цель: формирование толерантного отношения к детям и взрослым, имеющих ограниченные возможности здоровья.

Задачи:

- Воспитать внимательность к окружающим людям;
- Содействовать формированию доброты;
- Воспитать чувства милосердия.

Ход занятия:

1. Организационный момент

Добрый день, дорогие ребята! Сядьте поудобнее, расслабьтесь и закройте глаза. Улыбнитесь! Представьте яркое солнышко. Оно посылает вам свои лучи! Вот лучик попал к вам в ладошки, проник внутрь вашего тела и вам стало тепло-тепло! (В это время играет песня «Улыбка» муз. В. Шаинского, сл. М. Плещинского) - Откройте глаза. Я смотрела на ваши улыбающиеся лица и заметила, что в классе стало как-то светлее и теплее! Наверно, потому что здесь собрались добрые люди. Ведь доброта – это солнце, которое согревает душу человека.

«Спешите делать добрые дела

Добро посеянное Вами
Плодами на Земле взойдёт

И мир наш лучше и добрее станет».

Учитель : У человека есть два вида жизни. Первая - реальная, повседневная жизнь. Это его учёба, работа, выполнение обязанностей, взаимопонимание с другими людьми. Вторая - скрытая, духовная жизнь. Это его мысли, чувства, идеалы, внутренний мир.

У французского писателя Виктора Гюго есть такие красивые слова:

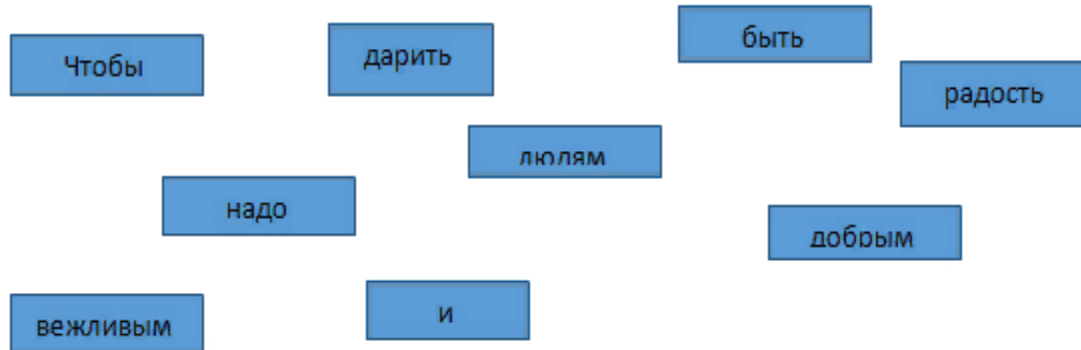
" Во внутреннем мире человека доброта - это солнце".

В каждом из нас живёт маленькое солнышко. Именно оно раскрашивает окружающий мир яркими красками. Всё многоцветье мира нам помогает увидеть волшебная сила доброты.

А что такое доброта? Какой человек может называться добрым? Об этом и будет наш сегодняшний разговор.

Учитель: У меня к вам просьба: закройте, пожалуйста, глаза на минуту, улыбнитесь (обязательно от души), откройте глаза, посмотрите: у нас в классе стало светлее. Это от ваших улыбок засияло солнце, оно согрело нас своим теплом. Когда вы улыбаетесь, у вас счастливые и добрые лица. А значит, здесь собрались добрые люди.

- Как вы думаете, о чём пойдёт речь на уроке? (о доброте) - Давайте все вместе прочитаем слова русского писателя, натуралиста Михаила Пришвина: «Всё хорошее в природе от солнца, а всё лучшее в жизни – от человека» - Как вы их понимаете? - Каким должен быть человек? - Соберите и прочитайте пословицу, которая будет темой нашего урока:

«Чтобы радость людям дарить, надо добрым и вежливым быть»

Быть нужным людям – вот для чего человек должен развить себя, свой ум, углубить свои чувства. Чтобы стать человеком, надо любить людей и надо, чтобы люди тебя любили. Вероятно, это первое и главное требование к Человеку.

Стихотворения, подготовленные

1. Не прячьте доброты своей,
Откройте сердце всем наружу.
Тем, что имеете, щедрей
Делитесь, распахните душу.
2. Дарите только теплоту:
Ребёнку, женщине и другу,
И отодвиньте пустоту.
Жизнь всё вернёт сполна по кругу.
3. К вам возвратятся свет, любовь,
Мечта и счастье к вам вернётся.
И нежной лаской вновь и вновь
В вас чья-то радость отзовется.
4. Грустить не нужно, верен будь мечте
Печаль твоя, как снег весной растает.
Давай поговорим о доброте,
Которой нам так часто не хватает.
5. Она несёт нам радость и тепло,
Она нам дарит свет, приводит к вере,
Она безжалостно уничтожает зло
Но видно и сама несёт потери.
6. И нам никто не может объяснить
С кого спросить, кого призвать к ответу,
Что с каждым днем нам все труднее жить

заранее:

И зло все чаще празднует победу.

7. Обилья серых красок, суета,
Жизнь бледной тенью мчит по кочкам гулким
Наверно в наших душах доброта
Под дальнем затаилась закоулком

8. И день за днем мы видим это сами
В плену забот, тревог или сомнений,
Зло измеряется страданием, слезами,
Добро, как вечность, не имеет измерений.

9. Но где же нам найти истоки зла,
Как разорвать порочный этот круг,
Чтоб жизнь цветком весеннем расцвела,
И люди все добрее стали вдруг.

10. Ведь доброта не сложная наука,
И в ней не трудно отыскать резон,
Прости врага - возможно станет другом,
Будь верен другу, Братом станет он.

Просмотр видео «Бумеранг добра» <https://www.youtube.com/watch?v=e-6g2nfEEL>

Учитель: Говорят, что если в человеке есть доброта, человечность, чуткость, доброжелательность, значит, он как человек состоялся. Человеческая доброта, милосердие, умение радоваться и переживать за других людей создают основу человеческого счастья.

Помните, что доброта, милосердие вырабатывались человечеством в течение столетий для того, чтобы всем было легче жить, общаться друг с другом, чтобы это общение приносило радость. Надо так жить каждому из нас.

Закончить классный час хотелось бы словами «Доброта, милосердие, радость и переживание за других людей создают, основу человеческого счастья!»

Рефлексия:

Ладошка

1. Для меня было важным и интересным...
2. По данному вопросу я получила для себя новую информацию...
3. Мне было трудно, мне не понравилось...
4. Моя оценка психологической атмосферы в группе... Для меня было недостаточно

Тема: Планета толерантности

*Добрые люди
Там, где судьба подводила,
Жестче косилась и злей,
Голодом, стужей морила,
Мама моя говорила:
— Мир не без добрых людей.
Думаю, словно о чуде:
В те роковые года
Сколько вас, добрые люди,
Добрых по самой по сути,
Рядом случалось всегда!
Всех обывали метели,
Бедами равно грозя,
Но от чужой от потери
Вы отводить не умели
В сторону ваши глаза.
Жизнь меня била и мяла
И в круговерти своей
Простодохнуть не давала,
Но разглядеть не мешала —
Мир не без добрых людей.
Как я хочу, чтоб на свете
Рядом с душою моею,
Слово, не бросив на ветер,
Кто-то, хоть кто-то б отметил:
Мир не без добрых людей.*

И. Ляпин

Цель: формирование толерантного отношения к людям с ограниченными возможностями.

Задачи:

- развивать умение учащихся вести дискуссию;
- сформировать понятие «творить добро»;
- сформировать мотивацию творить добро.

Ход занятия:

1. Организационный момент.

2. В начале урока учащиеся получают карточки с перечнем следующих качеств: бережливость, благородство, гуманизм, ум, доброта, непосредственность, ответственность, справедливость, терпимость, щедрость, честолюбие, принципиальность; ребятам предлагается расставить цифры в порядке значимости для них перечисленных качеств.

Цифра перед словом «доброта» обводится кружочком (для быстрого изучения результатов классным руководителем). Все остальное используется для последующего анализа значимости нравственных качеств для учащихся класса.

3. Учитель: мне приятно осознавать, что такое качество, как доброта, располагается в вашем перечне далеко не на последнем месте. С самого начала своей жизни человек познает и хорошее, и плохое. Даже малыши задают такой вопрос: «Что такое — хорошо и что такое — плохо?» Хорошо и плохо — это, прежде всего — добро и зло. Если говорить о них как о моральных качествах, то они обычно

рассматриваются в свете отношений между людьми. Те или иные действия одних людей имеют определенную значимость для других людей: положительную или отрицательную. При этом надо отметить, что человек — существо разумное, и значит, неся добро или зло, он действует сознательно. В чем же назначение добра в жизни человека? Для чего оно? Почему люди делают добро друг другу? Что это такое — добро?

Ответы учащихся:

- Добро - это особая, отличная от других форма человеческих отношений.

- При наличии добрых отношений у людей появляется духовное единение, устанавливается нравственная связь, происходит слияние положительных мыслей, лучших порывов человеческой души и конкретных добрых дел.

: вы правы, ребята, добро важно не в абстрактной форме, не на словах, а именно 4. Учитель: в своем проявлении, в конкретных делах и условиях. Какой вид помощи при этом оказывается?

Учащиеся:

- Если мы говорим о добре в моральном смысле этого слова, то значит, помощь должна оказываться бескорыстной. Обычно человек за такую помощь не ожидает никакого вознаграждения.

- В данном случае люди должны поступать так, как бы они хотели, чтобы другие люди поступали по отношению к ним.

Классный руководитель: с вопросом бескорыстия мы разобрались. А что мы понимаем под словом помощь?

Учащиеся:

- Это содействие другим людям в каком-то виде деятельности.

- Иногда мы поддерживаем людей в их взглядах, речах, действиях, сложных жизненных ситуациях.

- Мы защищаем людей от чьих-то нападок, клеветы; выручаем их в кризисной финансовой ситуации, предлагаем свою помощь в разного рода делах.

- Человек еще и спасает другого человека. Я говорю сейчас о таком виде помощи, когда спасают человеческую жизнь. Такая помощь помогает избежать трагического исхода.

5. Учитель: я хочу представить показать вам видеосюжет с красивым танцем.

Ссылка на видеосюжет <https://www.youtube.com/watch?v=kb8zYf0mtNM>

Классный руководитель: да, ребята, доброта — это признак сильной личности. Об одних людях говорят, что они добрые (как о нашем герое), для других подбирают эпитет «добренький». Кто же они, эти «добренькие»? Как их распознать?

Учащиеся:

- «Добренькие» бывают обычно добрыми только на словах. Они говорят и обещают много, они вам улыбаются, с ними приятно беседовать. Но куда все девается, когда дело доходит до конкретных поступков, непосредственной помощи? Такие люди находят сотню убедительных оправданий своему бездействию. Мне пришлось тоже в этом убедиться.

Добрый добренький казался,

Навязался, улыбался,

Клятвы медом поливал.

Но куда все это делось,

Когда слова дошли до дела?

- Добрый человек не пустословен. Он делает добро не для звона, а для блага другого человека. И еще потому, что в нем заложено здоровое нравственное начало. А поэтому, сделав добро другому, он и себя

ощущает счастливым. Не зря же говорят, что «злой плачет от зависти, а добрый - от радости». Добро — оно спокойное и немногословное. Народная мудрость гласит: «Добро — не лихо, ходит тихо».

6. Учитель: какие еще пословицы и поговорки о добре и зле вы знаете?

Учащиеся:

- Всяк добр, да не до всякого.
- Добра желаешь — добро и делай.
- Добро на худо не меняют.
- Доброе дело без награды не остается.
- Доброе смолчится, худое молвится.
- Доброе слово человеку, что дождь в засуху.
- Доброму и сухарь на пользу, а злому и мясное не впрок.
- Доброму человеку и чужая болезнь к сердцу.
- Добрые вести прибавят чести.
- Добрые чувства — соседи любви.
- Не ищи красоты, ищи доброты.
- От твоего бобра никому нет добра.
- Добро прощай, а зло порицай.

Учитель: существует понятие, что зло противостоит добру, между ними идет постоянная борьба. Почему же так происходит? Как вы думаете?

Учащиеся:

- Делать добро - это значит прилагать усилия своего ума, души, а также усилия физические, финансовые и др. Далеко не каждому это по нраву, а значит, и не по моральным силам. Ведь самое главное в этом процессе добро творчества - это ваш внутренний мир.
- Я интересуюсь этой темой и прочитал, что иногда возникает полемика по вопросу существования добра и зла в качестве двух полюсов моральной действительности. Доходит даже до того, что аргументируют существование добра лишь постольку, поскольку в мире существует зло.

Учитель: в людях существует вера, что добро всегда побеждает. Ф.М. Достоевский, всегда поднимавший в своих произведениях острые моральные проблемы (и в частности проблемы добра и зла), писал: «Люди могут быть прекрасны и счастливы, не потеряв способности жить на земле. Я не хочу и не могу верить, чтобы зло было нормальным состоянием людей».

Учитель: все мы, конечно, разные: сочувствующие и беспощадные, готовые отдать последнее обездоленному и те, у которых снега зимой не выпросишь. К какой категории вы относите себя?

7. Учитель: мы с вами поразмышляли сегодня над термином «добро». А что он означает применительно к нашей повседневной жизни?

Учащиеся:

- Думаю, что это – относится к окружающим людям с добром, принимать людей такими какие они есть.
- Каждый человек стремится достичь определенных благ. Разумеется, что он делает это не без корысти. Но если он добивается многого, не принося другим зла, то считаю, что ему и дальше можно идти по жизни с чистой совестью.
- Есть категория людей, которые делают добро просто по доброте душевной. Это какая-то внутренняя потребность. Ведь человек не ожидает ни награды, ни благодарности за все сделанное. Вот оно, это проявление природной нравственности (ребята приводят примеры из жизни своих близких, друзей, знакомых).

Учитель: Ребята, каждый день у нас есть возможность подтвердить народную мудрость «Мир не без добрых людей»!

8. Учитель предлагает проверить себя тестом «Добры ли вы по отношению к другим?»

Экспресс - тест «Добры ли вы?»

У вас появились деньги. Могли бы вы истратить все, что у вас есть, на подарки друзьям?

1. Товарищ рассказывает вам о своих невзгодах, которые вас мало интересуют. Дадите ли вы ему это понять?
2. Если ваш партнер плохо играет в шахматы или другую игру, будете ли вы ему иногда поддаваться, чтобы сделать приятное?
3. Часто ли вы говорите приятное людям, просто чтобы поднять им настроение?
4. Любите ли вы злые шуточки?
5. Вы злопамятны?
6. Сможете ли вы терпеливо выслушать даже то, что вас совершенно не интересует?
7. Умеете ли вы на практике применять свои способности?
8. Бросаете ли вы игру, если начинаете проигрывать?
9. Если вы уверены в своей правоте, отказываетесь ли вы слушать аргументы оппонента?
10. Вы охотно выполняете просьбы?
11. Станете ли вы подтрунивать над кем-то, чтобы развеселить окружающих?

А теперь вы можете засчитать себе один балл за ответ «да» на вопросы 1, 3, 4, 7, 11 и за ответ «нет» на вопросы 2, 5, 6, 8, 9, 10, 12.

Вы набрали больше 8 очков.

Вы любезны, нравитесь окружающим, умеете общаться с людьми. У вас, наверное, много друзей. Одно предостережение: никогда не пытайтесь иметь хорошие отношения со всеми — всем не угодишь, да и на пользу вам это не пойдет.

Вы набрали от 4 до 8 очков.

Ну что же, ваша доброта - вопрос случая. Добры вы далеко не со всеми. Для одних вы можете пойти на все, но общение с вами более чем неприятно для тех, кто вам не нравится. Это не так уж плохо. Но, наверное, надо стараться быть равными со всеми, чтобы люди не обижались.

Вы набрали меньше 4 очков.

Общение с вами, надо признаться, порой бывает просто мукой даже для самых близких вам людей. Будьте доброжелательнее, и у вас будет больше друзей. Ведь дружба требует доброго отношения.